

VJESNIK ZADARSKE NADBISKUPIJE

Broj: 9-10/2007.
rujan-listopad

GODINA
ŽUPNE KATEHEZE

IZDAJE:

Nadbiskupski ordinarijat Zadar
J. Biankinija 2, 23000 Zadar
tel. 023/208-650, 208-653;
faks: 208-640;
e-mail: vjesnikzd@net.hr

ODGOVARA:

Mons. Ivan Prenda,
nadbiskup zadarski

UREDNIŠTVO:

Mons. Ivan Mustać, don Josip
Lenkić, prof. Ines Grbić, prof. Livio
Marijan, mons. Rozario Šutrin

FOTOGRAFIJE:

Ines Grbić i don Srećko Petrov, ml.

RAČUNALNI SLOG:

Livio Marijan

TISAK:

MEDIA Zadar

Ovaj broj ušao je u tisak 19. listopada 2007.

Na koricama:

1. Novopostavljeni kip kneza
Branimira u Ninu
2. Slavlje 500. obljetnice Ražanca,
2007. g.

Blagdan sv. Šime Bogoprimca, 2007.

NADBISKUPOVA RIJEČ

KOLIKO ZNAČI OPĆI KATEHETSKI DIREKTORIJ U NAŠOJ KATEHETSKOJ PRAKSI?

Drugi vatikanski sabor propisao je sastavljanje «Direktorija za katehetsku pouku kršćanskog naroda». U završnoj Općoj naredbi dekreta o pastirskoj službi biskupa *Cristus Dominus*, br. 44 piše: «Neka se prema različitim prilikama pojedinih naroda ili krajeva sastave specijalni direktoriji o dušobrižništvu pojedinih grupa vjernika, kao i direktorij o katehetskoj pouci kršćanskog puka u kojem će se iznijeti temeljna načela i sama organizacija te pouke kao i načela o izradi vjeronaučnih knjiga».

Da bi ostvarila taj saborski nalog, Kongregacija za kler osnovala je posebnu komisiju stručnjaka i za savjet pitala biskupske konferencije po cijelome svijetu koje su poslale brojne primjedbe i savjete. Nakon toga, na temelju svih primjedbi i posebno Teološke komisije ad hoc i Kongregacije za nauk vjere, 1971. godine, Pavao VI. odobrio je Opći katehetski direktorij. Od te spomenute, 1971. godine, taj Opći katehetski direktorij, poslije velikog Koncila, usmjeravao je partikularne Crkve na dugom putu katehetske obnove, te bio uporišna točka i u sadržaju kao i u pedagogiji i metodama prema kojima se trebalo raditi /usp DCG,2/. I uistinu, on je doprinio velikodušnom zalaganju mnogih osoba u Crkvi, zadirujućih pothvatima i vrlo pozitivnim plodovima za odgoj i sazrijevanje vjere djece, mladih i odraslih.

No nije sve išlo glatko. Nisu izostale ni krize, nestručnost u radu, neka iskustva koja su osiromašila kakvoću kateheze. To se dogodilo pojaviše zbog razvoja svjetskog kulturnog okružja i crkvenih pitanja koja nisu bila katehetskog obilježja /krivo tumačenje koncilskih odluka, krize zvanja u Crkvi, teško pitanja o ulozi teologije i teologa u Crkvi itd/. No Učiteljstvo Crkve, odnosno postkoncilski Pape nisu se umorili u prvotnim nastojanjima obnove kateheze. Tako je Pavao VI. na temelju Generalnog zasjedanja sinode biskupa o evangelizaciji u suvremenom svijetu, održanom u listopadu 1974. godine, godinu dana kasnije, 8. prosinca 1975. godine objavio apostolsku pobudnicu *Evangelii nuntiandi*. Taj dokument predstavlja načelo od posebnog značenja, tj. katehezu kao evangelizacijsko djelovanje na polju velikog poslanja Crkve.

Ivan Pavao II. tu je baštinu prihvatio te je svoje prve smjernice izložio u apostolskoj pobudnici *Catechesi tradendae* od 16. listopada 1979. godine. Ta se pobudnica potpuno slaže s pobudnicom *Evangelii nuntiandi* te katehezu iznova i potpuno stavlja u okvir evangelizacije. Taj papa je napisao i četiri enciklike od velike katehetske vrijednosti: *Redemptor hominis* /1979/, *Dives in misericordia* /1980/, *Dominum et vivificantem* /1986/, *Redemptoris missio* /1990/.

Učvršćivanju katehetskog napora Crkve doprinio je uveliko Katekizam Katoličke Crkve koje preda biskupima i mjesnim Crkvama putem Apostolske konstitucije *Fidei depositum* 11. listopada 1992. godine.

Svi ti važni i sretni događaji koje su vodile poskoncilski Pape, Pavao VI. i Ivan Pavao II. nalažali su obvezu revizije Općeg katehetskog direktorija kako bi se to dragocjeno teološko-pastoralno sredstvo prilagodilo novim prilikama i potrebama. Tako je doradeni *Opći direktorij za katehezu* ugledao svjetlo dana u Kongregaciji za kler na Veliku Gospu 1997. godine, a u Hrvatskoj ga je izdao Nacionalni katehetski ured HBK 2000 godine. Ima pet poglavlja koji nose nadahniteljske ali i određene smjernice. Bogato je smjerodavan posebno kada govori o pedagogiji vjere, o naslovnicima kateheze i katehezi u partikularnoj Crkvi. Od velike je važnosti za svakoga župnika, prvoga katehetu povjerenoj zajednici ali i za sve djelatnike, kako u školskom vjeronauku tako i u župnoj katehezi.

Nadbiskup

SVETA STOLICA

Poruka pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan 2007.

Sve Crkve za cio svijet

Draga braćo i sestre,

U prigodi idućega Svjetskog misijskog dana želja mi je pozvati sav Božji narod – pastire, svećenike, redovnike, redovnice i laike – na zajedničko promišljanje o žurnosti i važnosti koju misijsko djelovanje ima također u ovo naše doba. Ne prestaju se, naime, razlijevati, kao podsjetnik svim ljudima i usrdni apel, riječi kojima je Isus Krist, raspeti i uskrsli, prije no što će uzići na nebo, apostolima povjerio misijsko poslanje: "Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!" (Mt 28,19-20). U ostvarenju zahtjevnog djela evangelizacije podupire nas i prati sigurnost da je On, gospodar žetve, s nama i da trajno upravlja korake svog naroda. Krist je taj neiscrpni izvor poslanja Crkve. Ove nas godine usto još jedan razlog potiče na obnovljenu misijsku zauzetost: slavi se naime 50. obljetnica enciklike sluge Božjega Pija XII. *Fidei donum*, kojom se promiče i potiče suradnja među Crkvama za misiju ad gentes.

"Sve Crkve za cio svijet" tema je idućeg Svjetskog misijskog dana. Ona poziva mjesne Crkve na svih pet kontinenata da postanu svjesne žurne nužnosti pokretanja misijskog djela sred mnogih i teških izazova našega doba. Prilike u kojima ljudi žive zacijelo su se u međuvremenu promijenile i ovih su se desetljeća poduzeli veliki naponi za širenje evanđelja, osobito počevši od Drugoga vatikanskog koncila naovamo. Ostaje ipak još mnogo toga za učiniti da bise odgovorilo na misijski poziv koji Gospodin neumorno nastavlja upućivati svakom kršteniku. On u prvome redu nastavlja pozivati Crkve takozvane drevne tradicije, koje su nekoć za misije davale ne samo materijalna sredstva već također lijep broj svećenika, redovnika, redovnica i laika, oživljujući tako djelotvornu suradnju među

kršćanskim zajednicama. Ta je suradnja urodila obilnim apostolskim plodovima kako za mlade Crkve u misijskim zemljama, tako i za crkvene stvarnosti iz kojih su misionari odlazili u misije. Pred nadirućom sekulariziranom kulturom, koja, kako se ponekad čini, sve više prodire u zapadna društva, te su Crkve, promatrajući pored ostalog krizu obitelji, opadanje broja zvanja i sve veće starenje klera, izložene opasnosti da se zatvore u same sebe, da s malom nadom gledaju u budućnost i popuste u svojim misijskim nastojanjima. No, upravo je ovo trenutak da se s pouzdanjem otvore Božjoj providnosti, jer Bog nikada ne napušta svoj narod već ga snagom Duha Svetoga vodi prema ispunjenju svoga vječnog nauma spasenja.

Dobri Pastir poziva također Crkve u kojima je Radosna vijest tek u najnovije doba naviještena da se velikodušno posvete misiji ad gentes. Premda se u svome razvoju susreću s nemalim poteškoćama i preprekama, te zajednice bilježe stalan rast. Neke od njih imaju sreću da obiluju svećenicima i zavjetovanim osobama koje se u ne malom broju, unatoč tome što postoje velike potrebe in loco, šalje da obavljaju svoju pastoralnu i apostolsku službu na drugim mjestima, pa i u zemljama drevne evangelizacije. Svjedočimo tako veoma korisnoj "razmjeni darova", koja je na korist cijelome Kristovu mističnom tijelu. Živa mi je želja da se misijska suradnja još više osnaži i da se istodobno prepozna vrijednost skrivenih talenata i karizmi svakog pojedinca. Želim, nadalje, da Svjetski misijski dan pridonese tome da sve kršćanske zajednice i svaki krštenik postanu sve više svjesni da je Kristov poziv na širenje njegova Kraljevstva sve do nakraj zemlje upućen svima "Crkva je misionarska po svojoj naravi – piše Ivan Pavao II. u enciklici

Redemptoris missio – jer Kristova zapovijed nije nešto prigodno i izvanjsko, nego dopire do same srži Crkve. Iz toga slijedi da je cijela Crkva i svaka Crkva poslana poganima. Pa i same vrlo mlade Crkve, da bi taj misijski žar procvao i kod njihovih zemljaka, vrlo je prikladno da što prije stvarno sudjeluju u općem misijskom radu Crkve, šaljući i same misionare da po svem svijetu naviještaju evanđelje, makar trpjele od nestašica klera" (br. 62).

Pedeset godina od povijesnog poziva moga prethodnika Pija XII. s enciklikom Fidei donum na suradnju među Crkvama u misijskoj službi, želio bih ponovno potvrditi da naviještaj evanđelja ništa nije izgubio na svojoj aktualnosti i da je prijeko potreban. U spomenutoj enciklici Redemptoris missio papa Ivan Pavao II. je, sa svoje strane, prepoznao da je "misija Crkve, zasigurno, šira od samog 'zajedništva među crkvama': uz pomoć koju pruža pri ponovnoj evangelizaciji, ona mora također ići dalje u smislu osobitoga misijskog poslanja" (br. 64). Misijska zauzetost ostaje prema tome, kao što je to više put ponovljeno, prva služba koju Crkva duguje današnjem čovječanstvu, kako bi se kulturne, društvene i etičke promjene upravilo u pravom smjeru i u njih utkao duh evanđelja; kako bi se Kristovo spasenje pružilo čovjeku našega doba, koji je u mnogim krajevima svijeta ponižen i potlačen zbog siromaštava koja su zahvatila široke slojeve, nasilja i sustavnog nijekanja ljudskih prava.

Crkva tom sveopćem poslanju ne može izmaći; ono za nju predstavlja snažnu obvezu. Budući da je Krist povjerio misijsko poslanje u prvome redu Petru i apostolima, ono danas prije svega spada u dužnost Petrova nasljednika, kojega je Božja providnost izabrala da bude vidljivi temelj crkvenog jedinstva, te biskupe koji su izravno odgovorni za naviještaj evanđelja, bilo kao članovi biskupskog zbora, bilo kao pastiri mjesnih Crkava (usp. Redemptoris missio, 63). Obraćam se, stoga, pastirima svih Crkava koje je Gospodin postavio na čelo jedinog mu stada: neka u grudima svakog od vas plamti žar za naviještanjem i širenjem evanđelja! Upravo je to bila briga koja je prije pedeset godina nagnala slugu Božjega Pija XII. da misijsku suradnju učini takvom da bude što primjerenija zahtjevima

vremena. Osobito u pogledu evangelizacije on je zatražio od zajednica u zemljama drevne evangelizacije da šalju svećenike u ispomoć nedavno osnovanim Crkvama. Ustanovio je tako novi "misijski subjekt" koji je dobio naziv po prvim riječima enciklike "Fidei donum". U vezi s tim je pisao: "Gledajući s jedne strane bezbrojno mnoštvo naših sinova koji su, osobito u zemljama drevne kršćanske tradicije, dionici dobra vjere, a s druge još brojnije mnoštvo onih koji još uvijek iščekuju poruku spasenja, osjećamo gorljivu želju da vas, časno braćo, potaknemo da svojim žarom poduprete svetu stvar širenja Crkve u svijetu". Pritom dodaje: "Dao Bog da nakon našega poziva misijski duh dublje prodre u srce svih svećenika i, po njihovu služenju, raspiri misijski žar u srcima svih vjernika" (AAS XLIX 1957., 226).

Zahvaljujemo Gospodinu na svim obilnim plodovima kojima je urodila ta misijska suradnja u Africi i drugim krajevima svijeta. Mnoštvo svećenika, nakon što su napustili svoje zajednice, stavili su svoje apostolske snage u službu katkad tek nastalih zajednica u siromašnim krajevima i zemljama u razvoju. Među njima je ne mali broj mučenika koji su, svjedočenju riječi i apostolskom predanju, pridružili žrtvu života. Ne smijemo isto tako zaboraviti ni mnoge redovnike, redovnice i laike volontere koji su se, zajedno s prezbiterima, žrtvovali za širenje evanđelja sve do na kraj svijeta.

Neka Svjetski misijski dan bude prigoda da se u molitvi sjetimo te naše braće i sestara u vjeri i svih onih koji se nastavljaju žrtvovati na nepreglednom misijskom polju. Molimo Boga da njihov primjer posvuda probudi nova zvanja i novu misijsku svijest u kršćanskom narodu. Zapravo, svaka se kršćanska zajednica rađa kao misijska i upravo se na temelju hrabrosti evangeliziranja mjeri ljubav vjernika prema njihovoj Gospodinu. Mogli bismo tako reći da se, kada je o riječ o vjerniku kao pojedincu, ne radi više jednostavno o suradnji u djelu evangelizacije, već o tome da i oni sami osjete da su protagonisti i suodgovorni za misiju Crkve. Ta suodgovornost podrazumijeva da poraste uzajamno zajedništvo među zajednicama i poveća se uzajamna pomoć što se tiče kako osoblja (svećenika, redovnika, redovnica i vjernika

volontera) tako i korištenja sredstava koja su danas nužna za evangelizaciju.

Draga braćo i sestre, misijsko poslanje koje je Krist povjerio apostolima tiče se doista svih nas. Neka Svjetski misijski dan bude zato povoljna prilika da toga postanemo dublje svjesni i zajedno zacrtavamo duhovne i odgojne pravce djelovanja koji će unaprijediti suradnju među Crkvama i obučavanje novih misionara za širenje evanđelja u ovom našem dobu. Ne smije se ipak pritom zaboraviti da je prvi i osnovni doprinos koji smo pozvani pružiti misijskom djelovanju Crkve molitva: Žetva je velika, ali radnika malo – kaže Gospodin. Molite dakle gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju" (Lk 10,2). "U prvom redu – pisao je prije pedeset godina papa Pio XII. časne uspomene – molite, dakle, časna braćo, molite više. Sjetite se velikih duhovnih potreba mnogih naroda koji su još tako daleko od prave vjere odnosno uskraćeni za pomoć koja im je potrebna da istu sačuvaju" (AAS, nav., str. 240). On je također pozvao da se češće prikazuju mise za misije, primjećujući da je "to u skladu s Gospodinovim željama, koji ljubi svoju Crkvu i želi da se proširi i cvate u svim krajevima zemlje" (isto, str. 239).

Draga braćo i sestre, i ja ponavljam taj poziv koji je danas aktualan više no ikada prije. Neka se u svim zajednicama usrdno moli

"Oca našeg koji je na nebesima" da dođe njegovo Kraljevstvo na zemlji. Pozivam osobito djecu i mlade, koji su uvijek spremni za velikodušni misijski polet. Obraćam se bolesnima i onima koji trpe, podsjećajući na vrijednost njihove tajanstvene i nezaobilazne suradnje u djelu spasenja. Pozivam zavjetovane osobe i napose klauzurne samostane da umnože svoje molitve za misije. Neka se, zahvaljujući zauzetosti svih vjernika, na čitavu Crkvu proširi duhovna mreža molitve i potpore evangelizaciji. Neka Djevica Marija, koja je majčinskom brižnošću pratila prvu Crkvu na njezinu putu, vodi naše korake i u ovom našem dobu i izmoli nam novu Pedeseticu ljubavi. Neka, napose, u nama probudi svijest da smo svi misionari, da nas, naime, Gospodin sve poziva da budemo njegovi svjedoci u svakom trenutku svoga života. Svećenicima "Fidei donum", redovnicima, redovnicama, laicima volonterima zauzetim na prvim crtama evangelizacije, kao i svima onima koji se na razne načine posvećuju naviještanju evanđelja poručujem da ih se svakodnevno spominjem u svojim molitvama i svima im od srca udjeljujem svoj apostolski blagoslov.

Iz Vatikana, 27. svibnja 2007.,
na svetkovinu Duhova

Papa Benedikt XVI.

XXXI. Katehetski dan, 22. rujna, 2007., rad po grupama

Đakonska ređenja, Benkovac, 13. listopada 2007.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE STALNOGA VIJEĆA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE Zagreb, 10. rujna 2007.

Pod predsjedanjem kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i predsjednika HBK, u ponedjeljak 10. rujna 2007. godine, održana je u Tajništvu HBK u Zagrebu, Kaptol 22, redovita sjednica Stalnoga vijeća HBK. U radu sjednice sudjelovali su i ostali članovi Stalnoga vijeća: mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i potpredsjednik HBK, mons. Ivan Devčić, nadbiskup riječki, mons. Marin Srakić, biskup đakovački i srijemski te mons. Vjekoslav Huzjak, generalni tajnik HBK.

Glavna točka dnevnoga reda sjednice bila je priprema programa XXXV. plenarnog zasjedanja HBK koje će se održati u Gospiću od 16. do 18. listopada ove godine. Središnja tema jesenskog plenarnog zasjedanja bit će dokument o pastoralu sakramenata u župnoj zajednici. Raspravljat će se i o nekim drugim pastoralnim projektima, nekim pitanjima vezanim uz liturgiju kao i o planovima rada tijela HBK u sljedećoj godini. Na zasjedanju će biti izložen program Susreta hrvatske katoličke mladeži u Varaždinu 2008. godine.

Prvoga dana zasjedanja biskupi će, zajedno s vjernicima, slaviti svetu Misu u gospićkoj katedrali a drugoga dana pohodit će biskupski grad Senj povodom 200. obljetnice sjemeništa u Senju. U okviru zasjedanja biskupi će obići gradilište Crkve hrvatskih mučenika na Udbini.

Stalno vijeće izražava svoju blizinu i kršćansko suosjećanje sa svima koji tuguju zbog gubitka svojih najbližih u kornatskoj tragediji te za sve stradale vatrogasce upućuje svoje molitve Bogu. Također poziva Dijecezanske i druge Caritase na uključivanje u akciju solidarnosti u ovom teškom trenutku, a u ime Hrvatske biskupske konferencije dijecezanskom biskupu u Šibeniku dostavlja svotu od 100.000, kn kao pomoć obiteljima tragično stradalih vatrogasaca.

Biskupi su upoznati s tijekom europskog istraživanja na području kateheze u čemu sudjeluje i delegat HBK te s III. Europskim ekumenskim susretom održanim u Sibiu u Rumunjskoj.

Članovi Stalnoga vijeća uobičajeno su se osvrnuli na aktualnu situaciju u hrvatskom društvu.

Tajništvo
Hrvatske biskupske konferencije

**PISMO HRVATSKIH BISKUPA ZA KOLEKTU
ZA CRKVU HRVATSKIH MUČENIKA
NA UDBINI**

Draga braćo svećenici i vjernici u domovini i inozemstvu!

Za vrijeme svoga trećeg posjeta Hrvatskoj, 8. lipnja 2003. godine, blažene uspomene papa Ivan Pavao II. blagoslovio je u Rijeci temeljni kamen za Crkvu hrvatskih mučenika na Udbini. Nakon pripremnih radova, na isti dan ove godine započela je izgradnja crkve i, prema sadašnjim predviđanjima, ona bi trebala biti završena za dvije godine.

Gradeći Crkvu hrvatskih mučenika mi odgovaramo na poziv što ga je na pragu trećeg tisućljeća sluga Božji papa Ivan Pavao II. uputio svim narodima da ne puste zaboravu spomen onih koji su pretrpjeli mučeništvo i bili svjedoci vjere (TMA 37).

Projekt obuhvaća crkvu i križni put. Crkva će biti posvećena svima od Crkve proglašenim mučenicima naših krajeva od vremena prvih kršćanskih progona pa do blaženoga Alojzija Stepinca. Prostor ispod crkve će biti mjesto koje će čuvati spomen svih velikana iz naše prošlosti koji su svoj život izložili za slobodu, pravdu i mir na našim hrvatskim prostorima. Mnoge od njih već je prekrpio zaborav, a neke se, upravo zbog njihove ljubavi prema svome narodu, do nedavno nije smjelo niti spominjati.

Kao što smo vam prošle godine istaknuli, crkva se gradi na mjestu na kojem je 9. rujna 1493. godine poginulo oko deset tisuća hrvatskih junaka koji su branili slobodu svoga naroda.

Postaje križnoga puta vodit će nas od mjesta stradanja do mjesta naših nadanja, tj. do crkve u kojoj ćemo slaviti pobjedu Onoga koji je svojim križem i uskrsnućem pobijedio smrt.

Crkva na Udbini želi biti mali znak poštovanja, priznanja i zahvalnosti naše generacije silnom mnoštvu muževa i žena naše prošlosti i ujedno pouka novim naraštajima i svima nama: «Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje» (Iv 15, 13). To je ujedno i najbolji залог sretnije budućnosti svakoga naroda. Upravo je to smisao ove gradnje.

Crkva hrvatskih mučenika je naš vjerski i nacionalni projekt kojem su potporu dale naše najviše društvene i državne ustanove i institucije. Ona se gradi i nesebičnim darovima pojedinaca i skupina iz domovine i inozemstva.

Zato vas, draga braćo svećenici i dragi vjernici u domovini i inozemstvu, pozivamo da se u nedjelju, 2. rujna ove godine, skuplja milostinja i priberu darovi za gradnju crkve na Udbini. To će biti vidljivi znak naše vjerničke zahvalnosti prema onima koji su nas svojim žrtvama zadužili za slobodu koju uživamo.

I ove godine, u nedjelju 9. rujna, slavit će se sveta misa na Udbini u 11.00 sati. Prije svete mise u 9.00 sati, krenut će s Krbavskog polja križni put prema crkvi. Pozivamo sve vas da se u što većem broju kao pobožni hodočasnici pridružite ovom slavlju.

Biskupi Hrvatske biskupske konferencije

U Zagrebu, 1. srpnja 2007. godine

Opširnije informacije o projektu mogu se dobiti i na:

www.hr-mucenici.hbk.hr

Brojevi računa kod Gospičko-senjske biskupije:

Kunski: HPB br. 2390001-1100333894 (za Crkvu hrvatskih mučenika)

Devizni: **Erste&S Bank Gospić** 70300000-98608620 (za Crkvu hrvatskih mučenika)

Izjava Komisije "Iustitia et pax" HBK u povodu presude Haškog suda trojici optuženih za zločine na Ovčari

U skladu sa svojim poslanjem Komisija "Iustitia et pax" Hrvatske biskupske konferencije smatra prevažnim osvrnuti se na prvostupanjsku presudu Međunarodnog suda u Haagu trojici optuženih za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti na Ovčari u Vukovaru.

Stavovi i osjećaji hrvatskih građana povodom ove još nepravomoćne presude pokazuju s pravom svu razočaranost i nevjericu u sposobnost Suda da prizna istinu i zadovolji pravdu i pravo po međunarodnim standardima.

Ovom nepravomoćnom presudom pokazalo se istinitim ono što je, između ostaloga, delegacija ove Komisije izrekla još 2005. godine na konferenciji europskih komisija "Iustitia et pax" u Lisabonu: "Načelno, Haški je sud osnovan za zločine počinjene na teritoriju bivše Jugoslavije. Također načelno, u nizu uvjeravanja i tumačenja predstavnika suda i njegovih pobornika, naznačeno je da će se sud baviti individualnom krivnjom pojedinaca i da nacionalna pripadnost neće biti kriterij koji će utjecati na sud. No, praksa toga suda pokazala je nekoliko bitnih odstupanja od te premise i to u raznim smjerovima. Ta odstupanja nisu samo važna za Hrvatsku i za zemlje nastale raspadom Jugoslavije, već i za Europu u cjelini, jer otvaraju neka veoma bitna i teška pitanja koja si suvremena Europa mora posvijestiti i prema njima se odrediti. Što se tiče Hrvatske, velika je frustracija za Hrvate bila kada su shvatili da se u Europskoj zajednici naroda ne želi jasno naznačiti tko je agresor, a tko je žrtva. Svaka je smrt tragična, bez obzira na nacionalnost, rasu i spol. I svaki zločin mora biti kažnjen bez obzira tko ga je počinio. Rat je tragičan kao takav, ali pokušaj stvaranja vrijednosno neutralnog mišljenja, bez konteksta unutar kojega se dogodilo to što se dogodilo, pridonosi gubitku njegovog legitimiteta i mogućnosti da njegova presuda utječe na uspostavljanje pravde i mira na ovim prostorima".

Upravo je nedostatak jasnog definiranja agresora i žrtve i nepoznavanje konteksta u kojem se zločin dogodio, uz opravdane sumnje u rad Tužiteljstva i u manipulaciju dokazima te različitim pritiscima na sud, doveo do ovakve sramotne presude.

Komisija "Iustitia et pax" pridružuje se svim građanima, udrugama i institucijama koji ovakvu presudu smatraju gaženjem i potiranjem pravde i pravednosti, principa na kojima bi trebalo graditi europsku i svjetsku obitelj naroda i država. Komisija izražava solidarnost sa svima onima koji trpe zbog ove presude, posebice s rodbinom poginulih i ubijenih u herojskoj obrani Vukovara i tragičnim danima nakon njegovoga pada.

Očekujemo da povodom ove sramotne presude hrvatska javnost, institucije i mediji preispitaju vlastitu savjest oko svega što je učinjeno, ali i propušteno učiniti da se utvrde činjenice i dokaže pojedinačna odgovornost za počinjene zločine u Vukovaru i drugdje u Hrvatskoj. Pozivamo sve katoličke vjernike kao i pripadnike drugih kršćanskih Crkava i religija da se ujedine u molitvi za sve žrtve rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, posebice u Vukovaru. Neka ta molitva bude prožeta molbom za pravdu, ali i za oprost i pomirenje. Komisija poziva odgovorne hrvatske institucije da sve učine te zaštite dostojanstvo žrtava, što ponajprije uključuje istinu i pravdu.

Ovim povodom obraćamo se i komisijama "Iustitia et pax" drugih biskupskih konferencija Europe i svijeta kao i Papinskom vijeću za pravdu i mir u Vatikanu da i oni podignu svoj glas u zaštitu istine i pravde kao i u zaštitu žrtava pred pristranim i nesavjesnim institucijama međunarodne pravde. Pozivamo i institucije europskih integracija da ne dopuste manipulaciju ljudskim životima, poviješću i spomenom. U suprotnome bit će teško ostvariti pomirenje u ovome dijelu Europe.

U Zagrebu, 29. rujna 2007.

Mons. Vlado Košić, predsjednik komisije
HBK "Iustitia et pax"

XXXI. Katehetski dan Zadarske nadbiskupije, 22. rujna 2007., Zadar-Belafuža

ZADARSKA NADBISKUPIJA

XXXI. KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE Zadar-Belafuža, 22. rujna 2007.

Nadbiskupova riječ na početku Katehetskog dana

Draga braćo i sestre!

Ovo je blagoslovljeni trenutak naše mjesne Crkve koji nam Gospodin, u svojoj ljubavi, dariva, na početku naše pastoralne godine 2007/08. U drugoj, uzastopnoj godini Župne kateheze, želio sam okupiti sve koji sudjeluju u pastoralu naše Nadbiskupije, s posebnim naglaskom na polju katehizacije. Pozdravljam najprije Vas, dragi svećenici, zatim naše redovnike i redovnice, vjeroučitelje i vjeroučiteljice u našim školama te suradnice i suradnike u župnoj kateheti, u određenom broju naših župa. Posebno želim, na ovom prvom velikom susretu mojih suradnika pozdraviti one nove koji se s ovom godinom uključuju u pastoral naše Nadbiskupije: svećenike koji su došli, zatim redovnice koje su došle, suradnike u pastoralu, to su naši budući đakoni, bogoslove i sve vjeroučitelje i vjeroučiteljice u župnoj katehezi. S radošću mogu konstatirati da se povećava broj sudionika u katehizaciji, u našoj Nadbiskupij.

Ove godine izabrali smo temu za naš katehetski dan: **Župna zajednica mjesto kateheze**-konkretna iskustva. Mi s razlogom govorimo da bi prva zajednica u kojoj se događa katehizacija morala biti obitelj, točnije roditelji, koji su po krštenju i potvrdi pozvani biti prvi vjeroučitelji svojoj djeci. Ali vrlo često to nije tako. Stoga s pravom govorimo da je župa povlašteno mjesto kateheze. To je jedna od stožernih zadaća, života župe, uz slavljenje otajstava vjere i življenu vjeru u zajedništvu pastira i vjernika. Treba, danas, u uvodu našega grupnog rada, postaviti neka pitanja:

- Prvo pitanje: koji su stupovi katehizacije u župi? To su Opći direktorij za katehezu i Ketekizam Katoličke crkve. Oni usmjeruju pastoral naviještanja glede sadržaja i glede metoda. Oni naravno nisu dostatni. Svi se naime slažemo da katehizacija prolazi kroz teškoće; da je složena i naporna posebno glede nekih grupa u župi, na primjer kateheza mladih, kateheza studenata, kateheza odraslih. Postoje pitanja kakva nam je kateheza za sakramente, za prvu pričest i svetu potvrdu, zatim kateheze u pripremi sakramenata krštenja i ženidbe?
- Drugo pitanje: od koga treba početi katehizacija u župi i tko sve može biti uključen u nju? Odgovor je: Polazi se od svećenika-župnika. On je služitelj Riječi koji je od Krista primio poslanje naviještanja, krštenja i stvaranja učenika. On je taj koji ima zadaću pozivati druge učenike kako bi Riječ trčala. Praksa pokazuje posve jasno, to svi vide, da tamo gdje svećenik prihvaća zadaću animacije baze, da se zbivaju veliki pomaci u životu župne zajednice. Tamo gdje se ne događa animacija, zajednica je zakočena, usporena, u iščekivanju. Nama, svećeniku, mora biti jasno da je to naša prioritarna zadaća. Jer Crkva postoji zato da evangelizira.

Ali danas je također posve jasno da župnik sam ne može sve ili još bolje on sam ne može mnogo. Potreban je suradnika koje treba izabrati, animirati i odgajati. U tome nastojanju nikada nije sam. Župa je dio Mjesne Crkve koja s Biskupom slijedi univerzalnu Crkvu u traženju putova evangelizacije u suvremenom svijetu. Zajednički tražimo i zajednički se nadamo.

Želio sam da se na ovom Katehetskom danu iznesu iskustva rada s različitim grupama i uzrastima. Ona su nam potrebna kao ohrabrenje i poticaj. Iskustvo je plod djelovanja Duha

Svetoga i plod naše suradnje. Subotu smo izabrali zbog naših vjeroučitelja u školi i u župi koji kroz tjedan teško mogu biti s nama.

Pozivam Vas sve na cjelovitu suradnju, i svećenike, i redovnice i laike-vjeroučitelje na vjernost u radu u svakom točki današnjeg programa. I na ustrajnost i strpljivost u radu.

Nakon mene podastrijet će nam građu na rad u grupama mr. don Gašpar Dodić, predstojnik Katehetskog ureda naše Nadbiskupije. Slijedi rad u 10 grupa. Uslijedit će pauza i okrepa, zatim izvještaj rada po grupa u kratkim sažetcima, zatim Euharistijsko slavlje, koje je vrhunac našega susreta te ručak prije razlaza kućama.

Nema ništa važnije ovoga časa od našega udubljivanja u stvarnost kateheze u župi. Vladajmo se u skladu s tim značajem ovoga što radimo. Želim od srca zahvaliti našem domaćinu don Anđelku Buljatu, župniku Gospe Maslinske i njegovim suradnicima, ne samo za ovaj dan nego i za sve dosada održane u ovoj Župi, njegovom otvorenosti i spremnosti; našem Katehetskom uredu, svojim suradnicima u Ordinarijatu, a posebno svim našim župnicima, katehisticama i katehetama na suradničkom udjelu u evangelizaciji i katehizaciji, nezaobilaznom doprinosu životu Evanđelja u našoj Mjesnoj crkvi.

Stavljam ovaj skup vjere, razmišljanja i molitve pod zaštitu sv. Mateja, apostola, velikog evangelizatora i katehete. Hvala na pozornosti.

Predavanje na Katehetskom danu:

**ŽUPNA ZAJEDNICA – MJESTO KATEHEZE
(Analiza upitnika o župnoj katehezi)**

Mr. don Gašpar Dodić,
predstojnik Katehetskog ureda Zadarske nadbiskupije

UVOD

Kateheza je temeljna evangelizacijska djelatnost partikularne Crkve, koju u međusobnoj povezanosti ostvaruju svećenici, đakoni, redovnici i vjernici laici u zajedništvu s biskupom¹. U pastoralnoj brizi, u stvarnosti župe, kao zajednice različitih naraštaja, ljudi različite životne dobi, dajemo prvo i najbolje mjesto katehezi, čija je temeljna zadaća uvoditi ih u vjeru, učiti da postanu Kristovi učenici, prihvaćajući njegovu Riječ i živeći u njegovoj ljubavi.

No svi se slažemo da naš tradicionalni katehetski način više ne djeluje onako kako bi trebao, ne daje željene plodove, barem ako se imaju u vidu neke činjenice i problemi s kojima se u sveobuhvatnom katehetskom poslu susrećemo.

Polazeći od ove pretpostavke, osjećamo hitnu potrebu da, makar u različitoj, ali zajedničkoj odgovornosti, premislimo o katehetskoj jedinstvenoj službi i o njezinoj učinkovitosti u našoj sredini.

Cilj ovoga izlaganja je pokušati, upravo na temelju podataka dobivenih iz upitnika o župnoj katehezi u školskoj godini 2006/2007. u našoj Nadbiskupiji, ukazati na neke važne činjenice koje se odnose na katehetski pastoral te u premišljanju o evangelizacijskoj zadaći Crkve u ovom svijetu koji se mijenja, vidjeti svjetla i sjene u našoj župnoj katehezi.

A u radu po grupama moći će se ciljano pristupiti problematici i detaljnije obraditi teme za pojedina katehetska područja – skupina, primjenjujući tamo konkretne katehetske oblike i metode rada.

Držim, stoga, korisnim najprije prikazati kratku panoramu katehetske situacije općenito, podsjećajući na njenu nedavnu prošlost, koja će nam poslužiti kao kontekst i podloga boljem razumijevanju naše situacije te uvidom u istu na temelju podataka iz upitnika, osvrnuti se na bitne točke našeg katehetskog pastoralala.

1. ODAKLE DOLAZIMO:

- a) dolazimo od jednog oblika kateheze kojoj smo dali ime **«katekizam»**², koji ima obilježje školskog oblika navješćaja vjere (učitelj, knjiga, razred (učionica), metoda).
- b) Radi se o katehezi koja je zamišljena i djelotvorna unutar posebne odredbe kršćanske inicijacije. To je tridentinski model kršćanske inicijacije, koji ima dvije temeljne karakteristike: usmjeren je malenima (djeci i mladima, odrasli se smatraju da su već uvedeni) i sve je usmjereno za primanje sakramenata. Općenito možemo ga definirati kao proces religiozne socijalizacije malenih s obzirom na njihovu sakramentalizaciju.

¹ Usp. KONGEGACIJA ZA KLER, ODK, NKU HBK/ KS, Zagreb, 2000., br. 218-219.

² «Katekizam, ne kao oznaka za «knjigu» katekizma, nego u smislu organiziranog oblika religiozne pouke, posebice djece (kao u izrazima «poučavati katekizam», «ići na katekizam»), jest izraz koji pripada gotovo isključivo povijesti, a vezan je uz oblike religiozne pouke koji više nisu aktualni». E. ALBERICH, *Religiozni odgoj danas: načela i terminologija*, u Kateheza 4/2001. str. 325

- c) Jedna takva struktura inicijacije ima smisla i djelotvorna je unutar određenog tipa župe: **župa kao cura animarum**.³

Možemo zaključiti kako opažamo koncentrične krugove i povezanost odnosa između svakog kruga: **jedna kršćanska kultura (kontekst), jedna župa kao briga za duše, jedna inicijacijska struktura usredotočeno na djecu i sakramentalizaciju, jedna doktrinalna i kognitivna kateheza u smislu znati-spoznati dobro ono što se vjeruje.**

Ova ravnoteža između ova tri kruga (i njihovog konteksta) pokazala je već nekoliko godina znatne znakove popuštanja i potaknula je niz analiza i promišljanja. S II. Vatikanskim Saborom, makar na neizravan način, započelo se s obnovom kateheze⁴, čime je dao snažan poticaj i uvelike pridonio stvaranju „novog lica“ postkoncilske kateheze s izrazitim značajkama koje su prevladavale u brojnim posaborskim dokumentima: prvenstvo evangelizacije, isticanje Biblije, antropološka dimenzija, društveno-politička osjetljivost, prvenstvo odraslih, središnje mjesto kršćanske zajednice, vrednovanje medija i neverbalnih govora itd.⁵

2. NEDOVOLJNA OBNOVA KATEHEZE

Nakon Koncila, nastupila je obnova kateheze s velikim zalaganjem i hrabrošću i preživjela važnu fazu čineći duboku preobrazbu katehetskih pojmova i prakse⁶.

Obnova je izrečena u samom imenovanju kateheze: **od kateheze za kršćansku doktrinu na katehezu za kršćanski život**. One, koji su radili na obnovi kateheze, u promišljanju je zanimalo: **cilj kateheze** (stvoriti mentalitet vjere); **središnji sadržaj** (jedna osoba, Gospodin Isus); **izvori** (biblija, liturgija, tradicija Crkve); **primatelj** (pravi subjekt kateheze), kao izvor nadahnuća njene **metodologije** (vjernost Bogu i čovjeku) i **lik i identitet katehete**.

Ova promjena perspektive animirala je plemeniti rad pun nade koji je zahvatio odgovorne i katehete osobito u dva desetljeća 1970.-1990.g.

Ovdje ne možemo, sada, ulaziti u pojedinosti i navoditi što se sve učinilo kod nas na pastoralno-katehetskom području do demokratskih promjena, ali se sa sigurnošću može tvrditi da je postojalo **svojevrsno saborsko oduševljenje koje je bilo pokretačka snaga i da su nositelji takva entuzijazma učinili mogućim ono što se objektivno činilo nemogućim**⁷.

Obnova kateheze od 1970. do danas duboko je, doduše, promijenila katehetsku praksu, obnovila je njezin sadržaj i metodu, vezala je poruku na subjekte koje je obuhvatila. **Ali nije promijenila model. Upravo danas to shvaćamo: dogodila se velika obnova, ali unutar istog modela inicijacije.** To je kao da smo se našli u jednoj uskoj, neodgovarajućoj kući; obnovili smo sav namještaj, a i dalje se osjećamo loše i skućeno i shvaćamo da moramo proširiti zidove, to znači moramo izmijeniti «plan kuće» kako bi odgovarala novim potrebama stanovanja.

³ Cura animarum biva propovijedanjem, katehezom, pučkim propovijedima, poukom za sakramente, za odrasle, pobožnostima i hodočašćima, i ostalim uslugama koje obavljaju kršćani.

⁴ Koncil na neki način označava kraj dugog razdoblja, tijekom modernog razdoblja, koje je označeno pretežnom uporabom katekizma i važnošću koja je pridavana memoriranju katehetskih formula. E. ALBERICH, Kateheza danas, KSC, Zagreb, 2002. str. 24.

⁵ Usp. Isto str. 24.

⁶ Usp. E. ALBERICH, Kateheza u kontekstu II. vatikanskog sabora i posaborskog razdoblja, u „Kateheza“ 23(201)3, 217-227.

⁷ Navodimo samo neke od glavnih događaja do demokratskih promjena, koji su indirektno odredili kasnija pastoralno-katehetska gibanja: a) Važne crkvene institucije: Glas Koncila, Mali Koncil (Mak), Kršćanska Sadašnjost, Ćirilo-Methodsko društvo u Zgb-u, Crkva u Svijetu u Splitu, Teološko-pastoralni tjedan za svećenike (1961); b) Katehetska gibanja: katehetske škole (KLJŠ (1971), Katehetska zimska škola za redovnice; c) Katehetski instituti; d) Izdavačka katehetska djelatnost: „Katehist“ (1963-1971), „Kateheza“ (1979); e) Katehetski dokumenti: „Radosno navještanje Evanđelja i odgoj u vjeri“; f) Katekizmi i katehetski priručnici... (usp. V. MANDARIĆ – R. RAZUM, Pastoralno-katehetska praksa i saborska baština, BS.75(2005), br 3. str. 826-830).

Model koji smo naslijedili od Tridenta (model katekizma), koji je zamišljen za religioznu socijalizaciju malenih u jednoj kršćanskoj kulturi, **dan danas rezultira neadekvatnim uvođenjem u vjeru budući su kulturalne pretpostavke, koje su ga poticale, nestale**⁸. To je poput školjke koja je na plaži: život koji ju je održavao odavno je nestao.

Nakon ovog velikog zanimanja za obnovom, ovih **zadnjih 16 godina zapaža se u europskoj katehetskoj praksi jedna stagnirajuća, katkad, obeshrabrujuća situacija. Ogromne potrošene energije i uložene darežljivosti ne samo da nisu dobile očekivane rezultate, nego su zabilježile i sve veće neuspjehe. Najveći znak toga «sloma» bez sumnje je kriza tradicionalnog procesa kršćanske inicijacije**⁹.

Uvid u takvu situaciju donio je da se **pozornost usmjeri na model inicijacije**, odnosno na promjenu konteksta u kojem se kateheza odvija.

3. KAMO IDEMO

Pokazatelji koji istovremeno dolaze iz pastoralne prakse, premišljanja i crkvenih dokumenata daju nam dovoljno vedrine kad kažemo da smo **uvidjeli smjer, iako ga stvarno još nismo u potpunosti prihvatili**. Uzevši u obzir prije spomenuta tri kruga, možemo s nekom mirnoćom prikazati obnovu koja je na djelu:

- **Od jedne župe kao «briga za duše» «dušobrižništvo»** ide se prema misijskoj župi.

Ako kontekst nije više kršćanski nego «kulturalne kontaminacije», očito da je pastoralna zadaća crkvene zajednice pozvana na radikalnu promjenu. Takva promjena predviđa preformuliranje za 360 stupnjeva našeg župnog pastora.

Zasigurno ovo je najzahtjevnija promjena. Crkveni Dokumenti ovako je sažimaju:

- **Jedan pastoral koji teži jedino očuvanju vjere i brige za kršćansku zajednicu ne zadovoljava. Potreban je evangelizacijski, misijski pastoral, koji nanovo naviješta evanđelje**¹⁰.
- **Od jedne inicijacijske strukture usmjerene na malene i sakramentalno ići prema jednom inicijacijskom procesu koji ima kao stožer odrasle i nije usmjeren prema sakramentima nego prema kršćanskom životu**¹¹.
- **Od jedne «kateheze za kršćanski život» ići prema katehezi za evangelizaciju i ponudu vjere**¹².

Time je kateheza, malo po malo, **pozvana napustiti pretpostavku koja je prisutna u njoj (dobro izrečena izrekom «kateheza za kršćanski život») i povratiti navještaj s ciljem snažne ponude vjere**.

Nakon svega ovoga iznesenog spontano se nameće pitanje: **Što je s našim katehetskim pastoralom - praksom? Gdje se nalazi katehetska obnova naše mjesne Crkve? Koliko se je kod nas realno izmijenila ili poboljšala pastoralna struktura u mentalitetu i u katehetskoj praksi? Kako u pastoralnom radu u župnoj zajednici zauzetije krenuti u stvaranje župe kao zajednice zajednica**¹³?

Nakon što smo ukratko upoznali kontekst u kojem se danas nalazi opća crkvena kateheza, ulazimo sada u problematiku naše katehetske situacije te uvidom u našu dosadašnju pastoralnu praksu, pokušati na ova i slična pitanja odgovoriti.

⁸ Usp. J. GEVAERT, Evangelizacija, prvi navještaj i kateheza, u: „Kateheza“ 26(2004)4,332-340.

⁹ Usp. E. ALBERICH, n.dj. str. 26.

¹⁰ Usp. ODK br. 59.

¹¹ Usp. Isto br. 172-176.

¹² Usp. Isto br. 65-68.

¹³ Usp. NKU/HBK, Župna kateheza u obnovi župne zajednice. Plan i program, HILP, Zagreb-Zadar 2000., str. 16.

Krenimo s upitnikom.

4. ANALIZA UPITNIKA O ŽUPNOJ KATEHEZI

ODK u broju 279., kad govori o organiziranju katehetskog djelovanja, ističe ovo: „... polazišna točka partikularne Crkve mora biti **analiza situacije**. Predmet tog istraživanja je složen. On obuhvaća ispit pastoralnog djelovanja i analizu vjerske situacije te sociokulturnih i ekonomskih uvjeta, kao i zajedničkih procesa koji se mogu duboko odraziti na širenje Evanđelja. Riječ je o osvješćivanju stvarnosti o kojoj se razmišlja u odnosu na katehezu i njezine potrebe.

U tom smislu poznavati situaciju od koje treba krenuti, procijeniti sredstva i izdržljivost ambijenta u evangelizaciji i katehezi moglo bi izgledati kao jedan pretjeran pothvat, ako ne i nekoristan.

Ipak trebat će priznati da sjeme Riječi, iako s jedne strane posjeduje u sebi dinamizam života, s druge strane je uvjetovano različitim vrstom terena. Prispodoba sijaća je u tom smislu rječita i simbolična (usp. Mt 13,3-9. 18-23)¹⁴. Nije svejedno da sjeme pada uz put ili u trnje, na kamenito tlo ili na dobru zemlju. Rezultat i plodovi ovise također o predispoziciji zemljišta - terena. Ono što bi mogla biti kušnja predodređenja rezultata na području pastoralne i katehetike, u stvarnosti je potreba obrata, prosudbe i izbora različitosti zemljišta, da se Riječ raširi posvuda u svijetu i da bude proslavljena (usp. 2Sol 3,1).

Situacija subjekata i ambijenta koji ga okružuje je **humus** u koji se usađuje evanđeoska poruka. Ona se ne upoznaje samo iskustvenim načinom, izravnim promatranjem ili na znanstveni način pomoću prikladnih pomagala i na temelju socioloških reportaža, **nego se prihvaća u svojoj mnogostrukosti u svemu što pomaže i što uvjetuje komunikaciju vjere i eklezijalnu prisutnost na jednom određenom teritoriju**¹⁵

Sv. Augustin pišući Deograciju u potpunosti je svjestan svoje situacije:

„Tebi osobno o sebi svjedočim da se mene različito doima kada pred sobom na pouci imam učena ili neuka čovjeka, građanina, putnika, bogataša, siromaha, privatnu osobu, čovjeka s čašću, nekoga tko obnaša kakvu vlast, ovoga ili onoga naroda, te ili te dobi ili spola, ove ili one sljedbe¹⁶, ove ili one pučke zablude. Na temelju različitog utjecaja na me samo izlaganje počinje, razvija se i dovršava.¹⁷

Za bolje poznavanje osoba i kulturalnog konteksta traži se bolje formuliranje kršćanske poruke i djelotvornije pročišćavanje načina naviještanja. Analiza situacije po mišljenju sv. Augustina ne služi samo na početku pastoralnog i katehetskog čina, nego se sastoji od jednog trajnog kontakta s kulturalnom stvarnošću, prije, za vrijeme i poslije svake pastoralne i katehetske aktivnosti.

Mi smo za ovaj katehetski dan odlučili krenuti najprije od katehetske prakse – ispitali smo pastoralno djelovanje - kako bismo donekle dobili jednu panoramu pastoralno-katehetskog stanja u našoj Nadbiskupiji: da bismo, potom, mogli ići dalje, uključiti se u evangelizacijski proces i postići ravnotežu i artikulaciju između različitih katehetskih područja (djeca, adolescenti, mladi, odrasli...).

Upitnik koji je od Nadbiskupije dobila svaka župa, usredotočen je bio na **župnu katehezu u školskoj godini 2006/07. u našoj Nadbiskupiji**. U upitniku su obuhvaćena slijedeća katehetska područja: **kateheza djece (od prvog do osmog razreda osšk-prvopričesnici); kateheza adolescenata i mladih (srednjoškolaca – krizmanika); kateheza studenata; kateheza odraslih (roditelji prvopričesnika i krizmanika, rad sa župnim zborovima djece, mladih i odraslih; rad s ministrantima; duhovne**

¹⁴ ODK sadrži kao središnju evanđeosku sliku upravo ovu prispodobu.

¹⁵ Usp. ODK, br. 279-280.

¹⁶ U skladu s klasičnim načinom izražavanja Augustin riječju secta naznačuje „filozfsku školu“. Ranije su filozofi okupljali slušače. S njima su zajedno živjeli i tako donekle oblikovali zasebnu „udругu“ ili „stranku“. Usp. J:P:CHRISTOPHER, Instruction, 119, bilj. 147. , u Sv. AUGUSTIN, Poučavanje nepoučenih, XV., M. MANDAC, Služba Božje, Makarska, 1988. Str. 154.

¹⁷ Isto str. 154. XV.

obnove za odrasle; **te drugi oblici kateheze s mladima i odraslima i konačno tko katehizira u župi: župnik, časna sestra, vjeroučitelj laik.**

Ovo istraživanje, koje je zamišljeno u obliku ankete, želi na neki način ponuditi jedan doprinos temeljitom upoznavanju realnog pastoralno-katehetskog stanja u našim župama s ciljem **potaknuti i poboljšati rad u obnovi župne kateheze i da nas djelatnike evanđelja potakne otkrivati mogućnosti koje se otvaraju u našem djelovanju u uvijek novim i različitim prilikama.**

U istraživanju nas, stoga, nisu zanimali toliko sami statistički podaci, jer nije se išlo za tim saznati brojno stanje polaznika kateheze pojedinih staleža u pojedinim dekanatima (iako se u upitniku tražio broj polaznika i broj sati rada), **koliko više po njima iščitati utvrditi ima li u našim župama župne kateheze i u kakvom je obliku ona zastupljena.**

Zatim na temelju podataka odnosno rezultata ovog upitnika ne možemo izravno saznati, niti se može utvrditi kakva je vjerska praksa kod vjernika u mjesnoj Crkvi, koja se ostvaruje i pokazuje u liturgiji, kojoniji, dijakoniji i martiriji, odnosno **kako je kateheza povezana sa zajednicom koja slavi, živi zajedništvo, naviješta i služi.**

Ali upravo po sudjelovanju ili ne sudjelovanju djece, mladih i njihovih roditelja na župnoj katehezi može se donekle naslutiti i na neki način procijeniti, s jedne strane, **kako se u zajednici provodi proces kršćanske inicijacije, odnosno, koliki je angažman i pastoralna briga za katehizaciju i kako roditelji prenose vjeru svojoj djeci i koliko se brinu za njihov i svoj vjerski odgoj, a s druge strane, u kojoj mjeri se ostvaruje i izriče vjerski život jedne župne zajednice i pojedinca kroz spomenuta četiri oblika crkvenog djelovanja.**

Na temelju rezultata možemo, dakle, naslutiti **stupanj razvijenosti katehetske prakse naše mjesne Crkve¹⁸, a nama, pastirima i katehetama, oni mogu eventualno osvijetliti naše pastoralno iskustvo i uočavajući njene svijetle i tamne strane potaknuti nas na poboljšanje iste u kritičkom promišljanju i traženju primjerenih pristupa i oblika rada.** U tom smislu brojke su nam, kao ocjena učeniku, pokazatelji bilo pozitivni, bilo negativni, koji će nas prisiliti, u pozitivnom smislu, na još veću zauzetost u radu na njivi Gospodnjoj.

a) Rezultati upitnika:

Obradeno je 12 dekanata (od ukupno trinaest) ¹⁹ - 114 župa.

BROJ DJECE koja pohađaju župnu katehezu: **9137** - od toga **PPRVOPRIČESNIKA: 1732**; ostale djece: 7405;

Samo u ZADARSKIM DEKANATIMA: 4488 – od toga **Prvopričesnika: 897**;

Broj djece u ostalim dekanatima: 4649, od toga **prvopričesnika: 900**; (ostale djece 3749).

BROJ SREDNJOŠKOLACA: 2795; od toga **samo u Zadarskim dekanatima 1833**; u ostalim dakle: **962**.

BROJ SATI: održanih u župnoj katehezi za **Ošk** u svim dekanatima – **13137**; za **Sršk**. – **2589**;

BROJ MINISTRANATA: 987 (u jedanaest dekanata)²⁰; (susreti su uglavnom jednom tjedno);

BROJ DJECE u Dječjim zborovima: 1403 (u deset dekanata)²¹: (susreti su uglavnom jednom tjedno);

BROJ SREDNJOŠKOLACA: 2795; **Samo u gradskim Dekanatima: 1833**; u ostalim Dekanatima: **962**.

¹⁸ Treba svakako uzeti u obzir istraživanje koje je sprovedla dr.sc. s. A. T. FILIPOVIĆ, Župna kateheza u Zadarskoj Nadbiskupiji. Stanje i izazovi, u: „Vjesnik Zadarske Nadbiskupije“ 7-8/2006. Str. 16-34.

¹⁹ Dekan Pašmanskog dekanata nije dostavio podatke, samo pismeno izvješće, a dekan Ražanačkog dekanata nije dostavio pismeno izvješće, samo podatke.

²⁰ Dekanati: Pašman i Silba nemaju ministrante.

²¹ Dekanati: Pašman, Silba i Ugljan nemaju dječji zbor.

BROJ MLADIH U ZBORU: 306, (u 6 dekanata)²²

BROJ STUDENATA: 86 (u pet Dekanata)²³; U gradskim Dekanatima samo 68.

BROJ RODITELJA PR. PRIČESNIKA, koji su dolazili na susrete: 2118²⁴; broj održanih susreta: 325;

BROJ RODITELJA KRIZMANIKA, koji su dolazili na susrete: 1760; broj održanih susreta: 206;

BROJ ČLANOVA U ŽUPNIM ZBOROVIMA: 1281; (u 11 dekanata)²⁵

BROJ SVEĆENIKA: 80 (od toga 3 ž. vikara;

ČASNIH SESTARA: 37;

VJEROUČITELJA LAIKA: 121

Duhovne obnove su uglavnom prigodne, a kateheze mladih i odraslih se uglavnom održavaju u manjim grupama ili duhovnim pokretima²⁶.

Kateheza djece od 1 do 8 r. održava su gotovo u svim dekanatima ali ne u svim župama i uglavnom kombinirano po dva razreda (u 45 župa, u ostalim u manjim grupama ili samo za prvu Pričest i Krizmu).

Kateheza srednjoškolaca i mladih uglavnom se održava u pripremi za krizmu, a u 6 dekanata²⁷ u 15. župa do 4. razreda.

²² Dekanati u kojima ima Zbor mladih: Benkovac, Nin, Novigrad, ZD-Zapad, ZD-Istok, Zemunik.

²³ Dekanati u kojima ima studenata: Benkovac (3), Novigrad (10), ZD-Zapad (50), ZD-Istok (18), Zemunik (5)

²⁴ Da su dolazila oba roditelja bilo bi ih 3464

²⁵ Dekanati koji imaju Župni zbor: Benkovac, Biograd, Nin, Novigrad, Pag, Pašman, Silba, Ugljan, ZD-Zapad, ZD-Istok, Zemunik.

²⁶ Duhovne obnove i neki oblici kateheze mladih i odraslih se održavaju u 10 Dekanata (odnosno u 28 župa).

²⁷ Dekanati u kojima se održava kateheza srednjoškolaca do 4. Razreda: Benkovac (1-župa); Novigrad (6-župa); ZD-Zapad (2-župe); ZD-Istok (1-župa); Zemunik (3-župe).

STANJE ŽUPNE KATEHEZE PO DEKANATIMA 2006./2007.

DEKANAT	ZADAR ZAPAD	ZADAR ISTOK	UKUPNO
Br. Župa	10	10	20
Br. Djece	2177	2311	4488
Br. Pr. Pričesnika.	361	536	897
Br. sati župske kateheze OŠk	1706	1874	3580
Br. Srednjoškolaca	811	1022	1833
Br. sati župne kateheze SrŠk	419	649	1068
Br. Studenata	50	18	68
Br. Roditelja Pr. Pričesnika.	414	524	938
Br. susreta roditelja Pr Prič.	34	51	85
Br. roditelja Krizmanika.	352	400	752
Br. susreta roditelja Kriz	28	40	68
Br. Ministranata	175	226	401
Br. Djece u dječjem zboru	278	515	793
Br. Mladih u zboru	103	106	209
Br. članova u župnom zboru	219	266	485
Br. svećenika	12	11	23
Br. časnih sestara	10	10	20
Br. vjeroučitelja laika	40	54	94
Duhovne obnove za odrasle	Prigodno	Prigodno	
Drugi oblici kateheze za mlade i odrasle	Zajednice/ pokreti	Zajednice/ pokreti	

DEKANATI	ZADAR ZAPAD	ZADAR ISTOK	UKUPNO
Kat. Ošk 1-8. Br. župa	9	6	15
Kat. Sršk. 1-4. Br. župa	2	1	3
Kat. Sršk. 1-2. Br. župa	7	8	15
Kat. Stud. Br. župa	3	1	4
Br. susreta s roditeljima	8-35?	1-8	1-35
Dječji zbor br. susreta	Tjedno	Tjedno	
Zbor mladih br. susreta	270	201	471
Župni zbor br. susreta	396	400	796
Ministranti br. susreta	8-35	0 -30	0-35
Obnove i Kat. ml. i odrs. Br. župa	7	6	13

DEKANAT	BENKOVAC	BIOGRAD	NIN	UKUPNO
Br. Župa	14	10	9	33
Br. Djece	951	939	425	2315
Br. Pr. Pričesnika.	171	205	137	513
Br. sati župne kateheze OŠk	1675	1213	1215	4103
Br. Srednjoškolaca	36	201	90	327
Br. sati župne kateheze SrŠk	45	238	220	503
Br. Studenata	3	0	0	3
Br. Roditelja Pr. Pričesnika.	204	318	126	648
Br. susreta roditelja Pr Prič.	26	25	29	80
Br. roditelja Krizmanika.	130	332	159	621
Br. susreta roditelja Kriz	15	21	26	62

Br. Ministranata	116	86	72	274
Br. Djece u dječjem zboru	130	156	45	331
Br. Mladih u zboru	30	0	12	42
Br. članova u župnom zboru	108	142	95	345
Br. svećenika	7	7	5	19
Br. časnih sestara	3	4	1	8
Br. vjeroučitelja laika	6	2	2	10
Duhovne obnove za odrasle	trodnevnice	1 žu 3 dana	Trod	
Drugi oblici kateheze za mlade i odrasle	Bibl. V	Bibl grupa bratovština	Kat u kor	

DEKANATI	BENKOVAC	BIOGRAD	NIN	UKUPNO
Kat. Ošk 1-8. Br. župa	9	5	5	19
Kat. Sršk. 1-4. Br. župa	1	0	0	1
Kat. Sršk. 1-2. Br. župa	2	9	5	7
Kat. Stud. Br. župa	1	0	0	1
Br. susreta s roditeljima	2-5 puta	2-4 i povr	2-4 (3ž)	2-5
Dječji zbor br. susreta	Tjedno	1-64	Tjedno	1-64
Zbor mladih br. susreta	Tj/pov (2ž)		1-ž -28	28
Župni zbor br. susreta	Tjedno	15-64		15-64
Ministranti br. susreta	Tjedno	2-32 i povr	Tjedno	2-32
Obnove i Kat. ml. i odr. Br. župa	2	1	2	5

DEKANAT	NOVIGRAD	PAG	RAŽANAC	ZEMUNIK	UKUP
Br. Župa	10	6	8	9	33
Br. Djece	829	366	407	421	2023
Br. Pr. Pričesnika.	137	57	80	64	338
Br. sati žup kat Ošk	1628	1121	957	624	4330
Br. Srednjoškolaca	271	79	97	73	520
Br. sati župne kat Sršk	413	150	148	62	773
Br. Studenata	10	0	0	5	15
Br. Roditelja Pr. Prič.	189	103	73	97	462
Br. susreta rod Pr Prič.	41	42	35	22	140
Br. rod Krizmanika.	23	134	162	0	319
Br. susreta rod Kriz	8	30	18	0	56
Br. Ministranata	59	84	57	72	272
Br. Djece u dj. zboru	50	30	30	119	229
Br. Mladih u zboru	30	0	0	25	55
Br. članova u žup zboru	105	127	74	50	356
Br. svećenika	7	3	7	7	24
Br. časnih sestara	0	2	4	1	7
Br. vjeroučitelja laika	6	6	1	5	18
Duhovne ob za odrasle	1-ž. duh ob.	Povr	Povr	Povr	
Drugi oblici kateheze za mlade i odrasle	Bib već pokret	Tribine/ Grupe	1-ž. mol. Zajednica	Bračni parovi Radnička ml. animatori	

DEKANATI	NOVIGRAD	PAG	RAŽANAC	ZEMUNIK	UK
Kat. Ošk 1-8. Br. župa	9	5	6	4	24
Kat. Sršk. 1-4. Br. župa	6	0	0	3	9
Kat. Sršk. 1-2. Br. župa	1	4	4	0	9
Kat. Stud. Br. župa	1	0	0	1	2
Br. susreta s roditeljima	4-10	4-10	1-10	0	1-10
Dječji zbor br. susreta	20-30	30	2-24	Tjedno	2-30
Zbor mladih br. susreta	1ž-tjedno	0	0	1ž-15	0-15
Župni zbor br. susreta	19-70	5-50	20-50	30	5-50
Ministranti br. susreta	1-32	10-50	2-14	Tjedno	1-50
Obnove i Kat. ml. i odrs. Br. župa	2	2	1	4	9

DEKANAT	DUGI OTOK	SILBA	UGLJAN	UKUPNO
Br. Župa	15	7	6	28
Br. Djece	39	3	269	311
Br. Pr. Pričesnika.	19	1	29	49
Br. sati župske kateheze OŠk	182	60	882	1124
Br. Srednjoškolaca	9	0	106	115
Br. sati župne kateheze Sršk	86	0	159	245
Br. Studenata	0	0	0	0
Br. Roditelja Pr. Pričesnika.	20	1	49	70
Br. susreta roditelja Pr Prič.	8	0	12	20
Br. roditelja Krizmanika.	28	0	40	68
Br. susreta roditelja Kriz	10	0	10	20
Br. Ministranata	18	2	22	40
Br. Djece u dječjem zboru	25	0	25	50
Br. Mladih u zboru	0	0	0	0
Br. članova u župnom zboru	0	15	80	95
Br. svećenika	3	7	4	14
Br. časnih sestara	1	0	1	2
Br. vjeroučitelja laika	1	0	0	1
Duhovne obnove za odrasle			Povr	
Drugi oblici kat za ml i odrasle			1-ž. Povr. Kat. Rod.	

DEKANATI	DUGI OTOK	SILBA	UGLJAN	UKUPNO
Kat. Ošk 1-8. Br. župa	4	0	3	7
Kat. Sršk. 1-4. Br. župa	0	0	2	2
Kat. Sršk. 1-2. Br. župa	4	0	3	7
Kat. Stud. Br. župa	0	0	0	0
Br. susreta s roditeljima	2-4 (3ž)	0	2-6	2-6
Dječji zbor br. susreta	1-8	0	0	1-8
Zbor mladih br. susreta	0	0	0	0
Župni zbor br. susreta	2-50	1ž-tj	105	
Ministranti br. susreta	10-30	0	10	10-30
Obnove i Kat. ml. i odrs. Br. župa	0	0	1	1

b) **Osvrt na stanje župne kateheze**

Unatoč velikom zanimanju i zauzetosti oko obnove crkvene kateheze u pokoncilskom razdoblju²⁸ i mnogim njenim pozitivnim aspektima poglavito ovih posljednjih godina²⁹, čini se da je zdravstveno stanje kateheze, izazvano složenim i ubrzanim društvenim, kulturalnim i religioznim promjenama, u našim župnim zajednicama, ponešto slabunjava.

Dati jednu trijeznu i ozbiljnu analizu pastoralno-katehetske situacije u našoj Nadbiskupiji katkad je jako teško i nije baš tako jednostavno. S jedne strane ona je povezana uvijek i s kritičkom prosudbom vlastitog rada i nužno vodi do priznavanja vlastitih ograničenja. S druge pak strane, nije ju bez daljega moguće, s malo riječi opsežno opisati i na neki način „imenovati“ i „ocijeniti“.

K tomu vrlo su različiti razvoji, koji nam se pokazuju na svim područjima i veoma razilazeći, ponekad, smjerovi, koji se ističu u složenom i zahtjevnom kulturalnom kontekstu³⁰ i kad je riječ o **evangelizaciji i kad je riječ o religioznom** odgoju koji uključuje strukture i institucije kao što su **obitelj, župa i škola**³¹.

Imajući u vidu sve to, pokušat ću, na temelju podataka koje sam pregledao, ukratko opisati našu katehetsku situaciju ukazujući na neke pojedinosti iz upitnika, koje zaslužuju našu pozornost:

1. Naše župne zajednice još uvijek imaju svoje **vjersko odgojno težište na djeci i adolescentima** i uglavnom sve je usmjereno na pripremu za primanje sakramenata. Razmjer utrošene energije to potvrđuje. Ali ova dobra tradicija koja nas je tako dugo pratila, danas nije više tako učinkovita da bi se suprotstavili današnjem promijenjenom kulturalnom kontekstu. Mimo svih pedagoških nagodbi još uvijek prevladava školski model, koji ne uzima u obzir neke osnovne elemente za rast i sazrijevanje osobe, kao što su: **motiviranje, svjedočenje obitelji i dakle odraslih, svjedočenje zajednice, dimenzija iskustva i ljubavi**.
2. **Odsutnost mladih** je provokacija za cijelu kršćansku zajednicu. Jeli možda svijet odraslih življi i prisutniji u crkvi? Jesu li možda odrasli kao subjekt formacije manje važni od mladih? Stanje mladih u Crkvi oslikava realno ono što svijet odraslih i odraslih kršćana priopćuje u bogatstvu i siromaštvu. Nažalost jedan dio mladih koji se udaljava je produkt naših odgojnih putova. Nisu samo mladi „daleki“ ili koji „bježe“ nakon krizme. Možda oni su manjina. Ima inače djece koja dolaze na katehezu ali su „daleki“ i već „u bijegu“. To mi dobro znademo.
3. **Kriza kršćanske inicijacije** i stanje mladih u odnosu prema Crkvi mogu biti razlog žaljenja i obeshrabrenja ili naprotiv mogu nanovo pobuditi želju (zanos) za naviještanjem i svjedočenjem Evanđelja, a to je bez sumnje dar Duha.
4. Katehetska služba je sužena na formativno „izolirano“ iskustvo, bez djelotvorne podrške obitelji, s jednim oskudnim povezivanjem s crkvenom zajednicom i s jednim nedovoljnim uključanjem u liturgiju.

²⁸ Usp. E. ALBERICH, Kateheza danas, KSC, Zagreb, 200., str. 24., 72.

²⁹ Usp. ODK, br. 29.

³⁰ Usp. E. ALBERICH, „Kateheza danas“, KSC, Zagreb, 2002., str. 29-30.

³¹ U V. djelu ODK-a, koji nosi naslov *Kateheza u partikularnoj Crkvi*, u III. poglavlju proučava **mjesta i putove** gdje se kateheza doista ostvaruje br. 253-264.

- Otvoriti nove putove, izaći iz školskog postavljanja, nadići pastoral koji je još uvijek usredotočen na mehaničko podjeljivanje religioznih usluga nikako ne znači osloboditi se od prihvaćanja, od odgajanja i praćenja djece i obitelji koje za njih traže sakramente.
5. Da bi kateheza uspjela **župna zajednica** mora uključiti sve, počevši od onih koji su **prvi naslovnici odgoja i „rađanja“, odnosno od roditelja**. Preskočiti obitelj znači osuditi se na usamljenost, na pretpostavku ili umišljenost odgajati u vjeri jednim satom kateheze. Uključiti obitelj, naprotiv, je vrlo hitan i vrlo očaravajući izazov za budućnost. Stavlja nas na čistinu. Traži da se izjasnimo tko smo i zašto postojimo. Može nam otkriti što znači postaviti životna pitanja u svijetu odraslih a možda nismo zato mnogo sposobni. Traži također da ne umanjujemo slobodu jer je potrebna kod ponude vjere.
 6. **Ima odraslih**, koji su možda „daleki“ od Crkve ali koji cijene i koji su osjetljivi prema pravom odgoju za svoju djecu. Drugi su još jednostavno ravnodušni i ne podnose bilo koju ponudu koja označuje ne samo njihovo istinsko uključanje, nego i njihove djece, kojima dopuštaju najviše pohađati sedmično katehezu ali im je spriječeno uspostaviti dodatne veze s kršćanskom zajednicom u Euharistiji kao i u bilo kojoj drugoj ponudi što dolazi iz zajednice. Katehetska iskustva, molitva, slavlje, ljubav doista zahtijevaju određena vremena i načine, koje mnoge obitelji ne prihvaćaju i zapravo odbijaju.
 7. Čine se, dakako, naponi oko ulaganja sredstava i energije za odgovarajuću formaciju, za potrebe aktualnog trenutka, ali još je mučno **preuzeti odgovornu odluku glede obnove pastoralnih područja, župa**. Svi se slažemo da se kateheza rađa iz kršćanske zajednice koja je njezin subjekt i koja prema njoj vodi, ali ta kršćanska zajednica često ostaje previše formalna i daleka, gotovo nevidljiva;
 8. Ali pod ovim stablom koje bučno pada u šumi našeg pastoralu postoji jedan život koji raste tiho u strpljivosti vremena. **Ima pokušaja sa strane pastoralnih područja i župa koji su usmjereni prema obnovi**. Ima pastira i kateheta koji se bore za jedan novi mentalitet katehese, koji raspravljaju i surađuju na zajedničkom planu. Ima laika i pastoralnih djelatnika koji se spontano ujedinjuju, čitaju, informiraju se i formiraju, dolaze u kontakt s aktualnim katehetskim temama. Tu je narod koji još ustrajava, koji još živi s entuzijazmom i snagom evanđeoskog navještaja. Zahvaljujući ovoj šumi koja raste idemo naprijed tražeći razlikovati pokrete Duha na tragovima naše povijesti.
 9. Polazeći od konkretne situacije koju prihvaćamo kao vrijeme milosti, uputit ćemo se potom prema **pastoralnim ciljevima** koje naša mjesna crkva postavlja pred nas. U kontekstu koji je upravo katehetski tema nas poziva usmjeriti pozornost na područje kateheze kršćanske inicijacije. Kateheza da bi bila vjerna Bogu i čovjeku mora polaziti uvijek iz situacije i iskustva osoba koje međusobno djeluju, a Riječ Božja onda prosvjetljuje i obraća konkretni hod osoba i vodi ih konačno prema novim putovima da usvoje vlastitu vjeru. To je proces evangelizacije koji se događa i traje u nama i njima kojima smo poslani.

5. PASTORALNO KATEHETSKO PLANIRANJE

1. Što slijedi, dakle, nakon analize? Odnosno što nam je činiti dalje?

„Nakon što je pozorno ispitana situacija, potrebno je, kako nalaže ODK u broju 281., prijeći na formuliranje **programa djelovanja**, koji određuje ciljeve, sredstva katehetskog pastoralu i

norme koje njime upravljaju, čvrsto se držeći mjesnih potreba, a ujedno je u potpunom skladu s (općim) svrhama i normama sveopće Crkve“.

Program djelovanja je od velike koristi za katehezu jer **potiče na ujedinjenje napora i na rad u perspektivi cjelovitosti, osobito u definiranju nekih zajedničkih ciljeva**. Stoga prvi uvjet za taj program mora biti realizam ujedinjen s jednostavnošću, jezgrovitošću i jasnoćom³².

To se može ostvariti intenzivnom zauzetošću radionice u kojoj se svaka zajednica može predstaviti kao dom i škola zajedništva. U tom pogledu odzvanjaju jasne riječi Apostolskog pisma blago pokojnog Pape Ivana Pavla II. Ulaskom u novo tisućljeće – Novo Millenio Ineuente:

„Prije planiranja konkretnih inicijativa potrebno je **promicati duhovnost zajedništva** omogućujući da se ona pokaže kao odgojno načelo na svim mjestima gdje se izgrađuje čovjek i kršćanin, gdje se odgajaju službenici oltara, posvećeni službenici, pastoralni djelatnici, gdje se grade obitelji i zajednice. Duhovnost zajedništva znači ponajprije pogled srca, usmjeren na otajstvo Presvetog Trojstva koje boravi u nama i čije svjetlo treba vidjeti također na licu braće i sestara koji su pokraj nas“³³.

U katehetsko-pastoralnom planiranju treba uzeti u obzir ove aspekte:

Ne postoje magična rješenja problema. Jednostavno pomicanje životne dobi kod primanja sakramenta, zasigurno nije rješenje problema, ako nije popraćeno jednim sporim i težim „pomicanjem“ mentaliteta a to je jedan odgojni, kulturalni i eklezijalni čin.

Ali struktura pastoralnog prijedloga, ono što se stavlja kao prioritet, izbori koji se mogu već učiniti pospješuju buđenje svijesti postavljajući ponovno pitanja, otvarajući životne prostore, stavljajući iznova u središte pozornosti osobe, pomažući svima povratku izvornom smislu našeg eklezijalnog djelovanja koje je Krist Gospodin i njegovo Evanđelje.

Nije baš svejedno, osobito, kad konstatiramo da su upravo vjera i Evanđelje marginalni u odgojnoj svijesti kršćanske zajednice i obitelji.

Koje su to, dakle, staze obnove? Koje su to radionice u kojima bi mogli zajedno raditi s odlučnošću, sa zanosom, s povjerenjem, otvoreni prema budućnosti?

2. Odnos prema obitelji. Svjedočanstvo zajednice.

Osiromašenje u pastoralu djece i mladih i u kršćanskoj inicijaciji se je usredotočilo na poseban način na smanjenje odgojne ponude na susret (gotovo uvijek 1 sat) sedmične kateheze. Uzrok smanjenja treba tražiti u manjkavosti potpune i određene ponude sa strane župne zajednice i ponekad u nemiješanju ili nezainteresiranosti sa strane obitelji.

Rezultat je uvijek ekstremna marginalizacija religioznog odgoja za veći dio djece i mladih ograničena u jedan uski prostor. Ne radi se o vremenskom problemu što bi se riješio produživanjem boravka u župi.

Nego je problem pronaći religiozni odgoj u jednom životnom kontekstu, koji se temelji, prije svega, na osobnim odnosima i svjedočenju i na iskustvu vrednota koje se uzajamno podjeljuju.

Aktualna pedagoška struktura kateheze garantira li još ovo osnovno stanje? Rijetko. Zbog različitih motiva: eklezijalnih, kulturalnih i socijalnih. Treba, dakle, krenuti drugim pravcem, kojega nam postavlja ODK u V. dijelu trećeg poglavlja gdje se govori o **mjestima** gdje se kateheza doista ostvaruje.

Pored **kršćanske zajednice koja je izvor, mjesto i cilj kateheze**, najvažniju ulogu s obzirom na katehezu ima obitelj. Treba, stoga, najprije u obiteljima probuditi **odgojiteljsku obvezu religioznog odgoja, koja im pripada**³⁴, utvrđujući zasigurno različita polazišta koje odgovaraju različitosti obiteljskih situacija i osobnih stanja svakog odraslog ali ne odustajući više.

³² Usp. ODK, br. 281.

³³ NMI, br. 43.

³⁴ Usp. ODK, br. 255.

U tom smislu mora se mijenjati pastoralna struktura, kako bi mogla označiti (zacrtnati) ovaj novi put.

Na drugom mjestu (ne manje važnom) postavlja se potreba **naći iznova život kršćanske zajednice kao prirodnu utrobu rađanja u vjeri**³⁵. Danas nije više moguće rasti kao kršćanin u „epruveti“ katehetskog sata. Prisutnost djece i mladih u zajednici odraslih izgleda kao najprirodniji put i najplodniji, bez uklanjanja potrebnog prostora skupljanja djece i mladih međusobno.

Ova spoznaja otvara ipak ozbiljno pitanje **o kvaliteti kršćanske zajednice, njenoj životnosti, o svježini koju ona zna prenositi**. Kriza kršćanske inicijacije i pastorala mladih možda izaziva i ovo siromaštvo. Ponovno se poziva na pomicanje problema od djece i mladih na zajednicu odraslih i na svjedočenje koje ona nudi - **dati prvenstvo katehezi odraslih**³⁶, eklezijalnoj dimenziji kateheze³⁷.

Kako uložiti snage, vjeru, maštu da bi svijet odraslih - a ne onaj dječji – postao subjekt prvog navještaja i svjedočenja vjere danas? Jesmo li raspoloživi početi ovaj preokret?

I još kako obnoviti pedagošku strukturu kako se ne bi susret djece i mladih s Božjim misterijem događao s jednom prostorijom, jednom knjigom ili najviše s transparentima ili dijapozitivima nego sa životom osoba koje traže vjerovati, znati ljubiti u ime Isusovo?

Koja su osnovna iskustva što čine hod rasta jedne osobe? Kako ih pretvoriti u središte odgojnog hoda?

3. Lik katehete

Jedna drugačija pastoralna ponuda zahtjeva naravno odgovarajuća odgojiteljska lica. Godinama **lik katehete** se mijenja i mnogo se je učinilo na tom putu, iako ne svuda. Lik katehete „učitelja doktrine“ još postoji. Na lik katehete danas je vezana potreba zrelosti jedne odrasle vjere. Katehete su pozvani, prije svega, biti kršćani, učenici, živi udovi kršćanske zajednice. Osobno, razumno i životno svjedočenje vjere jest prva potreba u formaciji kateheta. U njoj se sjedinjuje odgojiteljski zanos koji vodi k potpunom upoznavanju osoba, bilo djece bilo odraslih, s raspoloživošću poučavanja svega onoga što pospješuje komunikaciju i odnose. Danas katehete imaju teret kojeg je nemoguće sami nositi. Pastoral i kršćanska inicijacija koji se vrte samo oko zauzetosti pojedinačnog katehete na satu kateheze siromašan je i ponižavajući prije svega za samog katehetu. U jednoj pastoralnoj ponudi koja naprotiv uspije pronaći u obitelji i zajednici svoje mjesto, lik kateheta će dobiti više crte onih koji prate, uvode, potiču, povezuju, pomažu u tumačenju životnih iskustava, nude riječi i mišljenje i nadasve borave srcem.

U svemu ovome što nas očekuje, treba imati pred očima i u mislima poticajne riječi blagopokojnog Pape Ivana Pavla II., koje čitamo u apostolskom pismu Ulaskom u Novo **tisućljeće** u broju 38., „... **zauzeti se većim povjerenjem za pastoral koji bi svoj prostor dao molitvi, i osobnoj i zajedničkoj, znači poštivati bitno načelo kršćanskog pogleda na život: primat molitve. Postoji kušnja koja uvijek prijeti svakom duhovnom putu i samomu pastoralnom djelovanju: da se misli kako rezultati ovise o našoj sposobnosti da nešto učinimo ili planiramo. Sigurno je da Bog od nas traži stvarnu suradnju s njegovom milošću te nas dakle poziva da u svojem služenju zbog Kraljevstva uložimo sve svoje zalihe uma i djelovanja. No teško nama ako zaboravimo da 'bez Krista ne možemo učiniti ništa' (usp. Iv 15,5)“.**

³⁵ Usp. Isto, br. 256.

³⁶ CT, br. 43.

³⁷ ODK, br.78.

ZAKLJUČAK

Problem premišljanja tradicionalnog procesa kršćanske inicijacije je sigurno vrlo hitna i vrlo složena zadaća sadašnjeg katehetskog pastora, ne samo našeg nego i Crkve općenito.

Dvostruka vjernost Evanđelju i sadašnjem vremenu ukazuje na to da se ne može više odgađati nadugo pripremanje jednog neizmjernog radilišta obnove, ulaženje za Crkvu u jednu odvažnu pastoralno-katehetsku radionicu.

Bila bi velika opasnost misliti da su sadašnje poteškoće plod jedne prolazne krize, i da će se sve vratiti kao i prije; model nije završen, dovoljno je ponovno ga uzeti s jednom dopunskom zadaćom i maštom. To je velikodušno stanje, ali koje može biti opasno ustrajati u iluzijama i frustracijama.

Druga opasnost, ne manje riskantna, bila bi ona prepustiti nova iskustva samima sebi, bez pomoći i orijentacije.

Potrebna je dakle jedna pouzdana riječ, ne zacijelo, koja bi nam dala magijska rješenja, nego da bi nas upozorila da se s problemom treba sučeliti i temeljno usmjeriti. Mora biti realna, ozbiljna i optimistična riječ i stoga sama pokretačka. Mora biti također riječ koja usmjerava, koja pruža temeljna uporišta i vrlo ljubazna u poticanju za ići naprijed.

Takva pouzdana riječ u premišljanju o katehetskom pastoralu danas je možda najzreliji model koji traži vjernost Evanđelju a to su komunikativni procesi prilagođeni različitim kulturalnim situacijama, jer nema stvarne vjernosti Evanđelju ako nema jedna istovjetna stvarna i strpljiva vjernost sadašnjem svijetu koji se mijenja.

„Koncil je Crkvi kao preduvjet ostvarivanja njezina poslanja postavio vrlo jasan zahtjev, da bude otvorena i okrenuta prema konkretnom vremenu kako bi ga što bolje upoznala i shvatila, a onda u svjetlu vjere prosuđivala njegova događanja, radosti i nade, žalosti i tjeskobe. A da bi mu mogla prenijeti poruku spasenja 'dužnost joj je da u svako vrijeme ispituje znakove vremena³⁸ i tumači ih u svjetlu Evanđelja' (GS4)³⁹.

„Navještaj prilagođen shvaćanju ljudi uzdiže se na razinu „zakona evangelizacije“ kad se veli da Crkva Kristovu poruku treba izraziti različitim pojmovima, kako bi Evanđelje prilagodila shvaćanju svijeta, tj. da u procesu tumačenja ima u vidu i situaciju (pastoralno mjesto) u kojoj se Evanđelje navješta. Taj prilagođeni način navještanja objavljene riječi mora ostati zakon svake Evangelizacije“(GS44)⁴⁰

³⁸ „Ako spomenuta tema unatoč tome nije bila predmetom proučavanja i prosudbe u teologiji, ili je to tek sporadično, onda taj nedostatak mora zabrinjavati jer dosljedno tome ona nije razvijena ni u svijesti same crkvene zajednice, koja stoga teško može valjano ispunjavati svoju zadaću navještanja Krista i snaći se u vrtlogu događaja i sve bržih i dubljih promjena“. N. A. ANČIĆ, Tumačenje znakova vremena – zaboravljena zadaća Crkve? CuS 42 (2007) br 2. Str. 202.

³⁹ Isto, str. 202.

⁴⁰ Isto, str. 216.

IZVJEŠĆA RADIONICA

1. RADIONICA - *Rad s prvopričesnicima*

Voditeljice radionice: s. Antonela Malenica i s. Antonija Jurić

Rad u radionici započeli smo molitvom (multi - videoprojekcija). Sudionike smo upoznale s planom rada.

- Praktična iskustva u radu sa prvopričesnicima.
- Godišnji plan i program s djecom i roditeljima (katehetske cjeline i jedinice)
- Prezentacija kateheze s roditeljima prvopričesnika: Isus nas uči moliti
- Analiza i komentari godišnjeg plana i programa
- Preporuke i pomagala za rad s roditeljima i djecom:
 - > *Wim Saris, "Obiteljska priprava prve pričesti", Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1998.*
 - > *Francisco Flores, "Prvopričesnika slavlja", Katehetski salezijanski centar, Zagreb 2001.*
 - > Branko Brans i s. Ana - Marija Biško, "Dodite maleni živom vrelu", HILP - HBK, Zadar 1999.
 - > *Simboli za Euharistijsko slavlje Prve Pričesti*
 - > Veliki Katekizam u malom koncilu, SAKRAMENTI, "Mak", 2000.
 - > *Katehetska građa, "Priprava za slavlje sakramenata pomirenja i euharistije, Đakovački vjesnik 2001.*

Sugestije: Obvezan rad s roditeljima
 Pridržavati se plana i programa
 Problemi: Sustavniji rad nakon prve pričesti
 Zaključak: Razviti osobni stav odgovornosti u radu s djecom i roditeljima

s. Antonela Malenica i
 s. Antonija Jurić

2. RADIONICA - Rad s krizmanicima

Voditelji: Ružica Anušić i don Gašpar Dodić

U sklopu 31. Katehetskog dana Zadarske nadbiskupije u temi Župna zajednica – mjesto kateheze, održana je radionica pod nazivom Rad s krizmanicima, u kojoj je sudjelovalo 26 sudionika. Radionica je bila osmišljena kao grupni rad s izmjenom pozitivnih iskustava u radu s pripravniciima za sakrament Potvrde, ali i zajedničko pronalaženje rješenja problema, te donošenje novih prijedloga i ideja za uspješniji rad s tom skupinom.

Nakon molitvenog početka, u kojem su sudionici pročitali citat iz Svetog pisma, ispisan na raznobojne listiće u obliku plamenova, koji spominje Duha Svetoga i njegovo djelovanje, skupina je podijeljena u četiri grupe s nazivima: Naviještanje, Slavljenje, Bratsko služenje, Zajedništvo. Cilj je kateheze krizmanika potaknuti ih na nasljedovanje Krista i aktivno uključivanje u sva područja djelovanja Crkve. Nakon tridesetminutnog rada, slijedilo je iznošenje zaključaka, iskustava, prijedloga rješenja problema i ideja, koje su ostali sudionici mogli dopunjavati svojim iskustvima i prijedlozima.

Prva skupina razgovarala je o iskustvima i problemima vezanim uz plan i program rada s krizmanicima, literaturi i metodama po kojima rade s krizmanicima te zaključili kako je rad organiziran uglavnom po Katekizmu Katoličke Crkve, Svetom pismu, po vlastitom programu ili po, potrebama i uvjetima župe, prilagođenom eksperimentalnom programu. Uočava se problem da mladi ne pokazuju dovoljno interesa za teološke teme, stoga je potrebno te teme što više

uključivati u njihovu životnu stvarnost. Metodичke pristupe/sustave i oblike rada potrebno je mijenjati i osuvremenjivati, jer frontalni rad i predavački pristup nije dostatan. Također, potrebno je krizmanike zaposliti tijekom rada, da sami sudjeluju u stvaranju susreta te da pred sobom imaju Sveto pismo ili makar fotokopirani tekst ili listić.

Predloženo je da se svakako napravi jedinstveni nadbiskupijski program kako bi se pouka ujedinila, a koji bi se mogao prilagoditi i različitoj dobi u kojoj mladi primaju Potvrdu. Također, prijedlog je da se okupi župne katehete kako bi napravili modele susreta za rad s krizmanicima.

Druga skupina razgovarala je o sudjelovanju krizmanika u liturgiji i pobožnostima Crkve te kako ih uključiti i animirati na tom području, potaknuti na primanje sakramenata i duhovno – molitveni život. Uočili su da mladi, čiji roditelji sudjeluju, ostaju i sami aktivni. Na aktivnije sudjelovanje u liturgiji potiče ih se u radu sa zborom mladih, kao čitače, još uvijek i kao ministrante, duhovnim obnovama tijekom vikenda, osobito za djevojke, raznim radionicama i sl. Dobar dio mladih redovito prima sakramente, stoga je jako važno da im se nekoliko puta tijekom godine omogućiti pokorničko bogoslužje i da prilika za pomirenje. Može ih se uključiti i u pripravu prvopričesnika, u pobožnost križnog puta (npr. pisanjem postaja, koje će zatim drugi iz grupe čitati), predvođenje krunice, upis misnih nakana, omogućiti im euharistijsko klanjanje samo njihove skupine ili manjih skupina, jer i sam ambijent utječe na njih, uključivanjem u devetnice Srcu Isusovu i Marijinu tijekom jedne godine priprave. Da bi se i njima i zajednici posvijestilo važnost i značenje sakramenta Potvrde, potrebno je dati naglasak i na sam upis na pripravu, npr. donošenjem i predavanjem upisnica, koju potpisuju i oni i roditelji, na euharistijskom slavlju na početku katehetske godine (i u manjim grupama kako bi se osobno predstavili), simboličnim ili stvarnim predavanjem Evanđelja ili sličnim predstavljanjem župnoj zajednici.

Treća grupa izmjenjivala je iskustva i probleme vezane za razvijanje bratske ljubavi u mladih, ljubavi prema bližnjemu, osobito onom u potrebi, dovesti ih do doživljaja župne zajednice kao drugog doma. Problem na koji se nailazi u stvaranju međusobne povezanosti krizmanika osobito u gradskim župama što dolaze iz različitih škola i međusobno se ne poznaju. Ujedno, problem je i njihova motivacija i spoznaja o tome da su upravo oni Crkva. U tome svakako mogu pomoći zajedničke aktivnosti izvan prostorije za katehezu: hodočašće, izlet – posjet samostanu, zajednički susreti mladih na razini dekanata, biskupije, susreti katoličke mladeži, posjet komuni, Caritasu... Nužno je stvarati ozračje povjerenja i jednakosti, stoga se i oblikovanje prostora treba tome prilagoditi (npr. sjediti u krugu), razgovarati s njima neformalno i prije susreta, a ako treba i poslije susreta, imati vremena za njih, ponuditi ih na susretu keksom, sokom, kako bi se stvorila ugodna „domaća“ atmosfera, proslaviti koje slavlje s njima u župnom prostoru.

Sve to treba stvoriti uvjete da oni rado prihvate i karitativne aktivnosti, jer kad ih se motivira, mladi to rado prihvaćaju (npr. posjet domovima starijih, nemoćnih osoba, ali i pomoć istima u župi, pakirati i dostavljati pakete s hranom, izrada čestitki i ukrasa za Božić u karitativne svrhe, briga za misije – npr. nakon susreta s misionarom, pomaganje u učenju slabijim učenicima). S takvim aktivnostima treba upoznati i roditelje, po mogućnosti i njih uključiti, za što je potreban plan već na početku katehetske godine, kao i odrediti trajanje određene aktivnosti. Svakako im treba omogućiti i sportske aktivnosti u župi gdje god je to moguće. S takvim aktivnostima nije dobro započeti samo u dobi priprave za krizmu, nego i u prijašnjim razredima.

Četvrta grupa analizirala je suradnju i uključivanje roditelja i cijele župne zajednice u pripravu za Potvrdu. I ova je grupa uočila da djeca čiji roditelji aktivno žive vjerski život i sama ostaju u župi i uključuju se u njen život. Potreban je veći broj redovitih susreta s roditeljima i sustavan rad s njima (napraviti plan i program rada s roditeljima, kako rad ne bi bio stihijski nego proizašao iz ciljeva toga rada). Problem je što mnogi dolaze samo onda kada je potrebno čuti informaciju o slavlju sakramenata. Ta nezainteresiranost roditelja i nespremnost na angažman veliki je problem i za samu pripravu krizmanika. Jednako je potrebno raditi s njima i oko odabira kumova. Sastanke s roditeljima treba iskoristiti i za njihovu katehezu, pripravu za sakrament Potvrde, posvijestiti im njihovo poslanje i značenje njihove Potvrde za vjeru njihove djece, ispravljati folklorističku predodžbu o sakramentima, uključivati roditelje krizmanika kao čitače, predmolitelje, u zbor. Potrebno je organizirati duhovne obnove za roditelje krizmanika i kumove, ali i zajedničke molitvene susrete roditelja i krizmanika zajedno. Osobito je problem doći do očeva. Majke su spremnije na suradnju. Dobro je pozvati roditelje da dođu makar povremeno na

misu na koju idu i krizmanici kako bi im i u tome bili potpora i uzori. Cijelu župnu zajednicu treba uključiti u pripremu krizmanika, osobito da ih se prati molitvom, ali i različitim aktivnostima u kojima bi se vidjelo kako su oni dio župne zajednice koja ih prihvaća i podržava u njihovu rastu (predstavljanje krizmanika, npr.).

Iz izloženoga se jasno vidi kako su problemi s kojima se susreću župni katehete u radu s krizmanicima brojni, ali se isto tako vidi i njihova spremnost i kreativnost u pronalaženju rješenja za te probleme. Svakako je u svemu potrebno uložiti i vrijeme i napor, ali još više molitvu, jer bez Krista, ne može se učiniti ništa.

Rad u grupi završio je molitvom koju je predvodio don Gašpar Dodić, voditelj radionice, nakon koje su članovi skupine svoje napisali dojmove s radionice i zalijepili ih na prigodni plakat.

Ružica Anušić

3. RADIONICA - Rad s djecom **od 5. do 8. razreda Osnovne škole**

Voditeljice: Darija Santini i s. Jelena Marević

Nakon predstavljanja i upoznavanja sudionici ove radionice podijelili su se u 5 grupa. Svaka grupa dobila je temu koju je obrađivala 20 minuta, a nakon toga se izvještaj rada grupe iznio pred ostalim sudionicima radionice. Ostali članovi radionice mogli su dodati svoja iskustva, ukoliko su bila bitno različita od iskustava članova male grupe.

Prva grupa: Izbor katehista u župnoj katehezi ove dobi:

Pitanja:

1. Tko su katehisti ove dobne skupine u vašoj župi? (Školska sprema, stalež, tko ih bira ili se možda sami javljaju.)
2. Koji su najveći problemi s kojima se susreću katehisti i koje najteže rješavaju?
3. Pripadaju li katehisti nekom molitvenom pokretu? Ako pripadaju, navedite kojem?
4. Imate li zajedničke radne susrete (sastanke) na kojima se dogovarate o aktivnostima koje planirate u župi? Ako ih imate koliko ih često imate i koliko su po vašem mišljenju korisni? Što bi vi mijenjali na tim susretima?

Odgovori:

1. Rade: župnici, časne sestre i vjeroučitelji laici.
2. Problemi su prostor, pomagala, nedostatak komunikacije između župnika i katehista.
3. Nije ni bitno da pripada nekom molitvenom pokretu, nego da živi vjeru i prakticira euharistiju.
4. Nemamo zajedničke radne susrete, ali bi ih trebali imati kao i zajedničke duhovne obnove i izlete.

Ostali sudionici grupe iznijeli su svoja iskustva koja se bitno razlikuju od rad male grupe. Najviše rade svećenici i vjernici laici koji su pripadnici različitih molitvenih skupina (neokatekumeni, fokolarini, kursiljisti, Marijina legija). Smatraju da je njihov rast u molitvenim zajednicama bio bitan i važan jer ih je formirao kao vjernika - svjedoka Krista.

S ovim uzrastom rjeđe rade časne sestre. Većina vjeroučitelja ima iste probleme, a to su nedovoljna komunikacija i suradnja s župnikom (koji ih je i pozvao u župnu katehezu?!) i premalo koordinacije. Nažalost većina vjeroučitelja nema nikakvih dogovora sa župnikom dok pojedini imaju tjedne dogovore, a pojedini svakih petnaest dana.

Druga grupa: Mjesto okupljanja vjeroučenika

1. U kojem prostoru održavate vjeronaučne susrete s vjeroučenicima viših razreda osnovne škole?
2. Osim vjeronaučne dvorane, dvorišta, itd. koje prostore još koristite za susrete?
3. Kojom prigodom izlazite iz župnog okruženja i čime se tada bavite, odnosno koji oblik kršćanskog života tada njegujete?
4. Idete li u posjet drugoj župi ili na zajednička hodočašća i kakav je odaziv vjeroučenika tom prigodom?
5. Imate li posebno lijepo iskustvo na ovu temu, iznesite ga za sve nas!

Uglavnom se okupljaju u vjeronaučnoj dvorani ili u župnoj crkvi.

Da bi vjeroučenici osjetili pripadnost župnoj zajednici trebali bi se u prostorijama crkve osjećati kao "kod kuće". To znači da druženje vjeroučenika treba se produžiti i kroz druge prostorije. Npr. zajednički obrok u blagavaonici, zajedničko razvrstavanje knjiga u knjižnici, čišćenje Crkve, dvorišta, priprema jaslaca, pisanje plakata itd. Župnici bi trebali iskazati "povjerenje" ovom uzrastu, a ne ih zadržavati samo u dvorani i crkvi. Crkva je liturgijski prostor - prostor slavlja i u njoj se ne bi trebali održavati sati vjeronauka jer se gubi osjećaj sakralnosti. Do toga treba dovesti vjeroučenika. Treba ga naučiti da voli župni prostor i sve u njemu. Da otkrije ljepotu zajedničkog služenja. Rezultat toga je i caritas - djelovanje prema bolesnima.

Treća grupa: Izbor tema u župnoj katehezi

Sudionici su o ovoj temi razgovarali na temelju teksta preuzetog iz Plan i program župne kateheze u obnovi župne zajednice.

Zaključili su da je lako birati teme i raditi u jaka liturgijska vremena. Ali u vrijeme kroz godinu je vrlo teško. Tu se mnogi drže nedjeljnih čitanja. Mlađi vjeroučitelji koriste internet te tako prikupljaju ideje. Na selu postoji dobra povezanost teme iz župne kateheze i diakonije ali u gradskoj sredini je to uglavnom za Božić i Uskrs (posjeti starijim i nemoćnim osobama). Svi se ipak slažu da nije lako baš svaki put odabrati temu da bi bila zanimljiva (unutar liturgijske godine), za 4 godišta. Jer tko ide na župnu katehezu u 5. razredu ide i u 6., 7. i 8. razredu.

Četvrta grupa: Metode rada u župnoj katehezi

Najčešće metode koje se koriste u radu su predavačka i frontalne. Iako se vjeroučitelji smatraju kreativnima, osjećaju se nezadovoljno svojim radom jer nemaju dovoljno vremena za pripremu, pa pribjegavaju improvizaciji što vjeroučenici dobro osjete i postaje im dosadno. Najradije rade u grupnom obliku, ali to čine vrlo rijetko radi nedostatka materijala. Djeca rado nešto čine, izrađuju, modeliraju a sav materijal bi za to trebao dobiti vjeroučitelj. Na koncu, ne može se uvijek izrađivati ni čestitke. Trebalo bi podijeliti iskustvo s ostalim vjeroučenicima. Po izgledu naših dvorana vidi se kojim metodama se radi. Jedan dio vjeroučitelja o ovim problemima nema s kim razgovarati, jer kad se to spomene reakcije župnika i nisu najkonstruktivnije (a onda se župnici pitaju zašto mladi odlaze ?!).

Ono što naviještamo trebali bi svjedočiti počevši od župnika pa dalje. Nije sve u mobitelu, videu, cd-u i dvd-u. Treba dati mašti i stvaralaštvu na volju.

Peta grupa: Pomagala u župnoj katehezi

Već je nešto o tome rečeno u 4. grupi, ali dalje ova grupa kaže: Osim knjiga i udžbenika sva pomagala nabavljaju sami vjeroučitelji. Koliko god nekome smiješno zvučalo, ali od pomagala treba pametno birati dokumentarne filmove, a ne samo igrane i crtane. To mogu gledati i kod kuće. Pomagalo je sredstvo kojim se dolazi do cilja. Nije cilj gledati film, nego preko filma progovoriti o Svetoj Zemlji, mjestima gdje je bio Isus, o sakramentima, o molitvenim pokretima, o mjestima ukazanja itd. To su suvremene teme koje dijete susreće u tisku, a ne zna uvijek što je to.

Djeca bi rado rješavala vjerske križaljke, zagonetke itd. Ponekad ih se nade u MAK-u, pa se to kopira i umnaža.

Blizina liturgijskog prostora je već jedno zorno pomagalo. U tom prostoru vjeroučenici bi trebali preko vjeronauka učiti se biti pristojni i s poštovanjem. Liturgijsko ruho dostupno je ministrantima, ali i ostali bi ponekad trebali ući u sakristiju i izbliza pogledati liturgijsku odjeću, knjige, predmete itd.

Zaključak:

Očekujemo od župnika da bude koordinator ove dobne kateheze. Molimo da se izradi plan i program za sva četiri godišta ove župne kateheze također molimo i za više pomagala jer želimo da sadašnji viši razredi zavole crkveni prostor i osjete potrebu ostati u njemu i nakon Krizme.

Darija Santini

4. RADIONICA – *Rad s dječjim zborom*

Voditeljica: S. Ana Terezija Vuradin

U uvodu u temu određene su neke specifičnosti naših crkvenih dječjih zborova, kao:

- širok raspon u dobi djece - od 6,7 godina do 13 -14 g.;
- zadaća zbora u liturgiji, tj. animiranje liturgijskih slavlja – sudjelovanje ostalih, odraslih vjernika u zajedničkom pjevanju;
- u zboru su i djeca koja manje dobro pjevaju, baš zbog posebne uloge ove vrste zbora – ne može se dijete koje hoće sudjelovati odbiti;
- odgajati djecu ne samo za nastupanje, nego i svijest kome se pjeva;

- nastojanje oko prikladnosti i razumljivosti tekstova i pjesama, s jedne strane djeci, za radosno slavljenje, a u isto vrijeme oko dostojanstva i ozbiljnosti liturgije;
- odgajati u djeci ljubav prema crkvenom pjevanju;
- posebno ističemo smotru crkvenih dječjih zborova, Zlatnu harfu, koja je veliki poticaj i pomoć za radosnije vježbanje i učenje;

Slijedilo je iznošenje praktičnih iskustava rada sudionika radionice.

Uočili smo sljedeće probleme:

- velik broj djece, a različiti uzrast: treba razvijati međusobno razumijevanje starijih i mlađih i uzajamno pomaganje (problem odlaska starijih – 7. i 8. razred, iz zbora, zbog raznih razloga, kao i problem održavanja discipline);
- ograničenost vremena za probe;
- opterećenost djece raznim aktivnostima;
- nemogućnost organiziranja nevezanih druženja i izleta;
- problem prostora za održavanje probi;
- aktivno sudjelovanje vjerničke zajednice;
- odlazak djece iz gradskih župa vikendom na selo.

U živoj diskusiji došli smo do nekih prijedloga za poboljšanje situacije:

- više druženja zborova, osim „Zlatne harfe“ – posjeti susjednim župama;
- povremeni izleti i hodočašća dječjih zborova na razini nadbiskupije;
- organiziranje raznih igara i radionica s djecom, uz suradnju mladih animatora;
- u pitanju nagrađivanja djece, koje bi ih dodatno oduševilo, predloženi su nastupi i gostovanja zborova na raznim društveno-kulturnim priredbama na području župe, kao najbolja nagrada djeci;
- predložen je, osim Zlatne harfe, još jedan godišnji susret zborova, na razini Nadbiskupije, više kroz igre (kao što to imaju organizirano ministranti u Vrani);
- susreti voditelja dječjih zborova radi izmjene iskustava i prijedloga.

Zaključak:

Važno je da svaka župa (koja je u mogućnosti – sastavom stanovništva) ima dječji zbor. Važno je da djeca, kroz to pjevanje, nađu svoje mjesto u crkvenoj zajednici, da se osjećaju u crkvi prihvaćeno i voljeno, te tako steknu iskustvo vjere i zajedništva, koje će kasnije prenijeti i na druge.

S. Ana Terezija Vuradin

5. RADIONICA - Rad sa zborom mladih

Voditelj: Ivica Kero

U ovoj radionici sudjelovalo je 5 članova, od toga jedan svećenik. Radionica je bila zamišljena i provedena u dva dijela. U prvom dijelu kroz kratki upitnik analizirali smo stav kateheta prema upotrebi duhovnih šansona u liturgiji, tj. na misama za mlade. Nakon toga smo pokušali kroz razgovor iznijeti svoje argumente za ili protiv takvog oblika slavljenja Boga. Svi smo se složili da popularne duhovne pjesme imaju svoje mjesto, samo da treba dobro voditi računa o kvaliteti tekstova i načinu izvođenja kako ne bi postali samo dekor u misnom slavlju.

U drugom dijelu smo raspravljali općenito o zborovima za mlade kao načinu katehizacije. Ustanovili smo problem premalog broja takvih zborova u našoj nadbiskupiji. Razlozi su različiti:

od nezainteresiranosti mladih do neangažiranosti svećenika-župnika. Iskustva govore da su mladi veoma zadovoljni kad imaju moralnu i materijalnu podršku župnika u zboru. Kroz pripremu pjesama za misu mladima postaju bliža i sama nedjeljna čitanja, počinju sve više razumijevati pravilnosti liturgijske godine, osjećaju da pripadaju svojoj župi i Crkvi, nije im dosadno, svjedoče svoju vjeru ostalim mladima iz župe.... Ponovno se iskristalizirala i potreba da se barem jednom godišnje organizira nešto poput festivala, susreta zborova mladih.

Kao i svugdje, tako i u vođenju zbora mladih mogu nastati problemi. Međutim, razboritost župnika i voditelja mora pomoći da se oni nadiđu.

Zaključak ove grupe je bio: treba podržati i poticati osnivanje zborova mladih i puno s njima raditi jer je to izuzetan način da se mlade privuče i zadrži oko oltara te da kroz takav oblik pastorala postanu i ostanu aktivni i svjesni kršćani.

Ivica Kero, prof.

6. RADIONICA - *Rad sa župnim zborom*

Voditelj: Žan Morović

Rad je započeo molitvom. Nakon molitve svi prisutni su se upisali u evidencijski listić (15 sudionika).

Kao uvod i okvir za raspravu voditelj radionice Žan Morović, ravnatelj Katedralnog zbora sv. Stošije u Zadru, održao je kraće predavanje u kojem je izložio trenutno stanje u radu sa župnim zborovima. Osvrnuo se na sam identitet zbora; na ulogu zbora u liturgiji i životu župne zajednice; na prijem novih članova u zbor; na duhovni rast zbora. Temelj uvodnom predavanju bili su trenutno važeći crkveni dokumenti i propisi o Crkvenoj glazbi, Katekizam Katoličke Crkve, enciklike, pobudnice i govori Ivana Pavla II. i Benedikta XVI.

Navezano na uvodno predavanje, Žan Morović je govorio o pozitivnim i negativnim iskustvima u radu s Katedralnim zborom, o velikom pomaku naprijed, unazad par godina, na polju duhovnosti, ali i same kvalitete rada zbora.

Nakon toga su svi nazočni uzeli udjela u raspravi.

S. Agneta Đerek istakla je svoja pozitivna iskustva u radu sa zborom preko duhovnih obnova te hodočašća, kao i brizi župnika o zboru.

Brat Antun Mate Antonović istakao je da treba biti osjetljiv kod primanja novih članova u zbor jer odbacivanje a priori bilo koga može rezultirati velikom štetom, obzirom da su mnogi ljudi doživjeli korijenite promjene u kršćanskom životu nakon uključivanja u rad zbora.

Svi su se složili da je upravo zato potrebna dvostruka audicija i to ona glazbena i razgovor sa župnikom (svećenikom) po čijoj će prosudbi osoba biti pripuštena zboru.

Većina nazočnih istakla je problem u pomlađivanju zbora jer se u mnogim župama događa da se krivim liturgijskim odgojem stvaraju zapreke koje rezultiraju time da mnogi mladi ne žele raditi u župnim zborovima imajući krivu predodžbu o liturgiji i svetom pjevanju. S. Blaženka Delonga istaknula je da je upravo iz tih razloga ona bila protiv osnivanja tzv. zbora mladih, da mladi u njihovoj župi (Kistanje) djeluju unutar župnog zbora, a da se jednom mjesečno spremaju i pjevaju na misi s mladima. Također je istaknula da su uveli nakon audicije proces odgoja novih pjevača tek nakon čega postaju punopravnim članovima zbora, svečanim primanjem na blagdan Sv. Cecilije.

Mons. dr. Pavao Kero istaknuo je da dosta toga ovisi i o samom zborovodi; o njegovom načinu vođenja zbora te odabiru skladbi. Istaknuo je, da u današnjem radu svi žele stvarati nešto novo,

misleći da ako ne uče nešto novo postaju dosadni sebi i vjernicima. Istaknuo je da se ne treba bojati pa i neke stvari redovito pjevati, na taj način odgajamo i vjernike da sudjeluju u pjevanju. Svakako one pjesme koje nisu predviđene za liturgiju ne pripuštati u liturgiju već ih pjevati na za to predviđenim susretima i događanjima kao što su hodočašća, meditacije, susreti, proslave itd.

Don Joso Kero istaknuo je da uvijek treba dati prednost gregorijanskom koralu i ne zapuštati ga u repertoaru zbora jer je on najveće glazbeno blago što ga Crkva ima.

Radu grupe priključio se nadbiskup mons. Ivan Pređa, koji je pozdravio sve nazočne i kratko sudjelovao u radu grupe. Istaknuo je da je uloga zbora velika u životu i radu župne zajednice, ali i da su potrebe u radu velike, osvrćući se na pastirske pohode koje je obavio tijekom prošle pastoralne godine.

Goran Franov istaknuo je da dosta toga ovisi o župniku jer neki župnici ne dozvoljavaju određene stvari u repertoaru dok se u drugim crkvama to slobodno pjeva. Gospodin nadbiskup je istaknuo da je to možda rezultat straha župnika da zbor ne preuzme neke koncertne navike i da potpuno ne zakine narod od sudjelovanja. Žan Morović je dao primjer kako se radi u Katedrali, da se ujednačuje omjer pjesama koje pjeva puk i onih koje pjeva zbor, a često puta kada se pjeva neka nova stvar puku se kopiraju note i riječi pjesme da je puk može naučiti pjevati.

Don Emil Bilaver istaknuo je da i zborovode nekad nemaju osjećaja za liturgiju te da se nerijetko događa da se marijanske pjesme pjevaju na pričesti, da se u jakim vremenima pjevaju apsolutno neprihvatljive pjesme koje ni po sadržaju teksta ni glazbe ne odgovaraju naravi adventa i korizme.

Također se osvrnuo i na tijek sakramenta ženidbe gdje neki orguljaši i pjevači postupaju upravo suprotno odredbama Dijecezantskog direktorija o slavljenju sakramenta ženidbe.

Svi su se složili da bi se zborovode i orguljaši trebali češće nalaziti, da bi trebao postojati neki ured ili odbor koji će promicati svetu glazbu i koji će potpomagati rad zborova.

Pred sam kraj održana je vježba koja spaja tehnike pravilnog disanja pri impostaciji glasa i upjevanju kroz kršćansku meditaciju. Meditaciju je predvodio don Emil Bilaver.

Nakon meditacije grupa je sastavila određene zaključke.

Zaključak:

Rad sa zborom mora se usmjeriti u nekoliko pravaca.

1. Trajna naobrazba i duhovni rast zbora kroz predavanja o crkvenoj glazbi i liturgiji, duhovne vježbe, seminare i hodočašća;
2. Usavršavanje zborovođa i orguljaša u glazbenom, a napose liturgijskom području te katehetskom, pastoralnom i duhovnom smislu jer netko može imati vrhunsku glazbenu naobrazbu, a bit manjkav u temeljnim vjerskim istinama i znanjima liturgike i poznavanju crkvenih propisa o svetoj glazbi pa je stoga neprikladan za rad s crkvenim zborom;
3. Treba organizirati mjesečne ili najmanje kvartalne susrete zborovođa (po uzoru na rekolekcije svećenika i redovnica), kao i godišnje susrete svih zborova Zadarske nadbiskupije (preporučuju se dva susreta, a dobra se praksa pokazala u zajedničkim projektima kao što su dolazak sv. Oca u Zadar te Tijelova);
4. Osnovati Ured ili Odbor za promicanje svete glazbe, koji će usko surađivati s Odborom za liturgiju, a koji će biti rasadnik i krovna institucija u promicanju svete glazbe i radu na tom polju, a na čije osnivanje obvezuju i postojeći i važeći dokumenti Crkve;
5. Pri uključivanju novih članova u župne i crkvene zborove treba se provesti dvostruka audicija i to glazbena te susret i razgovor sa župnikom odnosno svećenikom nakon čega će se osoba pripustiti u rad zbora. Svakako bi trebalo razmišljati i o tranzicijskom vremenu u kojem se vidi

da li je osoba sposobna i spremna raditi u zboru, kakvi su joj afiniteti i koliko je ukorijenjena u vjeru, odnosno kako to razdoblje djeluje na osobu (osoba počinje sakramentalni život, učvršćuje se u vjeri i sl.);

6. Razviti usku suradnju na relaciji župnik – zborovođa, kao temeljni preduvjet kvalitetnog rada zbora i adekvatne pripreme liturgije. Župnik mora sudjelovati u životu zbora i poznavati njegov rad jer po poslanju on je pastir zajednice, a župnik koji ne poznaje svoj zbor ne poznaje ni svoju župnu zajednicu. Jednako tako, zborovođa koji samovoljno kreira rad i život zbora bez znanja župnika mora se usuglasiti sa župnikom ili poslušati njegovu sugestiju ili odluku jer je župnik mjerodavni upravitelj i pastir, ukoliko se zborovođa i orguljaš oglašuju na upozorenja župnika, smatramo da nisu prikladni za tu službu. S tim u svezi, ukoliko zborovođa ili orguljaš imaju opravdani prigovor na odnose sa župnikom dužni su o tome obavijestiti Ordinarija;
7. Pojasniti zborovima te odgajati nove članove, kao i one koji rade sa zborovima (orguljaše, zborovođe) u duhu prave i istinske liturgije kod koje se nikad ne smije zaboraviti, kako kaže sv. Otac Benedikt XVI. da: *često zaboravljamo da je liturgija usmjerena Bogu, a ne nama*. Samim time liturgija nije plod trenutnog stanja kao ni raspoloženja te ukusa niti župnika niti zborovođe, nego je univerzalni jezik Crkve ravan prema postojećim propisima i dokumentima Crkve. (Odustajanje od principa da se u liturgiji može sve, naprotiv, u liturgiji se može samo ono što je propisano rubrikama i odredbama Crkve);
8. Formaciju pjevača započeti još u dječjem zboru, pa uvjetno kroz zbor mladih, do rasta u "velikom" zboru. Neadekvatnom i krivom formacijom (upotreba šansona, inkulturacija i implementiranje napjeva neprikladnih našem narodu i tradiciji, upotreba neodobrenih pjesama, kao i nadomještanje nepromjenjivih dijelova mise raznim parafrazama i napjevima) dovodi bitnih kršenja zadanih liturgijskih normi kao i do devijacija kojima smo, nažalost, svjedoci. Samo pravilan rast i formacija pjevača može biti preduvjet za opstanak stoljetne tradicije zborskog pjevanja u Crkvi. Otudivanjem mladih od normi o svetoj glazbi zadanih zakonima Crkve, a priklanjajući se pomodarstvu ili trenutnom ukusu, osuđujemo crkvene zborove na propast, a samim time osiromašujemo liturgiju.

Na koncu, svim sudionicima podijeljeni su materijali koji sadržavaju sve Crkvene propise o glazbi uključujući i one Zadarske nadbiskupije. Rad grupe molitvom je zaključen u 12,05 sati.

Žan Morović

7. RADIONICA – Rad s mladima i studentima

Voditelj: Don Zdenko Dundović

U skupini koja je raspravljala o pastoralnom bilo je petnaest sudionika, od čega šest svećenika i devet bogoslova. Na početku susreta svećenici su iznijeli svoja iskustva rada s mladima istaknuvši da se pastoral mladih na njihovom području svodio od uglavnom na katehetske susrete do angažmana mladih u zborovima, Kursiljo i drugim zajednicama u župi.

Don Zdenko Dundović iznio je problematiku rada sa studentima u Zadru, kojih ima oko šest tisuća. Jedan od većih problema je taj što samo nekoliko župa u Zadru ima ponuđene katehetske susrete za studente, dok drugdje u većini nedostaje osobne povezanosti koja je uglavnom svedena na nedjeljne mise. U pitanju krizmanika postavljen je zadatak stvarati osjećaj pripadnosti Crkvi kod tih mladih ljudi, da im krizma ne bude sakrament oprostaja sa Crkvom nego sakrament oživljene vjere. A kako je životno razdoblje u kojem mladi pristupaju sakramentu krizme njihovo vrijeme traženja, njihov odlazak – udaljavanje od Crkve – nije ništa drugo nego dokaz slabe ponude smisla života na našim vjeronaučnim i drugim susretima. Ovaj problem prati ne samo zadarsku biskupiju, nego i čitavu Crkvu u Hrvatskoj.

Da bi se stvorio okvir pastoralna sa „studentskom i radničkom mladeži“ trebaju se stvoriti ponajprije uvjeti njihova poznavanja i življenja vjere, a tek nakon toga može se mlade motivirati, pripremiti za poslanje u Crkvi.

U razgovoru je dotaknuto pitanje suvremenog mentaliteta društva u kojem žive i mladi – pogotovo studenti. Budući da se stvara sve više hladna „vjernička“ atmosfera u društvu, a mladima, studentima i drugima koji iz manjih sredina, iz uglavnom vjerničkih obitelji dolaze u gradove nude se mnoge mogućnosti ostvarenja, svećenici se trebaju ovdje postaviti u prvi red odgoja mladih, u ljubavi prema njima i u osobnom susretu.

Ponekad smo u napasti kvantitete, pa ako nam se na ponuđenim susretima ne pojavi veliki broj mladih ne pristupamo okupljenima s dovoljno pažnje i kvalitete. Mladi od nas traže svjedočanstvo života, i to je najbolji pristup kojim možemo izići pred njih. Uz to, pružiti im osobnu potporu i duhovno praćenje od djetinjstva do mladenaštva i zrele dobi života i vjere. Možda je udaljenost mladih od Crkve danas i nedostatak ili krivi primjer svećenika.

Vlč. Zdenko se osvrnuo na problematiku Povjerenstva za pastoral mladih. Od nedostatka suradnika u uredu do sve manjeg broja mladih na biskupijskim susretima. Kao jedan od uzroka naveo je opasnost u koju upadaju svećenici: da vežu mlade uz sebe, tako da se dogodi da mladi ne sudjeluju u susretima ako ne sudjeluje i svećenik. S druge strane tu je i nedostatak rada s mladima na župama, što se potom odnosi i na biskupijske susrete.

Kao sugestije sudionici su naveli: življenje vjere u liturgiji i pobožnosti, hodočašća i susrete mladih (u smislu duhovnih vježbi i obnova) te dekanatska druženja.

Don Zdenko Dundović

8. RADIONICA- *Rad s roditeljima prvopričesnika i krizmanika*

Voditelji: don Anđelko Buljat i s. Rozaria Ćurić

U radu grupe, iznesena su u prvom redu iskustva svih članova u dosadašnjem radu s prvopričesnicima i njihovim roditeljima, kao i iskustva rada sa krizmanicima i njihovim roditeljima. Iskustva su bila različita s obzirom na to iz kojih župa dolaze katehete (velike gradske župe ili mjesne, seoske župe). Iskustva koja su se pokazala najplodonosnijima, bila su iskazana u sugestijama koje su iznijeli članovi grupe. Pa evo iznesenih sugestija članova na temelju njihova iskustva rada:

- sustavan rad s roditeljima prvopričesnika kao i krizmanika je temelj za plodonosnu i uspješnu pripremu za sakrament
- važnost izbora vremena rada koje je najpogodnije za sustavan rad s roditeljima, s obzirom na njihovo zaposlenje obveze u obitelji itd.;
- uz redovitu župnu katehezu, organizirati po mogućnosti češće ako ne redovite duhovne obnove za krizmanike, prikladne njihovom obrazovanju, dobi, s obzirom na odabir tema koje se obrađuju na župnoj katehezi;
- svakih petnaest dana susret s roditeljima prvopričesnika, nakon nagovora župnika ili duhovnika kojega može pozvati za tu prigodu župnik, što je prigoda za međusobno upoznavanje i evangelizaciju, ali i kršćansko povezivanje u zajednicu, na razini župe;
- na roditeljskim sastancima iznijeti teme koje se obrađuju s krizmanicima u župnoj katehezi i poticati roditelje na razgovor o temama međusobno, kao i u obitelji s krizmanicima;
- pojedinačni razgovori s roditeljima koji su prigoda za evangelizaciju;
- organizacija redovitih vjerskih tribina sa gostujućim predavačima za roditelje kao i za cijelu župu vezana uz aktualna pitanja vjerskog života Crkve, ako je moguće vezati ih uz roditeljske sastanke, a vjerske tribine po župama iskoristiti za produbljivanje vjere i važnosti poznavanja nekih temeljnih vjerskih istina i posvješćivati smisao onoga što se obrađuje u župi, sa krizmanicima, s obzirom na to da je većina članova grupe izjavila da postoji ogromno vjersko neznanje i nepoznavanje nekih temeljnih vjerskih istina koje bi odrasli kršćanin koji je roditelj i treba biti prvi evangelizator i odgojitelj u obitelji, trebao znati;
- poticaj na molitvu, na zajedničkim i međusobnim susretima roditelja na, te sudjelovanje na nedjeljnoj sv, misi, u kojoj bi došla do izražaja egzistencijalna stvarnost vjere i njezino zaživljavanje i produbljivanje;
- iznesena iskustva laika u razgovorima s roditeljima pokazuju da do određenih informacija o stanju u obitelji prije i lakše dolazi suradnik laik nego župnik, (kateheza sakramenata jest problem rada s roditeljima «jer toga nije bilo u njihovo vrijeme», smisao i koje je mjesto sakramenata u životu vjernika, dužnosti roditelja brinuti se za «*hod prema Vječnoj Sreći*» njihova djeteta.
- u dosadašnjem radu s roditeljima problem izostanka oba roditelja u dosadašnjem radu, praktično se odazivlju i surađuju uglavnom majke, za očeve se niti ne zna «to nije njihov posao»;
- Redoviti ako ne češći međusobni susreti župnih kateheta i suradnika te međusobna razmijena iskustava o radu na ovom području.

Praktične ponude koje su polučile rezultate u radu kateheta s roditeljima:

- organizacija mjesečnih susreta s roditeljima, na kojima bi se pokušalo ponovno preispitati i osvježiti temelje vjere i vjerskog života, kao npr. Vjerujem li doista ne samo u Boga i njegov spasiteljski naum, nego vjerujem li Bogu?
- Tijekom susljednih mjeseci sustavno obrađivati temeljne točke vjerovanja, npr. počevši od temeljne vjerske istine Vjere u Trojstvo i njezinu životnu dinamiku
- Osim katehetskog dijela ponuditi roditeljima na susretima konkretne različite oblike molitve i kršćanske meditacije (molitva časoslova koja vodi, prati i hrani duhovni hod Crkve kroz liturgijsku godinu);
- Ponuda i primjer Blažene Djevice Marije kao prve učenice roditeljice;
- Veći odaziv roditelja, ako im se pošalju osobne pozivnice za susret preko njihove djece (u prilogu vidi «Naputak za roditelje i krizmanike»);
- Organizacija hodočašća i animacije toga dana da bude doista dan duhovne obnove za roditelje i djecu;
- Na prvom susretu ponuditi roditeljima konkretni oblik molitve koju će roditelj svaki dan moliti, kao roditelji djeteta koji se sprema na sakramente;
- Organizacija duhovne obnove djeteta kroz dvije tri večeri;

- Vrlo pozitivna iskustva pojedinačnih susreta i razgovora s roditeljima one djece koja ne pohađaju vjeronauk, pitanje zašto? Dublji obiteljski problemi za koje zajednica ili kateheta ne zna, prigoda da roditelj doživi i tada prihvaćanje i da mu se želi i može pomoći.

Marin Ruić

9. RADIONICA - Iskustva kateheze u Crkvenim pokretima

Voditelji: Mons. Ivan Mustać

Na početku rada, voditelj radionice mons. Ivan Mustać, generalni vikar Zadarske nadbiskupije, održao je kraće predavanje u kojem je stavio naglasak na vrednotama koje se javljaju kao plod postojanja crkvenih pokreta. Naime, Voditelj radionice istaknuo je kako analize pokazuju da u župama u kojima su pokreti i ostala župna kateheza ima veću prisutnost. Isto tako brojni su vjeroučitelji koji rade u župi upravo članovi pojedinih pokreta u Crkvi. Ono što je važno istaknuti kao jedan od plodova je prenošenje vjere djeci u obitelji na što nas upućuju i Dokumenti II Vatikanskog koncila; Declaratio de educatione christiana.

Činjenica je da mladi koji pripadaju pojedinom pokretu unutar Crkve dolaze u crkvu i nakon krizme. Sklapaju se stabilni brakovi oslonjeni na vjeri. Iz crkvenih pokreta često niču duhovna zvanja, kao i otvorenost roditelja prema životu, te raspoloživost za službu u Crkvi (odgovornost za župu).

Nakon uvodnog dijela članovi pojedinih pokreta iznijeli su svoja iskustva:

1. MARICA RUMORA - Mali tečaj Kursiljo

Iznijela je najprije osobno iskustvo u susretu s Malim tečajem, zbog čega i kako je otišla na Mali tečaj. Zatim je nakon nekog vremena postala tajnica Kursilja na nadbiskupijskoj razini.

Protumačila je na koji se način priprema, vodi kursiljo i koliko se rad nastavlja. Osobito je naglasila koliko je Kursiljo prikladan način na katehezu mladih i katehezu obitelji. Mnogi mladi koji prođu Kursiljo ostaju aktivni u župi i žive sakramentalni život. Neki se angažiraju u zboru, drugi u čitanju, a neki i sami sudjeluju u radu tajništva i pomažu u održavanju Malog tečaja u Nadbiskupiji. U životu članova Kursilja važne su prijateljske grupe koje se sastaju svaki tjedan po obiteljima (5 - 8 osoba) i Ultrea koja se na razini župe održava svaki mjesec, a na razini biskupije dva puta godišnje.

2. ANA ZUBČIĆ - Djelo Marijino - Fokolarini

Ana je djevojka koja je u zajednici Djelo Marijino još od djetinjstva. Govorila je o tome što njoj znači Djelo i kako se u Djelu radi s djecom i mladima. Potom je iznijela cijeli program za sljedeću godinu.

3. JELENA MALETIĆ - Djelo Marijino - Fokolarini

Jelena je iznijela iskustvo svoga rada u Djelu, osobito sa mladima koje vodi. Koliko je djelo prikladno za katehezu mladih. Potom je iznijela osobno iskustvo kako kao kršćanin živjeti vjeru na radnom mjestu. Što i nije uvijek lako uzme li se u obzir mentalitet svijeta u kojem živimo.

5. DRAGAN I ORMINDA ZUBAN - Neokatekumenski put

Dragan i Orminda su braćni par i najprije su govorili o osobnom iskustvu: što im je prije 11 godina značilo slušati kateheze Neokatekumenskog puta i koliko je to pomoglo njihovu braku i odgoju djece. Iznijeli su iskustvo kućne liturgije kad nedjeljom cijela obitelj moli jutarnje pohvale, a to je ujedno lijepa prilika i jedan od načina da se kroz obiteljski odgoj katehiziraju djeca. Zatim su govorili o usmjerenosti Neokatekumenskog puta mladima i odraslima kao pokrsni katekumenat, jer je vidljivo da mladi nakon krizme napuštaju Crkvu. Mladi u zajednici subotom navečer dolaze na misu, dok velik broj njihovih vršnjaka odlazi na "zabave", isto tako jednom tjedno imaju službu

Riječi. Nakon ovih iskustava razvila se diskusija o tome koliko pokreti doprinose životu svoje župe i koliko su članovi pokreta angažirani u vlastitoj župi. Najviše primjedbi na ovu temu bilo je upućeno Neokatekumenskom putu, i to ukoliko se članovi ne angažiraju i ne žive sakramentalni život u svojoj župi.

Mons. Ivan Mustać

10. RADIONICE - *Župna zajednica* – mjesto kateheze za osobe s posebnim potrebama

Voditelji radionice: Ruža Knez i Laura Cukar

Već na samom početku radionice konstatirali smo da u nijednoj župi nema sustavno organizirane kateheze za osobe s posebnim potrebama. Stoga smo pozvali u radionicu osobe koje su mogle izreći svoje konkretno iskustvo kontakta i kateheze osoba s posebnim potrebama. Nakon kratkog upoznavanja čuli smo iskustva fra. Veselka Grubišića koji je spremao osobe s posebnim potrebama za sakramente, iskustva Ivane Longin, nacionalne koordinatorice pokreta zajednica "Vjera i svjetlo", iskustva Ruže Knez, vjeroučiteljice u školi za osobe s posebnim potrebama u Zadru i na koncu smo upoznali smo Juru Milina, osobu s posebnim potrebama koji nam se kratko predstavio i obogatio našu radionicu, ali i cijeli katehetski dan.

Komentirajući ta iskustva i skromna iskustva drugih sudionika došli smo do zaključka da se mi često ne znamo kako se ponašati u susretu s osobama s posebnim potrebama stoga smo ih pozvani upoznati, pristupati im bez predrasuda, ne s visoka, nego s puno poniznosti i jednostavnosti. Bog nam ih šalje kako bi nas oni naučili poniznosti i ljubavi, obogatili nas svojim sposobnostima za iskrene i srdačne odnose. Potrebno je mijenjati mentalitet i educirati sve one koji dolaze u susret s osobama s hendikepom, ali najvažnije je imati otvoreno srce i ljubavi za njih. Često dolazi do nerazumijevanja, odgađanja i izbjegavanja podjeljivanja sakramenata. Time se nanosi nepravda i roditelji nailaze na još jedna zatvorena vrata u nizu, a to od Crkve ne bi smjeli doživjeti. Sakramenti kršćanske inicijacije se ne bi smjeli uskratiti osobama s posebnim potrebama jer svaka osoba, pa i osoba s posebnim potrebama ima potrebu za Bogom, a mi smo ti koji im moramo pomoći i omogućiti susret s Bogom. Otac nadbiskup mons. Ivan Pređa je obogatio naš rad u radionici svojim prisustvom i rekao: "da je zajednica dužna da se pobrine da osobe s posebnim potrebama prime otajstva".

Pri katehizaciji naglasak treba staviti na vjeru, a ne na vjeronauk, na duhovnu dimenziju postojanja, na uvođenje osoba u komunikaciju i prijateljstvo s Bogom. Mnoge od tih osoba neće biti sposobne primiti znanje o vjeri (prema našim očekivanjima), ali je puno važnije dovesti ih do osnovnog povjerenja i iskustva da su voljena i željena djeca Božja.

Osobe s posebnim potrebama su ti koji su ponekad manje hendikepirani od nas jer nisu opterećeni nekim pravilima ponašanja, nemaju maski u međusobnim susretima, ne brinu se što će drugi reći o njima, hoće li biti uspješni ili ne... Oni su jednostavno ono što jesu u svakome trenutku svoga života i to je ono što bi mi mogli naučiti od njih biti ono što jesi bez obzira na sve.

Osobe s posebnim potrebama su ti koji našu evangelizaciju vraćaju na njezine temelje (na blaženstva, k malenima jer) "lude svijeta izabra Bog da posrami mudre i slabe svijeta izabra bog da posrami jake". U susretu s njima Crkva je pozvana trajno iščitavati "znakove vremena" i u odnosu na njih izvršavati svoje poslanje. Također osobe s posebnim potrebama su izazov za produbljivanje međuodnosa u kojemu one ne smiju biti objekt našeg milosrđa, dobrote ili pukog sažaljevanja, nego partner od kojega možemo mnogo toga naučiti o malenosti.

Vjerodostojnost našeg poziva i poslanja očituje se u našem svakidašnjem radu stoga osobe s posebnim potrebama ne smijemo izgubiti iz vida i propustiti u njima prepoznati Kristovo lice. Istinski susret s njima obogatit će naše životno iskustvo, pomoći će nam da se osjetimo "siromasima duhom" i oplemenimo svoju osobnost. Nemojte mi vjerovati na riječ već se hrabro upustite u susret s njima.

Laura Cukar

Nadbiskupova riječ na završnom plenumu

Braćo svećenici, sestre redovnice, vjeroučitelji i vjeroučiteljice!

Ovogodišnji XXXI. Katehetski dan Zadarske nadbiskupije, čini mi se, najbolji je od svih dosadašnjih. Reći ću odmah i zašto.

1. Gospodin nas je pozvao danas na stav poniznosti. Svih deset izvještaja, iz deset grupa-radionica govore o jednoj vrsti nemoći. Puno poteškoća, puno pitanja, puno traženja. A malo rezultata. Dok sam Vas sve slušao vraćala mi se slika ribolova, dakako neplodnoga, na koji su se potužili apostoli: «Svu noć smo se trudili i ništa nismo ulovili» (usp. Lk 5, 51). Isplovili su na pučinu... bacili mrežu na drugu stranu i obilato ulovili riba.

2. Dobro je da smo danas doživjeli kako je veliko polje rada u ovoj Nadbiskupiji. Zato sam želio nastavak Godine Župne kateheze. Čini mi se da se javljaju uvijek iznova pitanja:

- što raditi;
- kako raditi;
- s kime raditi;
- od čega početi?

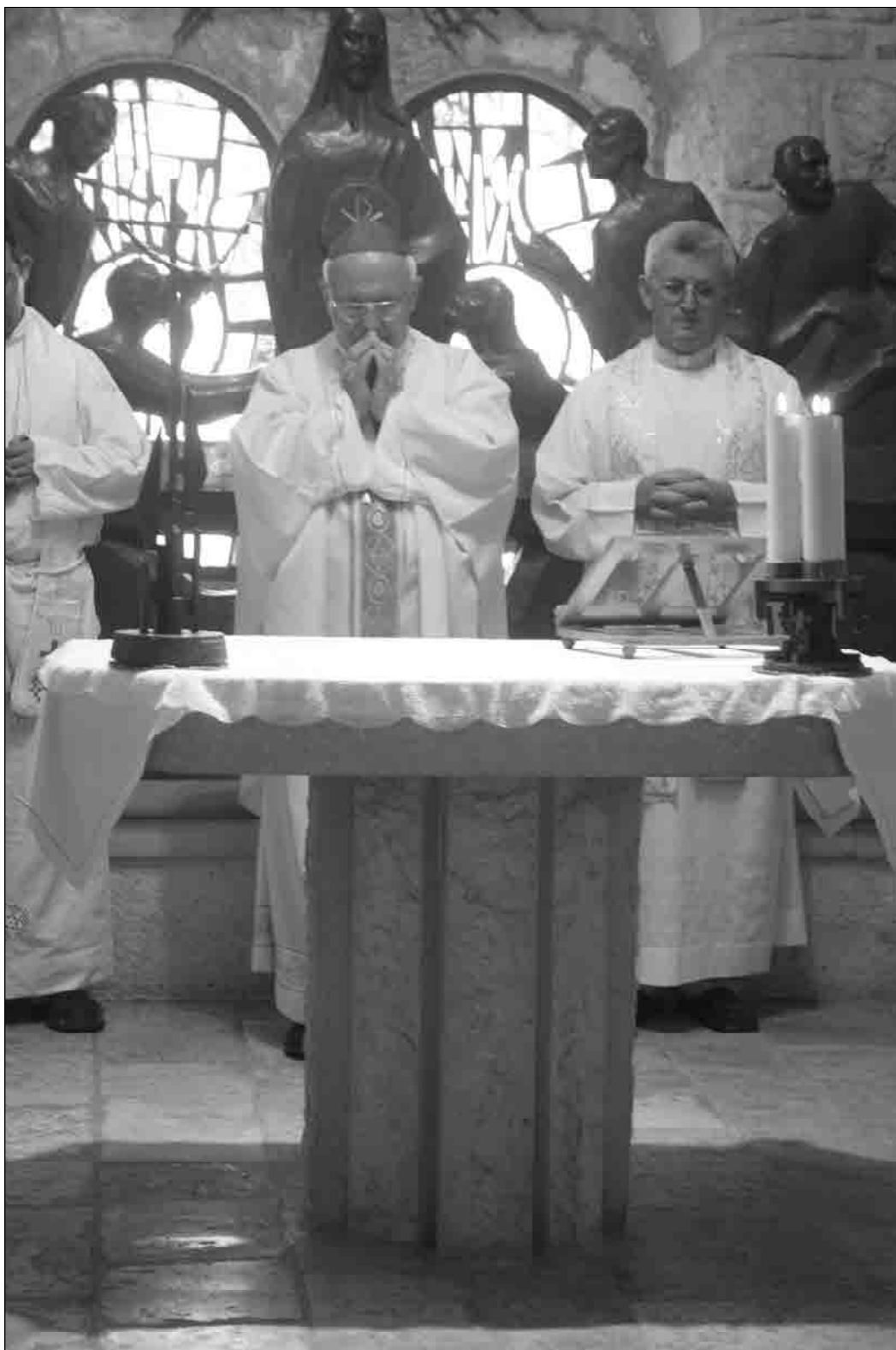
Danas smo mogli osjetiti kako su osjetljiva neka područja našega pastoralara: školska djeca 5. – 8. razreda, krizmanici, srednjoškolci, mladi, studenti, odrasli. Ne znamo čega bismo se uhvatili.

Drago mi je da su ovdje s nama bili i naši bogoslovi: da vide kako se ne spremaju za ladanje, nego za ozbiljan rad, za suočavanje s tolikim potrebama današnjeg čovjeka.

3. Mi ipak ne počinjemo od nule. Pred nas izlaze kršteni ljudi. Svi su kršteni. Mnogi su i potvrđeni. Mnogi su primili sve sakramente kršćanske inicijacije. Ali vidimo da to nije dosta. Ipak, možemo graditi na temeljima milosti. Tu se vjernički nalazimo pred riječima Ivana Pavla II. koji je u dokumentu Nadolaskom trećeg tisućljeća potaknuo sve nas u pastoralu Crkve da računamo na primat milosti /NMI 38/. Bog je onaj koji djeluje u čovjeku. Mi dograđujemo svojim zalaganjem.

Na tome je naglasak ove Godine kateheze: izgrađivati svijest o potrebi ljudi, suvremenog čovjeka, a zatim neumorno raditi, katehizirati, naviještati, slaviti otajstva vjere i neprestano se usavršavati u svome poslanju, te na poseban način shvatiti prvenstvo milosti ili, kako je papa Ivan Pavao rekao: prvenstvo svetosti u pastoralu.

Želim da u svakoj župi zaživi župna kateheza, odgoj u vjeri, odgoj u crkvenom zajedništvu i u odgovornosti za Evanđelje i za ljude. Tada će se moći reći da vjeronauk u školi i župna kateheza jesu dvije usporedne tračnice koje vode k cilju, a to je zrela vjera koja postaje apostolska i koja je kadra izdržati u kušnjama života.

O. Nadbiskup predvodi misno slavlje uz *Dvoranu Posljednje večere*, na III. hodočašću Zadarske nadbiskupije u Svetu zemlju, rujan 2007.

ODREDBE

Nadbiskupski ordinarijat

Broj: 1733/2007.

GODINA ŽUPNE KATEHEZE U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI /II/

Pastoralna godina 2007./2008.

Draga braćo svećenici, katehete i katehistice, dragi roditelji!

Već drugu pastoralnu godinu za redom u Zadarskoj nadbiskupiji posvećujemo župnoj katehezi. Novija zbivanja, naime, u Crkvi u Hrvatskoj pokazala su da se čine veliki naponi na ustroju i uzdizanju vjeronauka u školi. To je i razumljivo. Međutim pratitelji našega vjerskog života vide, a posebno mi sami vidimo, da nam i dalje zaostaje župna kateheza. Još uvijek tražimo joj oblike i pitamo se kome bi ona trebala biti namijenjena u životu župe, kako je organizirati i tko je sve pozvan katehizirati u župi.

Ovim pismom želim iznova izići pred vas sve i progovoriti vam kao pastir ove mjesne Crkve o gorućoj potrebi kateheze u župnim zajednicama naše Nadbiskupije. Prošle godine učinjeni su određeni pomaci, ali je još uvijek znatan broj župa bez župne kateheze. Kao da se osjeća neko nesnalaženje, neki strah pred zahtjevnosću rada u župi.

Želio sam da i ovogodišnji katehetski dan bude posvećen temi: Župna zajednica mjesto kateheze, kako bismo zajedno, svi pozvani na taj događaj, razmišljali, molili i izmijenili dostignuta iskustva o našoj katehezi u župi.

Prisjetimo se još jednom što je kateheza? Crkveno Učiteljstvo nam, poslije II. vatikanskog sabora, kroz razne dokumente i poruke sažima o tome dragocjene poruke. Tako, konačni cilj kateheze jest upoznavati kršćanina s Kristom i otvarati mu put u puno zajedništvo s Njim. To zajedništvo počinje prvim prijanjanjem uz Krista to jest osobnim obraćanjem. Kateheza je, upravo, napor da se produbi i sazrijeva ta osobna vjera u Krista. Ona se pak očituje u sve dubljem poznavanju Isusa Krista, njegova Kraljevstva, zahtjeva i obećanja sadržanih u evanđelju te putova koje treba slijediti za njim.

Kateheza je, dakle, temeljno poslanje i djelatnost župe. Crkva je od početka pozvana biti učiteljica vjere. Zato je od početka, nasljeđujući Mariju, Isusovu Majku, čuvala evanđeje u svom srcu, naviještala ga, živjela ga, prenosila ga je u katehezi svima koji su kršteni, a zatim i drugim ljudima povezujući je s evangelizacijom.

Prvi kateheta u župi jest župnik. On je, po svom posvećenju i poslanju, kako definira Crkva „obvezatan osigurati da se Božja Riječ cjelovito naviješta onima koji se nalaze u župi. Zato neka se pobrine da se vjernici poučavaju u vjerskim istinama, osobito homilijom u nedjelje i zapovijedane blagdane i katehetskom poukom... Neka se osobito brine za katolički odgoj djece i mladeži. Neka se sa svim marom trudi, i uz suradnju vjernika, da evanđeoska poruka dopre i do onih koji su odstupili od života po vjeri ili koji ne ispovijedaju pravu vjeru” /ZKP, Kan. 528 § 1./.

Pod vodstvom župnika u katehizaciji sudjeluju vjeroučitelji koji su kadri, svojim poznavanjem sadržaja vjere i kršćanskim životom biti prenositelji vjere.

Taj zajednički rad, danas nazvan, timskim radom, urodio je i u nekim našim župama dobrim plodovima. Takav rad danas postaje imperativ svih naših župnih zajednica.

Takav zajednički katehetski napor treba obuhvatiti molitvene zajednice, crkvene pokrete, biblijske grupe, liturgijske grupe te roditelje koji su pozvani biti prvi katehete svoje djece u okviru obitelji.

Kome su namijenjene kateheze u župi? Opći direktorij za katehezu /br. 171, sljed.../ govori o katehezi po dobi te ih izričito navodi; kateheze odraslih, kateheze djece predškolske dobi, kateheze školske dobi, kateheza mladih, kateheze starijih osoba, kateheza djece s teškoćama. Treba ovdje spomenuti i župne zborove, zatim zborove mladih i dječje zborove.

Dakle, župnu zajednicu mora prožimati organizirana briga za katehezu svih uzrasta i slojeva župne zajednice.

Već niz godina na međubiskupijskoj razini postoje različite katehetske škole kojima je zadaća unaprijediti katehetski rad u župama. Pitanje je koliko ih pratimo i koliko na njima sudjelujemo?

Želim vas, draga braćo svećenici, dragi vjeroučitelji i vjeroučiteljice, dragi roditelji, potaknuti da se drži i produbi kateheza tamo gdje je uspostavljena; da se uspostavi redovita kateheza tamo gdje još ne postoji kako bismo pred savješću i pred Bogom mogli kao odgovorni ljudi u poslanju Crkve reći da se trudimo ponuditi ljudima vrednote koje nitko drugi ne može ponuditi osluškujući trajno Gospodinovu riječ: „Došao sam da imaju život i da ga imaju u izobilju“/Iv 10,10/.

Neka se početak župne katehizacije u Zadarskoj nadbiskupiji obilježi Katehetskom nedjeljom u svim župama, u nedjelju, 23. rujna 2007. godine.

Neka vas sve, u radosnom poslanju u našoj Mjesnoj Crkvi prati zagovor Majke Marije, zvijezde nove evangelizacije.

„Milost Gospodina Isusa Krista, ljubav Boga i zajedništvo Duha Svetoga sa svima vama!“

U Zadru, na spomendan sv. Augustina, biskupa,
28. kolovoza 2007.

✠ Ivan, v.r.
nadbiskup

**NADBISKUPIJSKA POVJERENSTVA – PROGRAMI I FINANCIRANJE
ZA PASTORALNU GODINU 2007./2008.**

Broj: 1787/2007.
Zadar, 26. rujna 2007.

SVIM NADBISKUPIJSKIM POVJERENSTVIMA - *PROČELNICIMA*

Poštovani!

Budući da je započela pastoralna godina 2007./2008. ovime vas sve pozivam da do 15. listopada 2007. godine ovom Nadbiskupskom ordinarijatu dostavite sljedeće:

1. Program rada svoga Povjerenstva u tekućoj pastoralnoj godini;
2. Planirane potrebe i troškove za rad Povjerenstva, s pojedinim stavkama troškova;
3. Prijedloge za eventualnu popunu Povjerenstva.

Sve vas u Gospodinu pozdravljam!

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

BRAČNI VIKEND, 12. - 14. LISTOPADA 2007.

Broj: 1791/2007.
Zadar, 10. rujna 2007.

SVIM ŽUPNIM UREDIMA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Draga braćo svećenici!

I u ovoj pastoralnoj godini – Godini župne kateheze želimo jednom broju naših bračnih parova ponuditi duhovne sadržaje kroz Zajednicu bračnih susreta, tj. kroz Bračni vikend.

Smisao je Zajednice i Vikenda pomoći bračnim parovima da ljepše i kvalitetnije žive svoj sakrament braka. Bračni vikend je prekrasna prilika i poklon Crkve parovima za osobnu, bračnu i duhovnu obnovu odnosa, tzv. tečaj kvalitetne komunikacije.

Stoga Vas molim za suradnju tako da potaknete ili preporučite pojedinom bračnom paru Vaše župe Bračni vikend. Bračni vikend će se održati od 12. - 14. listopada ove godine u franjevačkom samostanu sv. Duje u Kraju (o. Pašman). Prijave možete izvršiti u Nadbiskupskom ordinarijatu u Zadru (Ured Protokola, gđa Tamara Šužberić, tel. 208 - 660, fax. 208 - 640).

Sve Vas pozdravljam i blagoslivljam u Gospodinu.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

ĐAKONSKA REĐENJA

Broj: 1900/2007.

Zadar, 27. rujna 2007.

SVIM ŽUPNIM UREDIMA I SAMOSTANIMA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Draga braćo svećenici!

Radostan sam što Vas mogu obavijestiti da ću u subotu, 13. listopada ove godine, u crkvi Rođenja Bl. Djevice Marije u Benkovcu, preko koncelebrirane sv. Mise u 10 sati, zaređiti za đakone akolite Zadarske nadbiskupije: Božu Barišića iz župe Dinjiška; Filipa Kucelina iz župe Sutomišćica; Ivana Rončevića iz župe Zadar-Puntamika; Stipu Mustapića iz župe Bibinje i Zorana Topalovića iz župe Nova Bila.

Dok Vas sve pozivam da mi se priključite u koncelebriranoj Euharistiji ređenja, potičem Vas da molitvom pratite naše ređenike, te da ih s ljubavlju primite u naš prezbitarij.

Ujedno određujem, da u nedjelju, 7. listopada ove godine na svim svetim Misama s narodom obavijestite i potaknete vjernike na sudjelovanje.

Srdačan pozdrav i blagoslov u Gospodinu.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

MISIJSKA NEDJELJA

Broj: 1938/2007.

Zadar, 10. listopada 2007.

SVIM ŽUPNIM UREDIMA I SAMOSTANIMA U ZADARSKOJ NADBISKUPIJI

Draga braćo svećenici!

Ove godine Misijsku nedjelju slavimo u Dvadeset i devetu nedjelju kroz godinu, 21. listopada 2007. godine. Dopuštena je samo jedna zavjetna misa, i to neka bude središnja nedjeljna župna misa u jednoj od župa koje svećenik posluhuje. Ostale mise su od nedjelje, s time da na svim Misama treba u homiliji prenijeti ovogodišnju poruku pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan i posvijestiti vjernicima potrebu pomaganju misijske djelatnosti sveopće Crkve u svijetu.

U ovom broju Vjesnika donosimo poruku pape Benedikta XVI. za Svjetski misijski dan (Sveta stolica).

Milostinja od Misijske nedjelje, na svakoj misi, u svim crkvama Nadbiskupije, predaje se u Ekonomat Nadbiskupije s naznakom: Za misije.

U Kristu Vas pozdravljam i blagoslivljam!

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

**SVI SVETI - DUŠNI DAN
SV. MISA ZA POKOJNE BISKUPE I SVEĆENIKE**

Broj: 2052 /2007.

Zadar, 16. listopada 2007.

SVIM UPRAVITELJIMA CRKAVA U GRADU ZADRU

U nedjelju, 28. listopada 2007. godine, na sv. misama s narodom pročitajte slijedeće:

1. Na svetkovinu Svih Svetih, u četvrtak, 1. studenoga, u katedrali sv. Stošije, u 11 sati, otac Nadbiskup će predvoditi svečanu koncelebraciju i podijeliti Papinski blagoslov s potpunim oprostom. Na središnjem Gradskom groblju u Zadru, u 15 sati, Nadbiskup će predvoditi Službu riječi s održanjem za pokojne.
2. Na Dušni dan, u petak, 2. studenoga, u katedrali sv. Stošije, u 18 sati, Nadbiskup će predvoditi koncelebriranu sv. Misu za sve pokojne.
3. U subotu, 3. studenoga, u 18 sati, u katedrali sv. Stošije, Nadbiskup će predvoditi koncelebriranu sv. Misu za sve pokojne biskupe i svećenike Zadarske nadbiskupije.

* * *

Vjernici koji pohode groblje i pomole se, dobivaju prvih osam dana mjeseca studenoga potpuni oprost, a u ostalo vrijeme djelomični oprost, koji se može namijeniti samo za duše u čistilištu. Od podneva Svih svetih i na Dušni dan vjernici mogu u svim crkvama dobiti potpuni oprost koji se namjenjuje za pokojne. Uvjeti za oprost su ovi: 1. Ispovijed i pričest; 2. Pohoditi crkvu; 3. U njoj izmoliti Očenaš, Vjerovanje i jednu molitvu na nakanu Svetoga Oca Pape.

Svi sveti i Dušni dan su prigoda da molitvom i dobrim djelima iskažemo poštovanje i zahvalnost svim pokojnima.

S poštovanjem Vas pozdravljam i blagoslivljam.

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

PRIJAVA SLAVLJA SV. POTVRDE

Broj: 2053 /2007.

Zadar, 16. listopada 2007.

Draga braćo župnici,

pozivam Vas da svi koji planirate sv. Potvrdu u svojoj župi iduće, 2008. godine, do 15. studenoga ove godine to prijavite u Nadbiskupski ordinarijat (Ured kancelara) s naznakom eventualnog termina. Kada primim sve termine, odredit ću, kao i svake godine dan Potvrde uvažavajući određene potrebe i posebnosti.

Iskreni pozdrav u Gospodinu!

+ Ivan, v. r.
nadbiskup

SVEĆENIČKE REKOLEKCIJE U PASTORALNOJ GODINI 2007./2008.

Broj: 2070/2007.

Zadar, 18. listopada 2007.

- **subota, 22. rujna 2007.:** XXXI. KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE
Mr. don Gašpar Dodić: Župna zajednica – mjesto kateheze
- **srijeda, 10. listopada 2007.:** Gospina krunica, predvodi. mons Šime Perić
O. Nadbiskup: Biskup i prezbitarij u poslanju svoje Crkve
- **srijeda, 14. studenoga 2007.:** Srednji čas, predvodi mons. Nikola Dučkić
O. Pjotr Pawlowsky, SVD: Predstavljanje programa «Biblijski apostolat u Zadarskoj nadbiskupiji»
- **srijeda, 28. studenoga 2007.:** Pokorničko bogoslužje, predvodi don Srećko Frka-Petešić
Dr. Ante Mateljan: *Kompendij Katekizma Katoličke Crkve*
- **srijeda, 9. siječnja 2008.:** Euharistijsko klanjanje, predvodi mons. dr. Pavao Kero
Dr. Tomislav Ivančić: Seminar kao način evangelizacije
- **srijeda, 20. veljače 2008.:** Euharistijsko slavlje, predvodi o. Nadbiskup
SVEĆENIČKA SKUPŠTINA ZADARSKE NADBISKUPIJE
- **srijeda, 12. ožujka 2008.:** Pokorničko bogoslužje, predvodi don Šime Kevrić
Mons. Jorge Ramos: Predstavljanje «Opus Dei»
- **srijeda, 9. travnja 2008.:** Euharistijsko klanjanje, predvodi mons. Josko Kokić
Dr. Mladen Parlov: Teologija i pastoral zvanja
- **srijeda, 14. svibnja 2008.:** Pobožnost Gospine krunice, predvodi don Nikola Tokić
*Dr. Ante Crnčević: Pučka pobožnost u župnom pastoralu
(Direktorij o pučkoj pobožnosti i pastoralu)*
- **srijeda, 18. lipnja 2008.:** SVEĆENIČKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE

REKOLEKCIJE ZA ČASNE SESTRE U PASTORALNOJ GODINI 2007./2008.

Broj: 2071/2007.

Zadar, 18. listopada 2007.

- > **srijeda, 17. listopada 2007.:** Pokorničko bogoslužje (Ugljanski dekanat)
O. Nadbiskup: Redovnica u poslanju Crkve
- > **srijeda, 21. studenoga 2007.:** Pokorničko bogoslužje (Dekanat Zadar-Zapad)
O. Pjotr Pawlowsky, SVD: Predstavljanje programa «Biblijski apostolat u Zadarskoj nadbiskupiji»
- > **srijeda, 5. prosinca 2007.:** Pokorničko bogoslužje (Zemunički dekanat)
Mr. don Mario Sikirić: Pavao – navjestitelj
- > **srijeda, 16. siječnja 2008.:** Pokorničko bogoslužje ((Dekanat Zadar-Istok)
O. Jozo Milanović: Liturgijski himni u Pavlovim poslanicama
- > **srijeda, 13. veljače 2008.:** Pokorničko bogoslužje (Benkovački dekanat)
Fra Andrija Bilokapić: Nanovo nas rodi za život u nadi
- > **srijeda, 5. ožujka 2008.:** Pokorničko bogoslužje (Biogradski dekanat)
Mr. don Elvis Ražov: Karizme u Pavlovim poslanicama
- > **srijeda, 16. travnja 2008.:** Pokorničko bogoslužje (Ninski dekanat)
Don Zdenko Dundović: Službe u Crkvi u Pavlovim poslanicama
- > **srijeda, 21. svibnja 2008.:** Pokorničko bogoslužje (Novigradski dekanat)
Mons. Joso Kokić: Smisao i značenje patnje u sv. Pavla
- **srijeda, 11. lipnja 2008.:** DAN REDOVNICA

OBVEZE PREMA NADBISKUPIJI I MISNA TABLICA

Broj: 2054/2007.

Zadar, 15 listopada 2007.

S danom 30. rujna 2007. godine, završava III. tromjesečje 2007. godine. Potrebno je podmiriti župne obveze prema Nadbiskupiji (30 % brutto redovnih primanja za III. tromjesečje o.g.; «Misijska nedjelja», Takse sprovoda i vjenčanja) kao i obveze svećenika (Misna tablica za III. tromjesečje). Oni koji nisu podmirili župne i osobne obveze za II. tromjesečje dužni su podmiriti. Pozdrav i blagoslov u Gospodinu!

+ Ivan, v. r.,
nadbiskup

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

1. Don Domagoj KELAVA razrješen je službe župnika Poličnika i Suhovara (dekret broj: 1310/2007., od 1. srpnja 2007.) i imenovan župnikom u župama Ugljan i Lukoran (dekret broj: 1631/2007., od 25. kolovoza 2007.);
2. Don Zvonimir ĆORIĆ razrješen je službe župnika u župama Ugljan i Lukoran i imenovan župnikom župa Poličnika i Suhovara (dekret broj: 1309/2007., od 28. lipnja 2007.);
3. Don Martin JADREŠKO razrješen je službe pastoralnog suradnika i imenovan župnim vikarom u župi sv. Antuna Padovanskog u Zadru (dekret broj: 1316/2007., od 28. srpnja 2007.);
4. Don Ante DELIĆ imenovan je župnim vikarom u župi bl. Alojzija Stepinca u Zadru (dekret broj: 1317/2007., od 28. srpnja 2007.);
5. Don Ante SORIĆ razrješen je službe pastoralnog suradnika u župi bl. Alojzija Stepinca u Zadru i imenovan župnim vikarom župe Bezgrješnog začeca BDM u Zadru (dekret broj: 1582/2007., od 28. srpnja 2007.);
6. Fra Kristijan KUHAR, TOR imenovan je pastoralnim suradnikom u župi sv. Ivana Krstitelja u Zadru (dekret broj: 1587/2007., od 28. srpnja 2007.);
7. Don Josip STANIĆ, SDB razrješen je službe župnog vikara u župi Gospe Loretske u Zadru (dekret broj: 1614/2007., od 13. kolovoza 2007.);
8. Don Josip KAJIĆ, SDB imenovan je župnim vikarom župe Gospe Loretske u Zadru (dekret broj: 1616/2007., od 13. kolovoza 2007.);
9. Don Valentin FURJAN, SDB razrješen je službe bolničkog kapelana u Zadru (dekret broj: 1615/2007., od 13. kolovoza 2007.);
10. Don Šime ZUBOVIĆ, SDB imenovan je kapelanom Opće bolnice u Zadru (dekret broj: 1617/2007., od 13. kolovoza 2007.);
11. Fra Frane Stipan ŠEŠELJA, TOR razrješen je službe župnika u župama Brbinj i Savar (dekret broj: 1314/2007., od 26. srpnja 2007.);
12. Fra Jakov TEKLIĆ, TOR imenovan je župnikom župa Brbinj i Savar (dekret broj: 1315/2007., od 26. srpnja 2007.);
13. Mons. dr. Eduard PERIČIĆ, razrješen je službe profesora predavača za kolegij Opće Crkvene povijesti na VTKŠ-u u Zadru (dekret broj: 1722/2007., od 28. kolovoza 2007.);
14. Dr. fra Josip SOPTA, OFM, imenovan je profesorom predavačem za kolegij Opće i nacionalne Crkvene povijesti na VTKŠ-u u Zadru (dekret broj: 1723/2007., od 28. kolovoza 2007.);
15. Ivan RONČEVIĆ, akolit, imenovan je pastoralnim suradnikom u župi Uznesenja BDM u Pagu – produžuje se (dekret broj: 1726/2007., od 29. kolovoza 2007.);
16. Božo BARIŠIĆ, akolit, imenovan je pastoralnim suradnikom u župi Kraljice Mira u Zadru – Stanovi (dekret broj: 1727/2007., od 29. kolovoza 2007.);
17. Filip KUCELIN, akolit, imenovan je pastoralnim suradnikom u župi Bl. Alojzija Stepinca u Zadru – Bili Brig (dekret broj: 1728/2007., od 29. kolovoza 2007.);
18. Stipe MUSTAPIĆ, akolit, imenovan je pastoralnim suradnikom u župi sv. Stošije i sv. Ivana Krstitelja u Biogradu n/m (dekret broj: 1729/2007., od 29. kolovoza 2007.);
19. Zoran TOPALOVIĆ, akolit, imenovan je pastoralnim suradnikom u župi Rođenja BDM u Benkovcu (dekret broj: 1730/2007., od 29. kolovoza 2007.);
20. Antun Mate ANTUNOVIĆ, akolit, imenovan je pastoralnim suradnikom u župi sv. Lovre u Kalima (dekret broj: 1731/2007., od 29. kolovoza 2007.).

21. Don Stanko GRUBIĆ šalje se na duhovno i intelektualno uzdizanje kod otaca Karmelićana u Zagrebu od 1. 10. 2007. do 1. 7. 2008. (dekret broj: 1788/2007., od 26. rujna 2007.);
22. Fra Vlado JAJALO imenovan je župnim upraviteljem župa Banj, Dobropoljana i Ždrelac (dekret broj: 1854/2007., od 28. rujna 2007.);
23. Don Ante SORIĆ razrješen je službe župnog vikara u župi Bezgrešnog začeca BDM u Zadru-Puntamika i imenovan župnikom župe Privlaka (dekret broj: 1959/2007., od 5. listopada 2007.);
24. Don Ante IVANČEV razrješen je službe župnika župe Privlaka (dekret broj: 1960/2007., od 5. listopada 2007.);
25. O. Ryszard GONTARCZYK, SVD, razrješen je službe upravitelja župe Rava (dekret broj: 2029/2007., od 15. listopada 2007.).

Kupola bazilike Svetog groba u Jeruzalemu

OBAVIJESTI

SUDIONICI SVEČENIČKIH DUHOVNIH VJEŽBI - II. turnus

Krasno, 10. - 13. rujna 2007.

(Voditelj: o. Luka PRCELA OP)

Broj:	Ime i prezime:
1.	mons. Marijan Oblak, nadb. u. m.
2.	don Anđelo Zorić
3.	don Grgo Batur
4.	mons. Šime Perić
5.	don Marijo Gržanov
6.	mons. Joso Kokić
7.	don Emil Bilaver
8.	don Srećko Petrov, ml.
9.	don Augustin Lozić
10.	don Srećko Frka – Petešić
11.	don Damir Juričin
12.	don Boris Pedić
13.	don Mladen Kačan
14.	don Tomislav Baričević
15.	don Elvis Knežević
16.	don Zbigniew Jacek Korcz
17.	don Tomislav Sikirić
18.	mons. Nikola Dučkić
19.	don Nikola Tokić
20.	don Ivica Jurišić
21.	don Thomas Vargas
22.	don Josip Vuleta
23.	don Josip Radoica Pinčić
24.	don Elvis Ražov
25.	don Igor Ikić

Duhovne vježbe privatno obavili:

1. Don Josip Lisica - Čokovac
2. Don Ante Erstić – Velo Selo (o. Vis)
3. Don Zvonimir Čorić - Opatija
4. Don Marinko Duvnjak – Avila (Španjolska)
5. Mons. Ivan Mustać – Poreč
6. Mons. Petar Tunjić (Opatija)

MANDATI VJEROUČITELJA LAIKA
(Od 29. kolovoza 2007.)

Kanonski mandat na neodređeno vrijeme:

Marina Barišić
S. Fidelis Basić
Laura Cukar
S. Rozarija Ćurić
S. Josipa Darguljić
S. Leopoldina Đurić
Anica Galešić
S. Danijela Kovačević
S. Rita Maržić
S. Antonija Topalović
Marta Torić
Katarina Bukvić
Ivana Zrilić

Jednogodišnji kanonski mandati:

Kristina Bonić
Ivana Delač
Ružica Knežević
Šime Lonić
Mladenka Mamić
Ivona Marija Maržić
Hrvoje Oštrić
Tomislav Paleka
Predrag Režan
Marin Ruić
Iva Žižić
Don Petar Tunjić
Ivana Varivoda
Anita Vedrić
Tereza Žepina

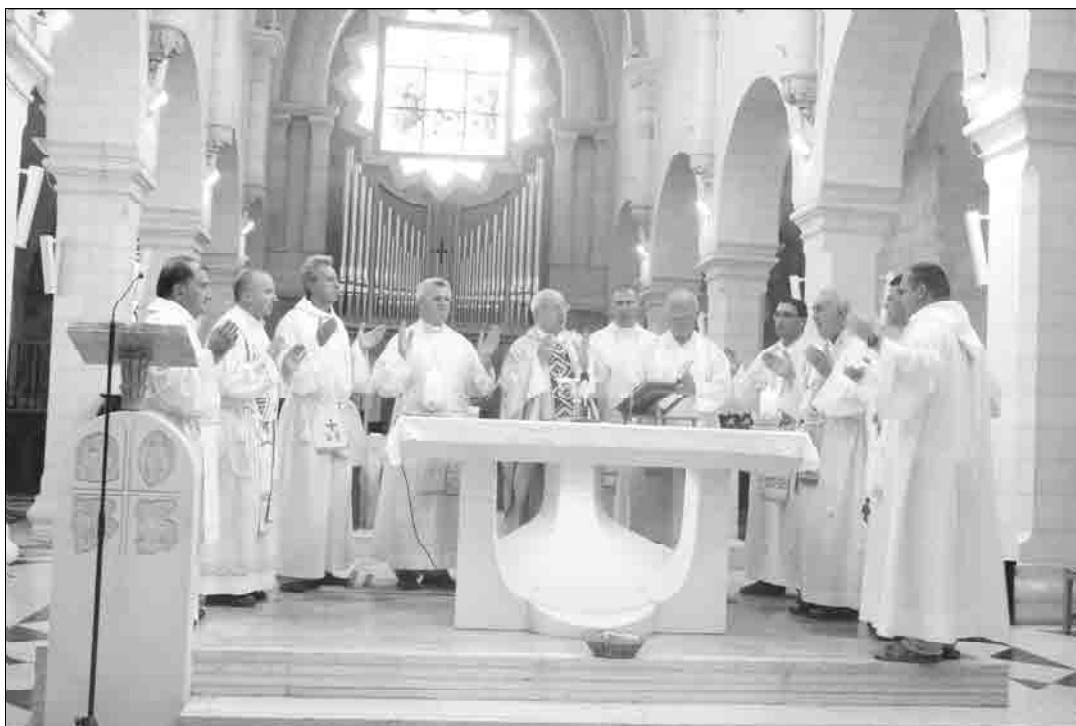
Mandati za zamjenu:

Ana Bačić
Nada Dominis
Marina Fabjanić
Lidija Marinović
Cecilija Pedić.

**SUDIONICI NA HODOČAŠĆU U SVETU ZEMLJU - III. turnus,
30. kolovoza - 6. rujna 2007.**

1. fra Božo LUIĆ, voditelj	28. Porin DOBROVIĆ
2. mons. Ivan PRENDA,
nadbiskup	29. Anka DOBROVIĆ
3. don Alojzije KNEŽEVIĆ	30. Božo ČOLAK
4. don Krešo ČIRAK	31. Ankica ČOLAK
5. don Čedomil ŠUPRAHA	32. Petar GALIĆ
6. don Joso KERO	33. Dražen DŽEPINA
7. don Gašpar DODIĆ	34. Stipe ZRILIĆ
8. don Maciej BYBLEWSKI	35. Ivana KRSTIĆ
9. don Šime KEVRIĆ	36. Jelena GLIGORA
10. don Ivan KEVRIĆ	37. Branka MIJIĆ
11. don Stanislav WIELINSKI	38. Vjekoslav MIJIĆ
12. brat Adam MARIN, OSB	39. Mirjana PASARIĆ
13. s. Matuša MASIĆ	40. Branko PASARIĆ
14. s. Slavka LOVRIĆ	41. Vinko ŠIMUNIĆ
15. s. Ivka GELO	42. Gabrijela Petešić (ŠIMUNIĆ)
16. s. Pera (Antonela)
MALENICA	43. Marija PALEKA
17. s. Anka (Krešimira) ZANKI	44. Marijana GENDA-PALEKA
18. s. Janja (Leopoldina) ĐURIĆ	45. Lidija PERIĆ
19. s. Kata (Katarina) VUJEVA	46. Nada KLARIĆ
20. s. Marica (Berislava) TKALIĆ	47. Vesna BORISAVLJEVIĆ
21. s. Marica (Rita) MARŽIĆ	48. Ivo MAZIĆ
22. s. Jelka (Jelena) MAREVIĆ	49. Davor MAŠINA
23. s. Mira (Laudes) BOSANČIĆ	50. Zdravko SUČIĆ
24. Marija ŽAKULA	51. Ana UTKOVIĆ
25. Dragica PAVIN	52. Nina UTKOVIĆ
26. Nevenka JURJEVIĆ	53. Josip MIŠULIĆ
27. Lenka PEROVIĆ	54. Martin MIŠULIĆ

Hodočašće Zadarske nadbiskupije u Svetoj zemlji

STATISTIKA

ODGOJITELJI I SJEMENIŠTARCI NADBISKUPSKOG SJEMENIŠTA «ZMAJEVIĆ» Školska godina 2007./08.

Ravnatelj: don Marino Ninčević
Duhovnik: mr. don Stanislav Wielinski
Prefekt: don Josip Vuleta

I. razred	Nadbiskupija - Biskupija	II. razred	Nadbiskupija - Biskupija
1. Dokoza Marko 2. Gavranović Anto 3. Grgurica Ivan 4. Jordan Ivan 5. Zdrilić Šime	Zadarska Zadarska Zadarska Zadarska Zadarska	1. Brajdić Krunoslav 2. Dražina Ante 3. Gulan Marko 4. Kordić Nino 5. Mikulić Ante 6. Škara Kristijan 7. Šustić Luka 8. Vukšić Goran 9. Josip Mažar	Gosp.-senjska Zadarska Zadarska Krčka Zadarska Zadarska Zadarska Gosp.-senjska Gosp.-senjska
III. razred	Nadbiskupija - Biskupija	IV. razred	Nadbiskupija - Biskupija
1. Gavranović Ivan 2. Kuburić Marko 3. Marijanović Ivan 4. Matešić Branimir 5. Vukančić Igor	Zadarska Gosp.-senjska Riječka Gosp.-senjska Zadarska	1. Božić Anto 2. Čirjak Mihovil 3. Letica Ilijan	Gosp.-senjska Zadarska Riječka

Novozaređeni đakoni Zadarske nadbiskupije

Katehetski ured zadarske nadbiskupije**STATISTIKA POHAĐANJA VJERONAUKA
ZA ŠKOLSKU GODINU 2006./ 2007.**

Na području Zadarske nadbiskupije ima 35 osnovnih i 19 srednjih škola.

U školskom sustavu Zadarske nadbiskupije zaposleno je 61 vjeroučitelj laik, 21 časna sestra i 14 svećenika.

Broj učenika u osnovnom školama Zadarske nadbiskupije je 13 307, od kojih vjeronauk pohađa 12 849 dakle 96.5 %.

Broj učenika u srednjim školama Zadarske nadbiskupije je 7 288, od kojih vjeronauk pohađa njih 7 009 dakle 96.1%.

U osnovnim školama od 2006. god eksperimentalno se provodi HNOS - Hrvatski nacionalni obrazovni standard koji predviđa dva sata tjedno za svaki nastavni predmet. Stanje na području vjeronauka je sljedeće: od 35 osnovnih škola 27 je uvelo dva sata vjeronauka, 5 je uvelo kombiniranu nastavu niži razredi dva sata viši jedan sat , Osnovna škola "Stanovi" jedan sat vjeronauka u svim razrednim odjeljenjima.

Broj učenika u osnovnim školama Zadarske Nadbiskupije:	13 307
Broj učenika koji pohađa vjeronauk u školi:	12 849
Broj učenika koji ne pohađaju vjeronauk u školi:	458
Broj Djece koja pohađaju župnu katehezu:	9 137

<i>Broj djece koja ne pohađa župnu katehezu:</i>	3 712

Broj učenika u srednjim školama Zadarske Nadbiskupije:	7 288
Broj učenika koji pohađa vjeronauk u školi:	7 009
Broj učenika koji ne pohađa vjeronauk u školi:	279
Broj srednjoškolaca koji pohađa župnu katehezu:	2 795

<i>Broj srednjoškolaca koji ne pohađa župnu katehezu:</i>	4 214

STATISTIKA VJEROUČITELJA ZA 2006./2007. GODINU

Na području Zadarske nadbiskupije ima 35 osnovnih i 19 srednjih škola. U školskom sustavu Zadarske nadbiskupije tijekom školske godine 2006./ 2007. službu vjeroučitelja obavljalo je 64 vjeroučitelja laika, 22 redovnice i 13 svećenika.

1. SUDJELOVANJE NA DUHOVNIM VJEŽBAMA ZA VJEROUČITELJE-LAIKE

Katehetski ured Zadarske nadbiskupije dva puta godišnje organizira duhovne vježbe za vjeroučitelje laike. Prvi turnus duhovnih vježbi za vjeroučitelje laike u šk. god. 2006./ 2007. održan je od 10. do 12. studenog 2006. u samostanu Sestara Kćeri Milosrđa u Ugljanu. Voditelj duhovnih vježbi bio je mr. don Marinko Duvnjak. Tema susreta bila je Sakrament pomirenja. Na duhovnim vježbama u studenom sudjelovalo je 13 vjeroučitelja laika. To su redom:

Jelena Marčelić, Siniša Mišić, Tomislav Paleka, Ivica Kero, Sandra Čulina, Laura Cukar, Ruža Knez, Anamarija Šindija, Ankica Šango, Anita Šerer - Matulić, Anica Galešić, Snježana Vidov, Jelena Mičić

Drugi turnus održan je od 19. do 21. siječnja 2007. u samostanu Sestara Kćeri Milosrđa u Ugljanu s temom *Poziv i poslanje vjeroučitelja u crkvi* pod vodstvom don Ivana Bodrožca. Sudjelovalo je 18 vjeroučitelja laika. To su redom :

Kristina Bonić, Anita Vedrić, Marija Klanac - Jozić, Frano Jozić, Boris Jelenković, Iva Babić, Marija Baričević, Ivana Delač, Ružica Anušić, Melanija Gudelj, Neda Anzulović, Predrag Režan, Ante Čoza, Hrvoje Oštrić, Lenka Perović, Dragica Perica, Šime Lonić, Nediljka Batur.

2. SUDJELOVANJE NA NADBISKUPIJSKIM STRUČNIM SKUPOVIMA

Zajednički stručni skup za vjeroučitelje zaposlene u osnovnim i srednjim školama organizira se dva puta godišnje. Prvi stručni skup na nadbiskupijskoj razini za školsku godinu 2006./2007. bio je 28. listopada 2006. u Osnovnoj školi Bartula Kašića s temom *Dobri odnosi i komunikacija kao zajednička odgovornost u ostvarivanju odgojno - obrazovnih ciljeva u nastavi*. Predavanje na spomenutu temu održale su doc dr. sc Mira Klarin i dr. sc Dijana Vican. Sudjelovalo je 45 vjeroučitelja laika i 11 redovnica. To su redom:

s. Jelena Marević, Melanija Gudelj, Ružica Anušić, Siniša Mišić, s. Antonela Malenica, Ana Kajić, Blaženka Marčina, Vesna Čirjak, Ljiljana Elek, Jelena Mičić, s. Danijela Kovačević, Snježana Vidov, Jelena Marčelić, s. Aurelina Kutleša, s. Miljenka Lizatović, s. Antonija Jurić, Marina Fabijanić, Frano Jozić, Marija Klanac - Jozić, s. Josipa Draguljić, Darija Santini, Ante Čoza, Oleg Petrović, Ivica Kero, Predrag Režan, Šime Lonić, Tomislav Paleka, Hrvoje Oštrić, Ivana Delač, Anamarija Šindija, Željko Batur, Boris Jelenković, Iva Žižić, Nada Dominis, Neda Anzulović, Jasmina Barešić, Tereza Žepina, Anica Galešić, Marina Barišić, Ankica Šango, Anita Šerer - Matulić, s. Leopoldina Đurić, s. Andrijana Bosilj, Kristina Bonić, Sandra Čulina, Laura Cukar, Svjetlana Mišković - Sladović, Dragica Perica, s. Tamara Bota, Ruža Knez, Ivana Zrilić, Anita Vedrić, Lenka Radić, Nediljka Batur, Iva Babić, Gabrijela Vodopija, s. Rita Maržić, Harold Vrkić.

Drugi nadbiskupijski stručni skup održan je 24. veljače 2007. u Nadbiskupskom sjemeništu Zmajević s temom *Uvod u suradničko učenje*. Predavanje je održala doc. dr. sc. Mira Klarin, a sudjelovala su 36 vjernika laika, 14 redovnica i 1 svećenik. To su redom:

s. Ljiljana Marić, s. Aurelina Kutleša, s. Viktorija Gadža, Gabrijela Vodopija, Lenka Perović, Blaženka Marčina, Dragica Perica, Boris Jelenković, Predrag Režan, Frano Jozić, Šime Lonić, Iva Žižić, Nada Dominis, Ana Kajić, Anica Galešić, s. Marina Kosina, Ljiljana Elek, Laura Cukar, Jelena Marčelić, Tomislav Paleka, Hrvoje Oštrić, s. Antonija Topalović, s. Benita Antolović, s. Ana Iveljić, s. Josipa Draguljić, Ružica Anušić, Anita Šerer - Matulić, Vesna Čirjak, Marta Torić, Marina Fabjanić, Katarina Vitlov, Marija Šimunić, Anamarija Šindija, Ozana Crnogorac, s. Leopoldina Đurić, s. Andrijana Bosilj, Cecilija Strika, Oleg Petrović, Krešimir Erlić, s. Jelena Marević, don Jure Zubović, Slobodan Šarić, Ivica Kero, Anita Vedrić, s. Tamara Bota, Siniša Mišić, Darija Santini, s. Antonija Jurić, s. Rita Maržić, Kristina Bonić, s. Antonela Malenica, Ruža Knez.

Vjeroučitelji koji u 2006./ 2007. nisu bili stalno zaposleni, a sudjelovali su na nadbiskupijskim stručnim skupovima su: Don Anđelo Kolić, Ivan Kapović, Ivana Varivoda i Marin Ruić.

Vjeroučiteljice Sandra Čulina, s. Danijela Kovačević i Jelena Mičić nisu mogle sudjelovati na stručnom skupu u veljači zbog ranije preuzete obaveze - Duhovne vježbe za srednjoškolce.

Vjeroučitelji koji su se ispričali zbog ne sudjelovanja na stručnom skupu u veljači: Melanija Gudelj, Ankica Šango, Iva Babić, Marija Baričević, Harold Vrkić, Željko Batur, Nediljka Batur, Svjetlana Mišković - Sladović, Neda Anzulović.

3. SUDJELOVANJE NA KATEHETSKIM ŠKOLAMA

Tijekom školske godine Nacionalni katehetski ured u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje organizira tri Katehetske škole - zimsku, proljetnu i ljetnu. Katehetska zimska škola u Zagrebu održana je u terminu od 10. do 12. siječnja 2007. godine pod temom Hrvatski - vjeronauk - povijest - Mogućnosti provedbe HNOS-a. Na Zimskoj katehetskoj školi sudjelovalo je 8 vjeroučitelja iz Zadarske nadbiskupije. To su redom:

Jelena Marčelić, Anita Vedrić, Ivana Zrilić, s. Andrijana Bosilj, s. Leopoldina Đurić, s. Aurelina Kutleša, s. Ljiljana Marić, s. Jadranka Mašina i s. Antonija Topalović.

Katehetska proljetna škola u Zagrebu održana je u terminu od 25. do 26. svibnja 2007. god. s temom Hrvatski - vjeronauk - likovni - Mogućnosti međupredmetne korelacije. Na proljetnoj katehetskoj školi sudjelovalo je 6 vjeroučitelja zaposlenih u osnovnim školama naše Nadbiskupije. To su redom:

Iva Babić, Ozana Crnogorac, s. Antonija Jurić, Ana Kajić, Berta Perica i Anita Vedrić.

Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje zaposlene u osnovnim školama održana je u terminu od 23. do 25. srpnja 2007. god. u Splitu s temom Hrvatski jezik - vjeronauk - povijest - Mogućnosti međupredmetne korelacije. Na školi je sudjelovalo 23 vjeroučitelja s područja Zadarske nadbiskupije. To su redom:

Ružica Anušić, Nediljka Batur, s. Tamara Bota, Mirjana Buljat, Ozana Crnogorac, Ivana Delač, s. Blaženka Delonga, Marina Fabjanić, Anica Galešić, s. Antonija Jurić, Ruža Knez, Šime Lonić, Blaženka Marčina, Svjetlana Mišković - Sladović, Hrvoje Oštrić, Klaudija Pavlović, Dragica Perica, Predrag Režan, Anamarija Šindija, Marta Torić, Anita Vedrić, don Jure Zubović, Tereza Žepina

Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje zaposlene u srednjim školama održana je u terminu od 27. do 29. kolovoza 2007. s temom *Pristupi temama u srednjoškolskom vjeronauku - Na putu prema reviziji programa i izradi udžbenika*. Na školi je sudjelovalo 5 zadarskih vjeroučitelja, a to su redom:

Sandra Čulina, s. Viktorija Gadža, Ivica Kero, Jelena Mičić i Anita Šerer - Matulić.

4. SUDJELOVANJE NA VJERONAUČNIM OLIMPIJADAMA

I u školskoj godini 2006./ 2007. vjeroučenici Zadarske nadbiskupije odmjerili su svoje znanje iz vjeronauka na tri razine: školskoj, županijskoj i državnoj.

Tema Vjeronaučne olimpijade za osnovnu školu bila je *Bog nam govori po prorocima*, a za srednju školu *Biblija pisana riječ Božja*.

Osnovnoškolce je za natjecanje pripremalo 19 vjeroučitelja laika, 3 redovnice i 1 svećenik. To su redom:

s. Antonija Jurić, Berta Perica, Neda Anzulović, Ruža Knez, Nediljka Batur, s. Antonela Malenica, Orijana Bobić, Šime Lonić, Kristina Bonić, Anita Vedrić, Anamarija Šindija, Laura Cukar, s. Tamara Bota, Marta Torić, s. Marina Kosina, Siniša Mišić, Tomislav Paleka, don Jure Zubović, Ankica Šango, Ana Kajić.

Srednjoškolce je za natjecanje pripremalo 11 vjeroučitelja laika i 3 redovnice. To su redom:

s. Viktorija Gadža, Ante Čoza, Ivica Kero, Sandra Čulina, Marija Klanac - Jozic, Slobodan Šarić, Jelena Mičić, Oleg Petrović, s. Danijela Kovačević, Ivona Marija - Maržić, Željko Batur, Anita Šerer Matulić, s. Rita Maržić i Vesna Čirijak.

5. SUDJELOVANJE U ŽIVOTU ŽUPNE ZAJEDNICE

Vjeroučitelji Zadarske nadbiskupije uključeni su u život svojih župnih zajednica stoga 50 vjeroučitelja laika sudjeluje u župnoj katehezi i pastoralnom djelovanju u svojim župnim zajednicama.

Statistički gledano:

1. Od ukupnog broja vjeroučitelja laika (64) zaposlenih u osnovnim i srednjim školama na području Zadarske nadbiskupije/ županije njih 31 sudjelovalo je na duhovnim vježbama organiziranim u školskoj godini 2006./ 2007. dakle 48. 43%
2. Od ukupnog broja vjeroučitelja 99 (laici 64, redovnice 22, svećenici 13) zaposlenih u osnovnim i srednjim školama na području Zadarske županije/ nadbiskupije na Županijskom stručnom vijeću za vjeroučitelje organiziranom u listopadu 2006. god. sudjelovalo ih je 56 (45 vjeroučitelja laika i 3 redovnice) dakle 56. 56%, dok je na Županijskom stručnom vijeću u veljači sudjelovalo 51 vjeroučitelja (36 laika, 14 redovnica i 1 svećenik) dakle 51. 51%
3. Katehetske škole - na Zimskoj katehetskoj školi od 99 vjeroučitelja (laici, redovnice i svećenici) sudjelovalo je 8 vjeroučitelja dakle 8% , na proljetnoj školi od ukupnog broja vjeroučitelja 99 (laici 64, redovnice 22, svećenici 13) sudjelovalo je 6 vjeroučitelja (5 laika i 1 redovnica) dakle 6 %, na Katehetskoj ljetnoj školi za vjeroučitelje zaposlene u osnovnoj školi od ukupnog broja 83 (53 laika, 19 redovnica i 11 svećenika) sudjelovalo je 23 vjeroučitelja (18 laika, 3 redovnice i 1 svećenik) dakle 27. 71 %. Na Katehetskoj ljetnoj školi za vjeroučitelje zaposlene u srednjim školama od 16 zadarskih vjeroučitelja (11 laika, 3 redovnice i 2 svećenika) sudjelovalo ih je 5 (4 laika i 1 redovnica) dakle 31. 25%.

4. Od ukupnog broja vjeroučitelja 99 (laici 64, redovnice 22, svećenici 13) mentorstvo na vjeronaučnoj olimpijadi prihvatilo je 37 vjeroučitelja, (30 vjeroučitelja laika, 6 redovnica i 1 svećenik) dakle 37 %

5. Od ukupnog broja vjeroučitelja laika (64), 50 ih sudjeluje u župnoj katehezi i pastoralnom djelovanju svoje župne zajednice što je izraženo u postotcima 78. 125%

*Izvušće sastavio mr. don Gašpar Dodić,
predstojnik Katehetskog ureda*

TROGODIŠNJA STATISTIKA “ZLATNE HARFE”

Zlatna harfa kao organizirani nastup dječjih župnih zborova započela je na inicijativu fra Miće Pinjuha 1. srpnja 1984. u Kočerinu u zavjetnom spomen svetištu trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata, u Hercegovini.

Temeljna zadaća Zlatne harfe je postupna obnova liturgijskog pjevanja. Zadatak Harfe je poticanje suradnje među voditeljima crkvenog pjevanja, poticanje stvaralačkog duha skladatelja na što potiče i konstitucija o Liturgiji Sacrosanctum concilium.

Fra Mile Ćirko je zapisao: "Cilj zborovanja jest vježbati, izvoditi preko liturgijskih čina, čuvati i širiti crkvenu glazbenu baštinu opće Crkve, "blago neprocjenjive vrijednosti", bogatu baštinu hrvatskih pučkih napjeva od najstarijih vremena do danas, posebno onih koje su prikladne za dječji zbor, i stvarati nove dječje popjevke, kako bi raznolikim i zdravim popjerkama ukrašavali Božju službu i slavili Boga u veselu druženju."

U Zadarskoj nadbiskupiji Zlatna harfa se održava od samih početaka njenog egzistiranja u Hrvatskoj iako u nešto skromnijem obliku nego je to danas. Tako su na dvadesetom rođendanu Zlatne harfe nastupala dva dječja zbora s područja Zadarske nadbiskupije: Zbor župe Srca Isusova pod ravnanjem s. Lucije Jurić i dječji zbor župe Uznesenja BDM s Paga pod ravnanjem s. Miljenke Biošić.

Susret dječjih zborova svake se godine održava pod određenom temom i po već ustaljenom redosljedu - Sveta misa, pauza, predstavljanje dječjih župnih zborova s po dvije pjesme, jednom po vlastitom odabiru i drugom iz košarice koju sastavlja Vijeće franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, Povjerenstvo za apostolat i evangelizaciju.

Donosimo pregled susreta dječjih župnih zborova u Zadarskoj nadbiskupiji u posljednje tri godine.

U Zadarskoj nadbiskupiji u 2005. godini Zlatna harfa se održala u dva termina: 8. siječnja u župi Bezgrešnog začeca BDM na Puntamici i 22. siječnja u župi Sv. Ivana Krstitelja na Relji. Tema Zlatne harfe bila je Božić. Na prvom i drugom susretu Euharistijsko slavlje predvodio je msrg. Ivan Prenda. Na prvom susretu malim dječjim zborovima dirigirala je s. Lucija Jurić, a svirala s. Krešimira Zanki.

Na prvom susretu sudjelovale su sljedeće župe:

1. Župa Kraljice Mira - Kraljica Hrvata, Zemunik
2. Župa Uznesenja BDM, Belafuža
3. Župa Srca Isusova, Voštarnica
4. Župa sv. Nikole, Poličnik i župa Sv. Antuna Padovanskog, Suhovare
5. Župa Sv. Šime, Zadar
6. Župa Gospe od Ružarja, Preko
7. Župa sv. Nikole, Kistanje
8. Župa sv. Josipa, Plovanija
9. Župa Gospe od Ružarja, Ražanac

Na drugom susretu sudjelovale su sljedeće župe:

1. Župa bl. Alojzija Stepinca, Bili Brig
2. Župa sv. Ante Padovanskog, Smiljevac
3. Župa Uznesenja BDM, Pag
4. Župa sv. Petra, Ploča
5. Župa Porodenja BDM, Benkovac
6. Župa Gospe Loretske, Arbanasi
7. Župa sv. Stošije, Biograd
8. Župa sv. Ivana Krstitelja, Relja

U 2006. god. Zlatna harfa se održala u dva termina 18. ožujka 2006. u Župi sv. Roka u Bibinjama i 1. travnja 2006. u Župi sv. Šime u Zadru. Tema Zlatne harfe bila je: Korizmeno vrijeme. Na prvom susretu euharistijsko slavlje predvodio je generalni vikar Zadarske nadbiskupije mons. Ivan Mustać, a na drugom susretu predstojnik Katehetskog ureda mr. don Gašpar Dodić.

Na prvom susretu sudjelovale su sljedeće župe:

1. Župa Uznesenja BDM - Škabrnja
2. Župa Gospe od Ružarja, Preko - s. Jadranka Mašina
3. Župa Gospe od Ružarja, Ražanac - s. Branislaava Gavran
3. Župa sv. Ante Padovanskog, Smiljevac - s. Antonela Malenica
4. Župa sv. Roka Bibinje - s. Ana Terezija Vuradin
5. Župa Gospe Loretske, Arbanasi - s. Antonija Jurić
6. Župa bl. Alojzija Stepinca, Bili Brig - gđa. Anita Šerer - Matulić
7. Župa sv. Petra, Ploče - s. Danijela Kovačević
8. Župa Rođenja BDM, Benkovac - s. Danica Sanader

Na drugom susretu sudjelovale su sljedeće župe:

1. Župa Bezgrešnog začeca BDM, Puntamika - s. Andriana Bosilj
2. Župa sv. Ivana Krstitelja, Relja - s. Agneta Đerek
3. Župa Uznesenja BDM, Pag - s. Miljenka Biošić
4. Župa Uznesenja BDM, Belafuža - s. Benita Antolović
5. Župa Kraljice Mira, Stanovi - gđa. Marija Perinović
6. Župa sv. Lovre, Kali - s. Miljenka Lizatović
7. Župa sv. Josipa, Plovanija - s. Jelena Marević
8. Župa Presvetog Srca Isusova, Voštarnica - s. Lucija Jurić
9. Župa sv. Šime, Zadar - s. Krešimira Zanki
10. Župa sv. Stošije, Biograd na Moru - s. Anka Špralja
11. Župa sv. Nikole, Kistanje - s. Blaženka Delonga

Zlatna harfa 2007. godine održana je u tri dijela: 21. travnja 2007. god. u katedrali Svete Stošije, 28. travnja u župi Svetog Anselma u Ninu i 5. svibnja 2007. god. u župi BDM u Benkovcu. Tema Zlatne harfe bila je Uskrsnuće Gospodinovo. Na prvom susretu euharistijsko slavlje predvodio je mons. Ivan Mustać, generalni vikar Zadarske nadbiskupije, na drugom susretu euharistijsko slavlje predvodio je don Šime Kevrić, a na trećem susretu don Čedomil Šupraha. Za dirigiranje i sviranje tijekom tri susreta pobrinule su se: s. Benita Antolović, gđa. Ira Visković, s. Anka Špralja, s. Krešimira Zanki, s. Antonija Jurić i s. Danica Sanader.

Na prvom susretu sudjelovale su sljedeće župe:

1. Katedrala sv. Stošije, Zadar - don Zdenko Dundović
2. Župa Marije kraljice Mira, Stanovi - gđa. Marija Perinović

3. Župa Uznesenja BDM, Škabrnja - gđica. Marija Burčul i gđa. Martina Lazar
4. Župa Gospe od Ružarja, Preko - s. Jadranka Mašina
5. Župa Presvetog Srca Isusova, Voštarnica - s. Lucija Jurić
6. Župa Uznesenja BDM, Bela fuža - s. Benita Antolović
7. Župa Ante Padovanskog, Smiljevac - s. Antonela Malenica

Na drugom susretu sudjelovale su sljedeće župe:

1. Župa sv. Anselma, Nin - s. Krešimira Zanki
2. Župa sv. Stošije, Biograd - s. Anka Špralja
3. Župa sv. Roka Bibinje - s. Ana Terezija Vurudin
4. Bezgrešnog začeca BDM, Puntamika - s. andrijana Bosilj
5. Župa Kraljice Mira, zemunik - s. Vladislava Terzić
6. Župa sv. Ivana Krstitelja, Relja - s. Agneta Đerek

Na trećem susretu sudjelovale su sljedeće župe:

1. Župa Rođenja bl. Djevice Marije, Benkovac - s. Danica Sanader
2. Župa Blaženog Alojzija Stepinca, Bili - Brig - Gđa. Anita Šerer Matulić
3. Župa Gospe od Ružarja, Ražanac - don Damir Juričin, s. Branislava Gavran
4. Župa sv. Mihovila, Galovac - gđica. Martina Gulan
5. Župa Gospe Loretke, Arbanasi - s. Antonija Jurić

Statistički gledano na području Zadarske nadbiskupije ima 117 župa. Od ukupnog broja župa gradskih je 12.

Kroz tri godine Zlatna harfa se održala u sedam župa, to su sljedeće župe: Župa Bezgrešnog Začeca BDM - Puntamika, Župa Sv. Ivana Krstitelja - Relja, Župa Sv. Roka - Bibinje, Župa Sv. Šime - Zadar, Katedrala Svete Stošije, Župa Sv. Anselma - Nin, Župa Porodenja BDM - Benkovac.

U 32 dječja zbora koliko ih je ukupno u Zadarskoj nadbiskupiji pjeva 1373 djece.

- 2005. god. nastupilo je 17 dječjih zborova
- 2006. god. nastupilo je 19 dječjih zborova
- 2007. god. nastupilo je 18 dječjih zborova

Izviješće napisala Martina Maričić, tajnica Katehetskog ureda.

NAŠI POKOJNICI

DON VINKO ŠOLAJA

Rodio se 25. srpnja 1929. godine u Šibovima, župa Šurkovac kod Ljubije u Bosni, od roditelja Nikole i Delfe rođ. Pejaković. jedno je od šestero djece svojih roditelja. majku je izgubio tragično, u najranijem djetinjstvu kada je zločinačka ruka iz političkih motiva zapalila roditeljsku kuću. Tom je prilikom izgorjela majka i najmlađa sestra.

U Ljubiji je završio četiri razreda osnovne škole a gimnaziju je polazio kod franjevaca u Visokom od 1941. godine, tako što je za godinu dana polagao dvije. Sudjelovao je i na Križnom putu odakle je vraćen zbog mlađahne dobi. Maturirao je 1952. godine u Visokom. Stupio je u franjevački novicijat 1947. godine u Kraljevoj Sutjesci i položio privremen zavjete, uzevši redovničko ime Petar. Svečane je zavjete položio 1952. godine. Četiri godine teološkog studija završio je u Sarajevu. Tonzuru u sva četiri reda priomio je kod franjevaca u Sarajevu a đakonat 1954. Tada se javio biskupu dr. Dragutinu Čeliku da ga primi za kandidata Banjolučke biskupije. Primljen je i poslan da završi još jednu godinu teoloških studija u Đakovo (1954./55.). Za svećenika je ređen 9. listopada 1955. po rukama biskupa Čelika u banjolučkoj katedrali. Mladu je misu slavio u Šurkovcu na Krista Kralja iste godine.

Bio je župnikom u Liskovici kod Mrkonjić grada (spaljena župa te je don Vinko sagradio tamo crkvu). Dvaput po mjesec dana je bio u zatvoru u Jajcu. Od 1967. do 1981. bio je župnikom u Staroj Rijeci gdje je sagradio veliku župnu crkvu sv. Antuna Pustinjaka, radeći često i sam fizičke poslove. God. 1981. župnikom je u Odžak-Čaiću kod Livna gdje ga je zatekao rat te je u ožujku 1995. godine prešao u Zadarsku nadbiskupiju. Dvije i pol godine upravljao je župama Veli i Mali Iž na otoku Ižu a od 1997. godine župu Vrgada. God. 2003. je obolio, te je umirovljen. Pet mjeseci je boravio u Svećeničkom domu u Zadru a od 4. rujna 2003. u svećeničkom domu u Banjoj Luci, uz brižnu skrb svoje nećakinje Dragice Matić koja ga je pratila na župama još od kada je bio župnikom u Staroj Rijeci. Zlatnu misu proslavio je u banjolučkoj katedrali 9. listopada 2005. Preminuo je u petak, 27. srpnja 2007. godine u svećeničkom domu, u 78. godini života i 52. misništva. Pokopan je u Banjoj Luci. Počivao u miru Božjem!

M. ALOJZIJA BADURINA OSB

U Samostanu Benediktinki Svete Margarite u Pagu, 22. kolovoza 2007. nakon kratke bolesti, okrijepljena Svetim sakramentima, preminula je koludrica M. Alojzija (Ruzarija) Badurina, OSB. Rođena je 28. veljače 1931. u Lunu na otoku Pagu od oca Vitomira i majke Karmele, sestre pok. svećenika don Pave Badurine. Bila je jedno od devetero djece svojih roditelja. Ušla je u Samostan benediktinki u Pagu 1951. godine. Zbog bolesti i liječenja je od 1952. do 1958. morala napustiti monašku formaciju i samostan. Bolest meningitisa joj je ostavila trajne tegobe. Nakon povratka u samostan, 21. ožujka 1959., nakon postulature, obučena je u monaško ruho. Prve zavjete je položila 25. ožujka 1960. a svečane zavjete 18. travnja 1963.

U svom je životu dobro znala povezati molitvu i rad, osnovno pravilo benediktinaca te je njegovala posebnu zauzetost za misije molitvom, žrtvom i skupljanjem poštanskih maraka. U zajednici je bila vrsni majstor pletenja vunениh odjevnih predmeta. Često je sama ostajala u klanjanju pred Presvetim. Posebno se bavila uzgojem cvijeća čime je ukrašavala samostan i radovala zajednicu. Bila je poslušna i imala je diskretno i pažljivo oko za potrebe svojih sestara. Preminula je rano ujutro na blagdan bl. Djevice Marije Kraljice, 22. kolovoza, nakon pedest godina monaškog života. Svjetlost vječna svjetlila joj Gospodine, sa svetima tvojim u vijeke!

KULTURNI PRILOG

125. GODINA SLUŽBENOG GLASILA ZADARSKE NADBISKUPIJE (VJESNIKA) 1882. – 2007.

Za proučavanje povijesti Zadarske nadbiskupije smatram, da je potrebno osvrnuti se na jubilej izlaženja njezina službenog glasila, koji se tiskao pod različitim naslovima u svojoj dugoj povijesti. Ove 2007. godine se navršilo 125 godina njegova izlaženja.

Današnje službeno glasilo Zadarske nadbiskupije, koje izlazi pod naslovom Vjesnik Zadarske nadbiskupije, ima svoj početak 1882. godine. U Zadru, 19. ožujka 1882. br. 518., nadbiskup Petar Dujam Maupas donio je odluku o početku tiskanja službenog glasila Zadarske nadbiskupije. Naslov je glasio *Collectio actuum officialium Curiae Archiepiscopalis Jadrensis*. Na prvoj stranici u prvom broju 1882. godine 8. travnja objavljen je dekret na latinskom i hrvatskom jeziku. Taj dekret donosimo u tekstu na hrvatskom jeziku u cijelosti:

Naredba

Koristno je puno da što prije doznadu Svećenici i pravovjernici što je potrebno da bolje obave njihove crkovne posle, i ona pravila kojih im se je držati u odnošajih s našom Nadbiskupskom Kurijom i drugim javnim Uredi; i rad toga smo odlučili izdavati list Collectio Actuum Officialium Curiae Archiepiscopalis Jadrensis, koji će izhoditi peti dan svakoga mjeseca.

Ovaj će list uzdržati i djela Apoštolske Stolice, osobito Okružnice, i Poslanice Apoštolske, Odluke svetih skupština, jošter Naše Pastirske Poslanice i duge Naredbe Kurialne, i one, izdane oli od Nas, oli od Gradjanskog Poglavarstva, koje se tiču mješovitih državnosti župničkih i to u mnogih poslovih na uhar Pravovjernika.

Izvan toga imat će ovaj list stvari koristnih znanosti crkvenoj i umnom uzgoju Poštovanoga Klera; na to viesti religiozne poglavitije.

List Nadbiskupske Kurije izdavat će se latinski, talijanski i hrvatski, i kojim jezikom bude izvorno pisano, onim će se i tiskati.

Po tom buduć ovaj list oficialni, bit će poslan svim Dušobrižnikom, kojim Našom Vlasti naredjivamo, da ovaj list s drugimi spisi, maticami i dokaznicami polože u Arhiv župnički, i Nam župe pohodećim ukažu.

Dušobrižnikom je platiti jedan forint, što će svake godine, našoj Kuriji poslati.

Od Naše Kurije Nadbiskupske.¹

¹ «Ad N. 518. Decretum. Plurimum interest, ut, quae scitu utilia et ad accurate gerenda nonnulla ecclesiastica negotia sunt necessaria, et normae quibus relationibus cum Nostra Archiepiscopali Curia, ceterisque publicis Magistratibus utendum est, quam celerrime ad notitiam Cleri et fidelium perveniant. Qua de re ephemeridem: Collectio Actuum officialium Curiae Archiepiscopalis Jadrensis, emittendam esse statuimus, quae quinta die singulorum mensium in lucem prodibit.

Hac ephemeride et Acta Apostolicae Sedis, Encyclicae praesertim, Litteraeque Apostolicae, Decreta Sacrarum Congregationum, Nostrae quoque Pastorales Litterae, Ordinationes, quae Circulares dicuntur continebuntur, et qua tum a Nobis tum a Civili Auctoritate edunur, in iis, quae ad munera parochialia mixta pro maiori eorumdem fidelium bono in pluribus negotiis referuntur.

U Zadru dne 19 Ožujka 1882.

+ Petar Dujam, Nadbiskup

Po Nalogu Presvjetloga i Prepoštovanoga Gospodina Nadbiskupa, Filip Nakić, Tajnik.

Pod tim je naslovom službeni Vjesnik Zadarske nadbiskupije izlazio do početka 1910. godine. Od 1910. do 1912. godine izlazi pod naslovom *Folium diocesanum Curiae Archiepiscopalis Jadrensis*. Od 1912. do 1920. izlazi pod naslovom *Folium diocesanum Curiae Archiepiscopalis Jadrensis et Curiae Episcopalis Sibenicensis*.

Od svibnja 1920. do 1922. list ponovno ima naslov *Folium diocesanum Curiae Archiepiscopalis Jadrensis*. Potrebno je naglasiti da su u 1921 godini izašla samo 2 broja, a 1922. samo 1 broj. Nadbiskup Pulišić podnio je ostavku i pripremao se na odlazak u svoje rodno mjesto Olib. To je i učinio u travnju 1922. godine.

Godine 1922. od Zadarske nadbiskupije nastale su dvije Apostolske administrature: Zadarska Apostolska administratura i Apostolska administratura jugoslavenskog dijela Zadarske nadbiskupije. Za talijanski dio Zadarske nadbiskupije do 1926. ne izlazi nikakvo službeno glasilo. Tek u listopadu 1926. godine izlazi službeno glasilo za talijanski dio Zadarske nadbiskupije pod naslovom *Folium diocesanum Curiae Archiepiscopalis Jadrensis*. Po tim naslovom su tiskana samo 2 broja i to u listopadu i studenome 1926. Već prvi broj sljedeće 1927. godine nosi naslov *Bollettino Diocesano della Curia Arcivescovile di Zara*, koji će izlaziti do 1941. godine, ali neredovito. Urednik glasila bio je don Zvonimir Kirigin, koji u uvodnoj riječi navodi da nastavlja tamo gdje je 1920 godine stao.² Međutim to nije točno jer, su u 1921. godini izišla dva broja glasila, a u 1922. jedan broj glasila.

Za jugoslavenski dio Zadarske nadbiskupije kojim je upravljao šibenski biskup, u Šibeniku je izlazilo službeno glasilo zajedno sa splitskim službenim glasilom pod naslovom *List biskupije Splitske-Makarske ujedno službeno glasilo Šibenske biskupije i jugoslav. dijela Zadarske nadbiskupije* od 1924-1925. Nakon dvije godine, Šibenska biskupija je odlučila tiskati posebni službeni vjesnik pod nazivom *Dijecezanski list za Šibensku biskupiju i jugoslavenski dio Zadarske nadbiskupije*. Pod tim naslovom je izlazio od siječnja 1925. do srpnja 1932. godine.

Kada je 1932. godine bulom *Pastorale munus* preuređena Zadarska nadbiskupija tj. dokinuta Zadarska metropolija, a uspostavljena Zadarska nadbiskupija, službeno glasilo Šibenske biskupije izlazi pod naslovom *Dijecezanski list za Šibensku biskupiju i Apostolsku administraciju*. Pod tim se naslovom tiskao od 1932. do 1941. U 1941. godini je izišao br. 1-2. Tada prestaje tiskanje

Praeter haec scripta in eadem ephemeride typis describentur plurima, quae ad ecclesiasticas litteras perinent et ad cognoscendum Reverendo Clero utilia, nec non res ecclesiasticae, quae frugem aliquam afferre possent.

Latine, italice, slavice Curiae Archiepiscopalis ephemeris typis describetur, et singula argumenta eo sermone, quo scripta erunt, edentur.

Itaque haec ephemeris cum sit officialis, omnibus animarum curatoribus transmittetur, iisdemque Nostra Auctoritate praecipimus, ut hanc ephemeridem una cum reliquis scriptis, registris et documentis in Archivio parrochiali seponant, Nobisque parrochias invisentibus ostendant.

Animarum Curatoribus, unus florenus pro expensis solvendus erit, et ad Nostram Curiam quotannis transmittendus. Ex Curia Nostra Archiepiscopali. Jaderae die 19 Martii 1882. Petrus Domnius, Archiepiscopus. De Mandao Excellentissimi et Reverendissimi Domnii Archiepiscopi Philippus Nakić, A Secretis»

² «Sospesa, dopo il 1920. la pubblicazione del giornale ufficiale della Curia Arcivescovile, esso ricomparisce ora, in una forma molto più modesta, ma col desiderio di divenire con l'aiuto del Signore, sempre più corrispondente al proprio fine» (Cfr. *Folium diocesanum* 1926, br. 1, god. str.2).

Glasila zbog talijanske okupacije.

Kad su promjenom političkih granica nakon Drugoga svjetskog rata stvoreni uvjeti, Sv. Stolica je dekretom od 17. travnja 1948. godine obnovila Zadarsku nadbiskupiju u granicama prije Prvog svjetskog rata. Tada su stvoreni uvjeti za ponovno tiskanje službenog glasila. Zbog poratnih nepravilnosti, progonstva i zabrana, do 1952. nije izišao niti jedan broj. Prvi broj je ugledao svjetlo dana 1952. godine pod naslovom Vjesnik. Od 1952. do 1956. godine izlazi povremeno pod tim naslovom. Od broja IV. 1956. izlazi pod naslovom Vjesnik Zadarske nadbiskupije. Pod tim naslovom izlazi do danas³.

Prema naredbi nadbiskupa Maupasa u službenom glasilu jednakopravno bijahu zastupana tri jezika: latinski, hrvatski i talijanski. Tako je bilo do 1918. godine. Od 1918. tiskao se samo na hrvatskom jeziku. Od 1926. izlazio je samo na talijanskom jeziku, a od 1950. ponovno samo na hrvatskom jeziku.

Zadar, 28. rujna 2007.

Pavao Kero

Proslava zadarskog zaštitnika sv. Šime, 8. listopada 2007.

³ Svi oni koji proučavaju povijest Zadarske nadbiskupije i žele konzultirati navedene listove, mogu ih naći u Biblioteci Stolnog kaptola sv. Stošije u Zadru, pod signaturom: 1609 – Per.

IZ POVIJESTI NAŠIH ŽUPA

RAŠTEVIĆ

Mjesto Raštevć je selo u općini Polača, zadarska županija. Nalazi se 7 km zapadno od Benkovca, 3 km jugoistočno od Nadina uz željezničku prugu Zadar – Knin. Da je Raštevć veoma staro naselje, potvrđuje natpis u župnoj crkvi sv. Jurja, koja potječe iz 13. st. Tamo se na pobočnom oltaru nalazi natpis iz 1164. godine.

U srednjem vijeku bila je u sastavu župe Luka. Pripadao je hrvatskom rodu Polčetića. Crkva je u povijesti bila centralna za više župa, mjesta. Oko crkve nalazi se veoma staro mjesno groblje. I još jedan važan povijesni spomenik. To je srednjovjekovna utvrda ili kaštel, zvan Kličevac. Bio je vlasništvo krbavskih knezova Kurjakovića. Sagradio ga je 1453. god. Toma Kurjaković. Danas je čitav taj kompleks u ruševnom stanju. Od god. 1991. do 1995. Raštevć je stenjaio pod srpskom okupacijom.

Raštevć broji 230 stanovnika. Mjesto je bez struje, vode, telefona i liječnika. Prije Domovinskog rata brojio je preko 1000 žitelja, polovinu Hrvata i polovinu Srba. Poslije rata vratilo se 350 do 400 Hrvata i nešto malo Srba. Područna osnovna škola u sastavu je OŠ Benkovac. 14 učenika

Raštevć je vjerojatno dobio ime po hrastovima. Toponim Raštevć, villa Hraschevich /P. Skok, Radovi Instituta J.A. u Zadru, Zagreb 1954. sv. I. str. 59./ Raštevć je izvedenica od zbirne imenice hrašće. Glas h u narodnom govoru često se gubi, osobito u riječima gdje stoji ispred sloga rv, tvr. Zato pišemo: hrđa, Hrvati, hrvač... U njima glas h ne treba ispustiti, jer su oblici bez h zastarjeli: rđa, rvač, rzati...

Crkva sv. Jurja bila je u prošlosti središnja crkva za više susjednih župa /Bianchi, fra Stanko Bačić/ pa su k njoj gravitirali Raštevć, Polača i Nadin. Fratři iz Visovca su u prošlosti povremeno posluživali Raštevć, Polaču i Nadin. «Za vrijeme morejskog rata Jovan Sinobad je doveo mnoge pravoslavne obitelji iz Zelengrada i nastanio ih oko Nadina i Raštevća» /Stanko Bačić/.

Mjesno groblje, veoma staro, nalazi se oko crkve. Tu je i važan povijesni spomenik – srednjovjekovna hrvatska utvrda (kula), kaštel Kličevac, vlasništvo krbavskih knezova Kurjakovića. God. 1453. sagradio ga je Toma Kurjaković. Danas nalazi u ruševnom stanju. Raštevću još pripadaju naselja Drage, Sridina od sela, Vrpolane i Gradina Banović. Godine 1509. pripadao je gospodaru Like i Krbave Ivanu Karloviću. Kula mu je još dobro sačuvana. Nalazi se tri kilometra zapadno od Benkovca.

Godine 1908. Raštevć je brojio 323 stanovnika, a 2000. god. 360 st. Stanovništvo se ponajviše bavi poljoprivredom, a ponešto stočarstvom i peradarstvom. Ima osmogodišnja škola sa 4 razreda.

Župna crkva

Župna crkva sv. Jurja je iz temeljena pregrađena 1845., a posvećena 1846. godine. Imala je dva oltara: glavni, mramorni, posvećena sv. Jurju, i drugi, drveni, posvećen sv. Ivanu Krstitelju i Trima kraljevima. Za vrijeme domovinskog rata bila je devastirana, a neposredno po završetku rata i povratku mještana u opustošeni Raštevć temeljito obnovljena 1998. godine.

Mjesto ima četiri zaštitnika. Uz sv. Josipa poneke obitelji i zaseoci slave kao svoje zaštitnike sv. Ivana Krstitelja, sv. Stjepana i Sve svete.

Zvona

Na pročelju župne crkve sv. Jurja diže se kameni zvonik preslica sa dva nova zvona.

Veliko zvono je promjera 49 cm. Natpis na zvonu: SVETI JURE, BRANI SVOJ RAŠTEVIĆ. JUBILEUM A.D. 2000. VJERNICI RAŠTEVIĆA I ŽUPNIK DON ČEDOMIL ŠUPRAHA. 1998. FONDERIA ING. F. DE POLI VITTORIO VENETO /TV/ ITALIA. Ukrasi na zvonu: Kalvarija, sv. Juraj i Gospa na prijestolju s Djetetom u naručju. Na zvonu su mnogu cvijetni ukrasni reljefi.

Malo zvono ima promjer 43 cm. Natpis na zvonu: RAŠTEVIĆANI ZAHVALNI ZA POVRATAK NAKON RATA. SVI SVETI NAŠI ZAŠTITNICI, MOLITE ZA NAS! BOŽE, ČUVAJ HRVATSKU, MOJ DRAGI DOM! 1998. FONDERIA ING. F. DE POLI VITTORIO VENETO /TV/ ITALIA. Ukrasi na zvonu: Kalvarija, sv. Ivan Evanđelist i đakon. Zvono je bogato ukrašeno reljefnim viticama i hratsovim lišćem.

Dva stara zvona. Zbog razlike zvuka skinuta su sa zvonika i smještena u crkvi.

Veliko zvono je promjera 58 cm. Ima natpis: JERE JURJA VOJVODU S TUJE ŽUPA RAŠTEVIĆ. OVO ZVONO NABAVI MJESECA STUDENOGA 1928. SALIO A. BLAŽINA ZAGREB. 1928. Ukrasi na zvonu: Raspelo, sv. Juraj, sv. Ćiril i Metodije.

Malo zvono ima promjer 45 cm. Natpis na zvonu: U SPOMEN 1000. GODIŠNJICE HRV. KRALJEVSTVA 925. – 1925. ŽIVE ZOVM. MRTVE PLAČE;. GROMOVE KRŠIM. SALIO A. BLAŽINA ZAGREB 1928. Ukrasi na zvonu: Majka Božja i ukrasi na gornjem rubu.

Župnici Raštevica u drugoj pol. 20. st.

Fra Marcel Dubravica	1948. – 1951.
Don Šime Torbarina	1952. – 1953.
Don Joso Kukret	1953. – 1955.
Don Nikola Pedišić	1955. – 1960.
Don Šime Torbarina	1960. – 1990.
Don Ivan Mustać	1990. – 1995.
Don Damir Juričin	1995. – 1996.
Don Čedomil Šupraha	1996. – 2003.
Don Alojzije Knežević (župnik in solidum)	2002. – 2003.
Don Marinko Jelečević	2003.

Rozario Šutrin

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

PREDSTAVLJENA KNJIGA "PREKO - GLAZBENA BAŠTINA"

"Preko - glazbena baština; Živa baština i glazbena praksa u 20. st." naziv je knjige skladatelja i dirigenta Ive Nižića u izdanju Sveučilišta u Zadru, a u četvrtak 5. srpnja predstavljena je u Svečanoj dvorani zadarskog Sveučilišta. Uz uvodnu riječ dr. Stijepe Obada, o knjizi su govorili recenzenti akademik Jerko Bezić, prof. dr. Nikola Buble i dr. fra Izak Špralja. U pet poglavlja na 250 stranica autor govori o geografsko-povijesnim obilježjima Preka, svjetovnoj glazbenoj baštini, školskim pjesmama i pjesmama za djecu, te pedagoškoj primjeni slojevitog pučkog tradicionalnog pjevanja. Pišući o crkvenoj glazbenoj baštini Preka, Nižić opisuje karakteristike tradicionalnog crkvenog pučkog pjevanja i to glagoljaškog, pučkog pjevanja proizašlog iz liturgijskog pjevanja na staroslavenskom jeziku, koje se postepeno oblikovalo u liturgijsko pjevanje zapadnog obreda na živom hrvatskom jeziku, a u napjevima uz elemente gregorijanskog korala ima i karakteristike svjetovnog vokalnog glazbenog folklora zemljopisnih područja u kojima se razvijalo. Nižić analizira napjeve Puče moj, uspoređujući prečki i kaljski, Smiluj mi se Bože, Gospin plač, Braćo, brata sprovedimo i Od žalosti Majko sveta.

Autor opisuje i utjecaj sestara Kćeri Milosrđa i franjevac trećoredaca u Preku, nekad značajnoj hrvatskoj administrativnoj i gradskoj postaji s nizom zborova i ustanova. Bogatstvo knjige čini 45 notnih jednoglasnih i višeglasnih zapisa te slikovni prikazi, fotografije ljudi koji su bili nositelji tog bisera glagoljaške baštine otoka Ugljana. Dr. Špralja je rekao da su ta djela nastala u najbližoj suradnji Boga i čovjeka, a to molitveno nadahnuće rezultira prirodnim, osjećajnim pjevanjem kakvo je glagoljaško, dobrim za čovjekovu duhovnost i nije školski skladano. "Nije teško prilagoditi glas kad se više traži pobožnost nego glazbeno umijeće od čovjeka" rekao je dr. Špralja, što potvrđuje Nižićeve riječi o vrlo potresnim i snažnim interpretacijama otočana čija glazbena izvedba komunicira sa samim životom. Dr. Buble građu knjige smatra vrijednim spomenikom uljudbenih postignuća koji legitimira pravo, običaje, glazbenu vrijednost i kulturu našeg naroda, izražavajući privrežnost dalmatinskom kraju i ljubav prema domovini. U zahvalnosti onima koji su doprinijeli nastanku tog vrijednog djela, Nižić je rekao da je glagoljaško pjevanje odraz nas u povijesti, kako bismo znali što je pjevanje i što smo mi kroz to pjevanje.

Uz nastup dramske umjetnice Milene Dundov, izvedbom pučkih napjeva program su obogatili župni zbor sv. Cecilije Preko, Izvorna folklorna skupina Kanica iz Preka te Akademski pjevački zbor Sveučilišta u Zadru, pod ravnanjem Ive Nižića.

POVODOM 20 GODINA DJELOVANJA PREDSTAVLJEN NOVI CD PAŠKOG NADŽUPNOG ZBORA

"Zdravo Zvzido mora" naziv je novog nosača zvuka Mješovitog crkvenog zbora nadžupe Uznesenja BDM - Pag koji je u srijedu 11. srpnja jednosatnim koncertom marijanskih skladbi tog zbora javnosti svečano predstavljen u paškoj zbornoj crkvi. Nakon pjesama glagoljaške baštine snimljenih 2000 god., to je drugi po redu CD tog Zbora koji pod vodstvom s. Miljenke Biošić i orguljaša Anthonya Buljanovića okuplja 43 člana. Svečanosti su nazočili brojni zainteresirani Pažani i gosti, te svećenici Paškog dekanata, a domaći sin don Dario Tičić ukratko je izložio povijest otoka i grada Paga. Govorio je i o nastanku tog crkvenog mješovitog zbora koji ove godine slavi 20 godina od formalno organiziranog rada, što je i bio povod tom izdanju 13 marijanskih pjesama. Na CD-u se nalazi i Misa u čast Gospe od Staroga Grada, autora Anthonya Buljanovića. Uz redovito pjevanje na nedjeljnoj misi, Zbor je ostvario niz nastupa u zadarskoj nadbiskupiji i domovini.

Prigodnu riječ, zahvalu i priznanje voditeljima i članovima Zbora te pokroviteljima CD-a u izdanju paškog nadžupnog ureda uputio je paški nadžupnik i dekan Srećko Frka Petešić. Zahvalio je Bogu i Gospi na toj večeri pjesme, uglazbljene molitve i hvale, kojim je uljepšana i obogaćena kulturna

baština župe i otoka i još je jedan doprinos približavanju Bogu i Gospi od Staroga Grada. Njoj se Pažani vjerno utječu i zavjetuju, pjevajući joj na tradicionalnom paškom narječju, a pučki napjev "Zdravo zvizdo mora" naslovna je i prva interpretacija na tom CD-u koji je okupio još devet skladatelja, među njima i A. Mateljana i Š. Marovića, sa pjesmom "Marijo Majko", te Lj. Stipišića, "Sa krša ovog".

PREDSTAVLJEN ZBORNIK "KRALJSKI DALMATIN - 200 GODINA HRVATSKOG I
ZADARSKOG NOVINARSTVA U EUROPSKOM KONTEKSTU "

Zbornik "Kraljski Dalmatin - 200 godina hrvatskog i zadarskog novinarstva u europskom kontekstu" predstavili su u četvrtak 12. srpnja u Svečanoj dvorani Novog kampusa Sveučilišta u Zadru recenzenti dr. Nevio Šetić, dr. Ante Bralić, prof. dr. Miroslav Bertoša, te nakladnik i glavna urednica Zbornika prof. dr. Josip Vidaković i dr. Nada Zgrabljčić Rotar. Suvremeni aspekti novinstva, promišljanje o medijima i javnom mnijenju, povijesni razvoj novinstva od rimskog razdoblja do suvremene hrvatske medijske scene sadržaj su Zbornika koji donosi 30 radova znanstvenika i raznih autora, izlagača na međunarodnom znanstvenom skupu održanom u srpnju prošle godine u Zadru, povodom 200 godina od izlaska Kraljskog Dalmatina (KD), prvih novina na hrvatskom jeziku u dvojezičnom izdanju. Nakladnik Zbornika i organizator skupa je Odjel za informatologiju i komunikologiju Sveučilišta u Zadru, a supokrovitelj je bila i Zadarska nadbiskupija. Zbornik je na 412 stranica sa sažecima i na engleskom jeziku podijeljen u četiri tematske cjeline: Novinstvo prije i u doba KD-a, Mediji nakon KD-a - žanrovske, stilske i obrazovne interkulturalne veze i usporedbe, Tradicija knjižničarstva te Tradicijska uloga tiska u edukaciji, obrazovanju i oglašavanju.

Izlazak KD-a 1806. g. prijelomni je događaj u povijesti književnog jezika. Ono što je Bašćanska ploča za opću kulturnu baštinu, Kraljski Dalmatin je za povijest i razvoj hrvatskog jezika, rekao je dr. Josip Vidaković, nakladnik i predsjednik Odbora za pripremu prošlogodišnjeg skupa koji je velik doprinos hrvatskoj društvenoj humanističkoj znanosti. KD je otkrio proces komunikacije između ljudi i svijeta, pružao informacije iz susjedstva i udaljenih krajeva te je doveo do sadašnjeg procesa da svakodnevno raskriljujemo novine, rečeno je na predstavljanju Zbornika koji je mozaični prikaz cjelovite, sustavne i kompleksne povijesti novinarstva.

Dr. Šetić je rekao da je početak 19. st. udario snažne temelje događajima u hrvatskim društvenim procesima koji traju do danas, a KD je udahnuo potpunu novost tom vremenu. Nema jačih procesa u Europi od onih koji su inicirani u 19. st., rekao je Šetić: to su nacionalno integracijski, modernizacijski, demokratizacijski i socijalizacijski procesi. To je stup demokracije, a među njima su i mediji.

Hrvatsko novinstvo je svoj dva i pol stoljeća dug put počelo na latinskom jeziku, nastavilo na njemačkom, a početkom 19. st. i na talijanskom: istodobno na hrvatskom, upravo u dvojezičnom Kraljskom Dalmatinu. Na početku 19. st. hrvatski jezik je bio daleko od standardizacije književnog jezika. Jedino je svećenstvo propovijedalo na hrvatskom, a i prvi urednik lista je bio Talijan. KD je utjecao na demokratizaciju tog vremena, potvrđujući hrvatski jezik kao posve prikladan za svakodnevni govor i poslovanje, te ta činjenica osnaživanja hrvatskog karaktera javnog života u Dalmaciji svrstava KD među važne čimbenike koji su prethodili zamahu nacionalnog preporoda sredinom 19. st. Osobitost Zbornika je njegova širina, radovi zahvaćaju razdoblje i prije 1806. g., sve do danas. Donosi puno raznolikosti, od multidisciplinarnе obrade KD-a do opisa društvenih okolnosti u kojima je nastao i razdvajanja od feudalizma u europskom kontekstu. Radovi Zbornika, između ostalog, tematiziraju i krizu identiteta novinarske profesije danas, ulogu tiskovina u destigmatizaciji ovisnosti te sagledavanje slike koju nam pružaju mediji i njihova interpretacija javnog mnijenja.

OTKRIVEN KARMEL FEST I BLAGOSLOV KAPELE BDM

Karmelfest, festival duhovne glazbe mladih i djece župe Galovac, održan je i ove godine na blagdan Gospe Karmelske u ponedjeljak 16. srpnja u galovačkom zaseoku Jošani. Karmelfest je vodila Helena Čakarun, a nastupilo je dvadesetak raspjevanih glasova, koji su, uz pjesme, izveli i igrokaz "Kriste u tvoje ime". Plod je to svakodnevnih dolazaka na radionicu i igraonicu mladih Galovčana u župnu kuću koji su u zajedništvu sa župnikom don Stanislavom Wielinskim pripremili taj prigodni scenski program. "I tako je završio još jedan svečani trenutak u našem mjestu" rekli su mladi Galovčani na kraju festivalskog programa koji od prošle godine u Galovcu okuplja sve uzraste i radost je cijeloj župi.

Karmelfestu je prethodilo misno slavlje u župnoj crkvi sv. Mihovila te procesija s kipom Gospe Karmelske kroz mjesto koje je predvodio dekan Zemuničkog dekanata don Boris Pedić. Potom je don Boris blagoslovio i kapelu BDM, dugo iščekivano molitveno mjesto uz seoski put koju su Galovčani izgradili svojim rukama. "Molimo Gospodina da nam podari snagu hrabro koračati cvjetnim livadama ali i trnovitim putevima" rekao je don Boris. U Galovcu je blagdan Gospe karmelske zavjetni dan, a vjekovno utjecanje Gospi potvrđeno je i najnovijih dana srpnja, kad je vatrena stihija ugrozila Jošane; iako se zbog vjetra požar približio kućama, pouzdanje u Gospinu zaštitu i spremnost Galovčana zadržali su prirodnu ugrozu 'pod nadzorom', zaštitivši svoje pitomo mjesto.

SPOMENIK KNEZA BRANIMIRA - SPOMEN NA PRVO PRIZNANJE HRVATSKE DRŽAVE OD STRANE PAPE IVANA VIII

U sklopu projekta "Nin, najstariji hrvatski kraljevski grad", usmjerenom protiv njegovog povijesnog zaborava te vraćanju povijesnog i kulturnog sjaja Ninu, svijesti i edukaciji o povijesti hrvatske države čiji su temelji upravo u tom gradu, u subotu 21. srpnja na ninskoj obali upriličena je svečanost otkrivanja spomenika knezu Branimiru. Uz brojne Ninjane i goste, u prigodnom programu sudjelovao je zadarski nadbiskup Ivan Prenda, generalni vikar Vojnog ordinarijata RH mons. Joško Šantić, predsjednik Hrvatskog Sabora Vladimir Šeks koji je otkrio spomenik, troje ministara iz Vlade RH i saborski zastupnici.

Ninski gradonačelnik Emil Ćurko izrazio je radost da Nin nakon 1128 godina može verificirati jedan od najvažnijih dijelova povijesti za taj grad i cijelu Hrvatsku. Naime, 879. g. po prvi put u povijesti je priznata hrvatska država i to upravo u Ninu. U ranom srednjem vijeku u doba hrvatskih narodnih vladara 879. g. vojvoda Branimir vojnim prevratom zbacuje s vlasti kneza Zdeslava koji se za vrijeme svoje vladavine politički i religiozno počeo okretati Bizantskom carstvu, što je izazvalo gnjev hrvatskog naroda. Nakon Zdeslavove smrti, papa Ivan VIII, potaknut odanošću Hrvata Katoličkoj crkvi i Rimu, novom hrvatskom vladaru Branimiru 7. lipnja 879. g. upućuje tri pisma u kojima daje blagoslov hrvatskoj državi i narodu. Prvo pismo upućuje knezu Branimiru, drugo ninskom biskupu Teodoziju a treće svećenstvu i svekolikom hrvatskom puku. Branimir i biskup Teodozije poslali su papi Ivanu VIII Pismo u kojem Stolicu sv. Petra izražavaju odanost hrvatskog naroda. Na blagdan Uzašašća Gospodinova 879. g. papa Ivan VIII služio je misu za sav hrvatski narod uputivši blagoslov narodu, zemlji i vladaru, što je značilo njeno međunarodno priznanje. U to je doba neuobičajena pojava da papa blagoslivlja vladara koji je na prijestolje došao političko-vojnim prevratom. To dokazuje koliko je papi Ivanu VIII bila važna privrženost hrvatskog naroda Katoličkoj crkvi i njemu kao Božjem namjesniku na zemlji. Takav čin značio je priznanje države i jedan je od ključnih trenutaka rađanja i stvaranja hrvatske državnosti. Tako dan 7. lipnja Nin slavi kao svoj Dan Grada, a Republika Hrvatska kao Dan hrvatske diplomacije, jer je na taj dan prvi put u povijesti priznata hrvatska država, čijim je središtem postao Nin.

Mons. Prenda je podsjetio na proslavu "Branimirove godine" 1979. g., kad je misnim slavljem u Ninu, koje je okupilo sto tisuća vjernika, obilježena 1100. godišnjica korespondencije između Pape i hrvatskog vladara. U sklopu jubileja Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata, 30. travnja 1979. g.

papa Ivan Pavao II. imao je svoj prvi veliki susret s Hrvatima u Rimu, primivši sudionike velikog hrvatskog hodočašća; služio je tada na grobu sv. Petra misu na hrvatskom jeziku i održao govor. Nadbiskup Prenda je pročitao i tekst zavjetne molitve koju je povodom Branimirove godine sastavio njegov prethodnik mons. Marijan Oblak, a sažima se u misli da hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi svetu misu.

Današnji Nin, u kojem su se u ranosrednjovjekovnoj državi održavali Hrvatski sabori, pokrenut je u novo razdoblje, razvija se sa svim prirodnim resursima i blagodatima te voljom i znanjem ljudi, rekao je gradonačelnik Ćurko, istaknuvši: "Nin zna kako ići dalje u budućnost, ponosan na svoju veliku prošlost i svjestan uspomene na važnu 879. godinu. Ponovno ju je oživio Domovinski rat ostvarivši želju za slobodnom i suverenom hrvatskom državom koju je nekad živio i knez Branimir. Nin je kolijevka hrvatske države i treba postati mjesto hodočašća hrvatskog naroda".

Predsjednik Hrvatskog sabora Šeks rekao je da događaji papinog priznanja hrvatske države 879. g. te datum 13. siječnja 1992. g., kad je Sveta Stolica priznala samostalnu Hrvatsku, spajaju povijesni luk i zaokružuju najsvjetliju stranicu hrvatske povijesnice, priznanje Hrvatske izboreno krvlju hrvatskih branitelja u Domovinskom ratu. "Iskra koja je u Ninu bila upaljena svjetluca je kroz 1000 godina, da bi zauvijek bila zapaljena 1992. g. na ponos hrvatske države" rekao je Šeks, poželjevši da Branimirov spomenik podsjeća na slavnu hrvatsku prošlost i još ljepšu budućnost.

Spomenik visok 4 metra podignut je u znak zahvalnosti veličini i doprinosu velikog hrvatskog vladarg Branimira Ninu i Hrvatskoj, a u trenutku njegova otkrivanja oglasila su se zvona nekadašnje ninske katedrale sv. Anselma. Djelo je akademskog kipara Josipa Poljana, te "odiše moći i dostojanstvom kakva je bila potrebna čovjeku koji je u 9. st. postavio prve temelje hrvatske države" rekao je Ćurko. Kip Branimira lijevan je u Ljevaonici umjetnina 'Ujević' u Zagrebu, a kameno postolje i knežev tron izradila je Kamenoklesarska radionica 'Krševan' iz Zadra.

Nakon otkrivanja spomenika do glavnih gradskih vrata na drevnom ninskom otočiću mostom je prošlo pet konjanika odjevenih u povijesnu nošnju iz doba hrvatskih vladara. Potom se brojni puk uputio u središte grada do crkve sv. Križa, gdje je u prirodnom i povijesnom ambijentu na pozornici čijom je scenografijom dominirala Višeslavova krstionica izvedena predstava "Hrvatska kruna" autora Antuna Abramovića, predsjednika udruge "Paladini Hrvatske krune". Predstava prikazuje povijesne činjenice iz života kneza Branimira, okolnosti njegova dolaska na hrvatsko prijestolje i prvog proglašenja hrvatske države. Cilj je tog projekta promicati hrvatski vjerski, nacionalni i kulturni identitet te upoznati domaće i strance sa slavnom prošlosti Nina koja je u komunizmu bila zatamnjena, a razvoj Nina sustavno zanemarivan. Ta je nepravda u suverenoj Hrvatskoj ispravljena, te Nin danas budi ponos plodovima uloženog razvoja, vraćajući mu značaj i vrijednost koja mu pripada povijesnim zaslugama po vjernosti Bogu, Svetoj Stolic i hrvatskoj državotvornosti.

15. HODOČAŠĆE U ČAST MALE GOSPE I NA SPOMEN RIBARSKIH PREDAKA CRKVI ROĐENJA BDM U KORNATIMA

U čast Male Gospe i na spomen ribarskih predaka u subotu 28. srpnja održano je 15. hodočašće crkvi Rođenja BDM na otok Jadra u Kornatskom arhipelagu. Svake godine zadnje subote u srpnju Gospi i njoj posvećenoj višestoljetnoj crkvi hodočaste vjernici Dugootočkog dekanata, osobito župljani Sali, turisti te brojni Zadrani koji se na višesatnu plovidbu iz Zadra upute već u 5 sati ujutro, kad isplovi brod sa gata zadarske rive. Misno slavlje u crkvi Rođenja BDM predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda, u koncelebraciji sa saljskim župnikom don Alojzijem Kneževićem i nekoliko svećenika. "Živimo u vremenu ozbiljnih poremećaja i zbrke u raznim područjima života, koje kao da ne prepoznaje koje su vrednote potrebne za sretan ljudski život" upozorio je mons. Prenda, istaknuvši misao sv. Augustina, koji je također za stvarnost svoga vremena govorio da je teška: "Svijet, to smo mi. Vrijeme, to smo mi". "Zato, kad kažemo da je neko vrijeme teško i složeno, ujedno i sebi postavljamo pitanje 'Što smo i kakvi smo to mi u tom vremenu?'" rekao je nadbiskup Prenda. A on je u propovijedi razlagao ugroženost dviju vrednota našeg vremena: žene i dara života.

Potaknuo je da na putu prema susretu s Ocem hodimo s majkom i ocem poželjevši da se ta stvarnost produbi i po njoj živi. Pozvao je na radost i zahvalnost za majke po kojima smo dobili život i koje su nam sve darovale, pa i jezik, te se ne kaže očinski, nego materinji jezik. "Starije neka se sjećaju svog poslanja, a mlađe neka prihvaćaju to poslanje i životu daju Kristov duh" poručio je nadbiskup. Ženama treba prenositi prave vrijednosti u odgajanju, jer, upozorio je, nisu samo mladići krivi za neispravne načine u pristupu djevojci i tijelu; potrebna im je ispravna odgojna pomoć majki koje s ocem i Bogom surađuju u stvaranju i oblikovanju novih života. Nadbiskup je poželio da se našu predivnu zemlju cijeni po životu ljudi koji je čine, izražavajući potrebu da se podrži vrednota žene odgojiteljice, majke, podržateljice svega ljudskog u djetetu koje odrasta u odraslu osobu. "Žena je u kršćanstvu vrednota koju se ne može gaziti, gurnuti u stranu, ponižavati. S njom se ne može manipulirati i smatrati je predmetom koji se može odbaciti. Današnji svijet ne prepoznaje vrijednost žene, majke; treba realno sagledati gdje se vidi vrednota žene a gdje ne" upozorio je mons. Prenda, rekavši da obitelj niče iz majčinstva; majka, darovateljica života, treba biti poštovana, ljubljena i vrednovana. "Kako djevojke i majke ohrabriti da cijene sebe, da se prepoznaju kao vrijednost, da ne budu obeshrabrene usprkos tolikim znacima nepoštivanja i požude koje obezvjeđuju ženu" upitao je mons. Prenda, stavljajući pred sve uzorni lik Marije. Ona je žena povezana s Bogom živim, njegova zaručnica i majka. "Položaj žene pred Bogom predivno izražava molitva Zdravo kćerice Boga Oca - žena je kćer Boga Oca. Zdravo majko Boga Sina - žena koja je rodila Sina Božjeg. Zdravo zaručnice Duha svetoga" rekao je nadbiskup, istaknuvši da Bog po ženi dolazi k nama, po njoj u svijet unosi život i ljubi ga. "Taj život danas ništa ili malo znači. Danas se čuje "Pa život malo vrijedi!" Vrijedi novac, kuća, automobil, jahta, a život kao da najmanje vrijedi. U tome je zapadna civilizacija najviše nagrižena i ugrožena. Život se baca pod noge, ubija se, odbacuje, prezire. Ne samo nerođeni, nego i stari život" upozorio je mons. Prenda, upitavši kakva je budućnost ako se ne vodi briga o pravom odgoju onih koji jesu život; ako se smatra da je netko nepotreban i nepoželjan na ovom svijetu, a čovjek je neponištiva vrednota pred Bogom.

"Znajte cijiniti sebe, mladi i istrošeni, starački život, djevojački i majčinski. Tu je vrijednost Bog htio darovati svijetu i po njoj doći na svijet. To nosi kršćanstvo. To nam nitko ne može srušiti. Crkva će to uvijek nositi i navještati kao vrednotu, znak Božje ljubavi prema svijetu. Crkva cijeni brak i obitelj i hrani se tom porukom koju Krist daje svijetu" istaknuo je mons. Prenda, predajući sve zagovoru Marije koja je savršeno ispunila poslanje žene i naše Majke.

Vjernici su se pomolili i za dušu don Srečka Lovrečića kod otoka Borovnika, gdje su ga 1942. god. potopili komunisti. Crkvu Rođenja BDM, zaštićeni spomenik kulture, 1560. g. izgradili su saljski ribari za vjerske potrebe velikog broja ribara i trgovaca. Do sredine 19. st. imala je kapelana koji je bio ribar i uzdržavao se ribarenjem. Piškera, što u prijevodu znači ribnjak, nekadašnje je ribarsko naselje iz rimskog doba na otoku Jadra, utemeljeno kao ribarska baza usred bogatih kornatskih lovišta ribe.

80 GODINA DJELOVANJA KLANJATELJICA KRVI KRISTOVE NA SILBI

Visoki jubilej plodne redovničke prisutnosti - 80 godina djelovanja Klanjateljica Krvi Kristove na Silbi, najudaljenijem otoku arhipelaga zadarske nadbiskupije i drevnoj župi iz 15. st., proslavljen je u nedjelju 29. srpnja u silbanskoj župnoj crkvi Rođenja BDM svečanim misnim slavljem koje je predvodio zadarski nadbiskup Ivan Prenda. Suslavili su silbanski župnik mons. Petar Tunjić i nekolicina svećenika. Redovnice pridošle iz cijele Hrvatske, predvođene regionalnom poglavaricom s. Cecilijom Milković, od 15. do 28. srpnja u silbanskom samostanu Klanjateljica "Sv. Fausta" sudjelovale su u duhovno-rekreativnom programu meditacije, razgovora, igre i pjesme za djecu, mlade i odrasle. U subotu 28. srpnja u župnoj crkvi ansambl sestara Klanjateljica "Pelikan" izveo je svečani koncert klasične glazbe i gregorijanskih napjeva, a s. C. Milković je izložila povijesni prikaz djelovanja sestara na Silbi koje su na otok došle na blagdan Svijećnice 1927. g. Mons. Prenda tu činjenicu smatra simboličnom, rekavši da od tada po kćerima utemeljiteljice Marie de Mattias Svjetlo Božje obasjava silbanski puk. Upravo je Silba mjesto prve zajednice koju su Klanjateljice osnovale izvan Bosne, kamo su 1879. g., nakon dolaska iz Austrije,

u Banja Luci započele veliko polje svoga rada. Škole i sirotišta bila su prvenstveno područje rada sestara. Broj zvanja je rastao, kao i potrebe u mnogim mjestima ispaćene Bosne, te je danas u Regiji Zagreb, koja obuhvaća nekoliko zemalja, djelatno 195 sestara, od toga ih je oko stotinu u Hrvatskoj. U zadarskoj nadbiskupiji Klanjateljice djeluju u sedam župa, a u Hrvatskoj je 41 zajednica sestara.

"Na dan zahvaljivanja Bogu za život i rad sestara Klanjateljica, zahvaljuju hrvatski narod, zadarska nadbiskupija i Silba kroz 80 godina za njihovo svjedočenje i vjerni život. Smisao zahvaljivanja je priznati da je sve što nam Bog daje nezasluženi dar, preobilan i bez povrata. Taj susret s Bogom preobražava čovjeka. Zahvaljivanje je odgovor na tu rastuću i sveudiljnu milost, ono je osvješćenje o Božjim darovima, najčišći uzmak duše zadivljene pred tolikom darežljivošću. Zahvaljivanje je radosno odavanje priznanja božanskoj veličini" rekao je mons. Prenda. Izrazio je priznanje trajnom očitovanju dimenzija njihove nazočnosti: to su osobno svjedočenje Boga i ljubav prema konkretnom čovjeku. Tom zadaćom sestre uvijek iznova svjedoče Boga, svojim životom, molitvom, hodom ususret čovjeku i bivanjem uz njega. Kontemplacija, odgoj, socijalno-karitativni rad: značajke su rada Klanjateljica kojih je u 80 godina na Silbi bilo 56. "Cilj nastajanja redovničko-obnoviteljskih obitelji je izgradnja vjere u čovjeku, izgradnja kristolikosti pojedinca, apostolsko djelovanje u ime Kristovo i očitovanje Boga u ljudskom djelovanju" rekao je mons. Prenda. Pozvao je na molitvu za nove znakove nazočnosti u Družbi, za nova zvanja koja će poslužiti Bogu na putu do čovjeka, za vjernost sestara Evanđelju i karizmi utemeljiteljice, jer će u dnu svih novih Božjih darova kao temelj zasjati vjernost Kristu i Duhu Svetome u obnovi njih samih i Crkve kojoj su darovane.

S. Cecilija je rekla da su njihova sadašnjost i budućnost obilježeni sa 80 godina povijesti redovničke zajednice koja je dala pečat životu na Silbi, u zahvalnom slavljenju Božjih djela u njima i po njima, jer On je tvorac svih naših djela. "Božje puteve otkrivamo preko ljudi, događaja, poticaja. On stvori uvjete, potakne osobe na akciju u odnosu na potrebe drugih. Tako je bilo i s našom zajednicom" rekla je s. Cecilija. Tako su one odmah po dolasku 1927. g. osnovale dječji vrtić "Zavod sv. Fauste", "Marijinu kongregaciju za djevojke", pomagale su u vodstvu društva katoličke omladine i križara. Poučavale su u ručnom radu, spremale crkvu i pekle hostije za okolne župe. Vodile su i crkveno pjevanje u župnoj crkvi, pripremale djecu na sakramente na otoku Premudi. Silba je često ostajala bez svećenika. Dozvolom zadarskog nadbiskupa držale su Službu riječi i dijelile sv. Pričest. U zadnja dva desetljeća posebnu pažnju posvećuju starijim i nemoćnijim župljanima jer je Silba slabo naseljena, oko 300 župljana, među kojima je dosta starijih osoba.

Nadbiskup Prenda je istaknuo i činjenicu trpljenja sestara s Crkvom u neslobodi koja je priječila rad za ljude; i ljudi su trpjeli sa sestrama, voljeli ih i bili im zahvalni. Njihovo zajedništvo življeno je i za Domovinskog rata, kad su s mještanima proživljavali tjeskobu ratnih zbivanja. Na otoku je bilo više stanovništva jer su se mnogi iz Zadra i okolice sklonili na Silbu. "Sve što je mještanima bilo važno, bilo je i njima. Osjetile su težinu smanjenja broja mještana, žalost zbog iseljavanja i smrti svakog župljanina. Tiha su prisutnost i koriste mogućnost da riječju i samaritanskim djelom budu blizu svima" rekla je provincijalna poglavarica s. Cecilija za redovnice koje su svojim radom ispisale plemenite stranice silbanske župe.

SEMINAR MEDITATIVNOG PLESA

Seminar meditativnog plesa za redovnice, vjeroučitelje i studente zadarske Visoko teološko katehetske škole, u organizaciji Katehetskog ureda zadarske nadbiskupije, održan je od 23. do 25. srpnja u sportskoj dvorani Klasične gimnazije pape Ivana Pavla II. u Zadru. Molitveni, meditativni, liturgijski, sakralni - sve su to nazivi plesnog izražavanja koje su dvadeset polaznika seminara podučili Nijemci Elisabeth Levening-Erkens iz Achena, pedagoginja meditativnog plesa, teolog Norbert Erkens te judaistica i prof. biblijskih znanosti dr. Margaret Peek. Seminar je organiziran posredstvom dr. Ane Thee Filipović, prof. Katehetike i religijske pedagogije na zadarskoj VTKŠ, koja je i prevodila s njemačkog polaznicima tečaja koji su savladali plesne korake

na temu crkvene godine: Advent-Božić, Veliki tjedan-Uskrs, Duhovi, Tijelovo, Presveto Trojstvo i Pohodenje BDM.

"Kažemo kako je naše tijelo Hram Božji, ali često ne živimo u tom smislu. A lijepo je moliti cijelim tijelom. Ne koristiti samo sklopljene ruke i uobičajene forme, nego cijele tijelo, da jednostavnim izrazima osjetimo živost u molitvi" rekla je prof. Erkens, naglasivši potrebu intenzivnog izražavanja koracima, držanjem tijela, pokretima, neverbalnim jezikom kojim smo kao osobe bogati ali smo ga zanemarali. Zadarski početnici podučeni su jednostavnijim plesovima koji se sastoje od simboličkih, ritmičkih, meditativnih koraka i gesta koji na jedinstven način izražavaju neku duhovnu ideju: poklon, hvalu, vapaj, traženje, poniranje, kliktaj. "Dar plesa odgovara želji, čežnji mnogih ljudi za radošću, pokretom i cjelovitošću. Put 'plesne molitve' oslobađa, ozdravlja, krijepi, tješi i ohrabruje. Taj oblik plesa omogućuje susret drugoga, samog sebe i božanskog u čovjeku i oko njega" rekao je teolog Erkens koji sa suprugom održava seminare meditativnog plesa prenoseći bogato duhovno iskustvo u rad. Iako je za svakog pojedinca molitvenog meditativni izraz jedinstven i osoban, utkan je u zajednički i gotovo od njega nerazdvojiv. Pleše se spontano iz skrovite nutarnosti, ali i u krugu prema određenim koreografijama. Krug povezuje pojedince u cjelinu, što pridonosi osjećaju kružnice vlastitog života i središta koje se u životu okružuje. Cilj ponavljanja koreografskih pokreta je udaljiti osobu od površnog i otvoriti je jednoj dubljoj dimenziji, a glazba pomaže da zadani oblik pokreta izrazi nutarnji rast i iz nutrine je oblikuje prema vani. Predanje plesu zahtijeva koncentraciju na ono bitno u čovjeku, omogućujući da se doživi iskustvo sjedinjenosti i prihvaćanja te tako bude doveden do božanskog središta. Taj je ples prilično raširen na njemačkom govornom području, a prakticiraju ga osobe različitih duhovnih i svjetonazorskih uvjerenja. Nije samo metoda za katehetski rad s djecom i mladima, nego i oblik cjelovitog molitvenog izraza i put dubokog religioznog iskustva.

Elisabeth L. Erkens izobrazbu je stekla kod vrhunskih njemačkih koreografkinja, a zadnjih dvadeset godina bavi se meditativnim plesom. Dr. Peek daje biblijsko-teološka tumačenja i potiče uz određene teme plesnog izražavanja. "Tijekom više od 3000 godina ljudi su molili "Hvalite Boga igrom i bubnjem" ali to su sve manje činili. Hvaliti i slaviti Boga, zahvaljivati mu i moliti, izraziti žalost, ne bi se trebalo događati samo u nutrini, izgovaranim riječima i pjesmom, nego i tijelom, plesnim koracima, pokretima i gestama" rekao je prof. Erkens, citirajući misao Otta Betza: "Čini mi se da je gotovo nemoguće precijeniti ponovno otkrivanje religioznog plesa za Crkvu u Europi. Konačno je tijelo sa svojim gestovnim jezikom i bogatstvom svojih izražajnih mogućnosti ponovno dobilo priliku. Nisu li molitvene geste tijekom vremena tako zakržljale da je vjera ljudi još jedva imala mogućnost i tjelesno se izraziti? Danas se konačno pojavljuju obrisi nadilaženja zanemarenosti tijela, čime vjera ponovno dobiva na svojoj cjelovitosti. Izgleda kao da se tijelu konačno vraća njegov jezik da hvali Boga".

SVETKOVINA VELIKE GOSPE

Uloga i vrijednost žene, vrijednost ljudskog tijela i potreba služenja glavni su naglasci koje je zadarski nadbiskup Ivan Prenda tematizirao u propovijedi na svetkovinu Velike Gospe u srijedu 15. kolovoza. Predvodio je središnja misna slavlja u župi Uznesenja BDM u Škabrnji i u svetištu Gospe Maslinske na Belafuži u Zadru, kamo tradicionalno hodočasti tisuće vjernika iz cijele nadbiskupije, štujući zavjetnu drevnu sliku Gospe s Djetetom, autora Paola Veneziana iz 14. st. Svetkovini na Belafuži prethodila je devetodnevna duhovna priprava, a svetište iz 12. st., koje Gospu opisuje metaforom "kao bujna maslina u polju" ove je godine i obnovljeno. Sredstva za obnovu fasade i krovništva za taj spomenik kulture koji datira iz 12. st., a do njega je u povijesti bio i samostan pustinjača, uz župljane, osiguralo je i Ministarstvo kulture RH. Dvogodišnji radovi vođeni su pod nadzorom ing. Josipa Kršulovića, pročelnika Konzervatorskog odjela u Zadru i belafuškog angažiranog župljanina.

Na blagdan Velike Gospe svake godine Crkva nam posreduje veliki govor u navještaju Božje riječi. Bog nam osvjetljava put i obogaćuje nas jakim temama za naš život, rekao je mons. Prenda. Misna čitanja ističu tri važnosti: ženu, proslavljenu i pobjednicu nad zlom stavljaju na prvo mjesto. Marija preuzima ulogu nove žene koja prihvaća Božje poslanje i postaje izvor preobrazbe svijeta.

Slavna i preobražena početak je i slika konačnog savršenstva Crkve, putokaz nade i utjehe putničkom narodu. Božja riječ govori i o ljudskom tijelu i njegovoj pobjedi na raspadljivošću u Kristu uskrsnom. Po Mariji i Elizabeti, ženama duboko utkanima u povijest svijeta i Crkve, Bog nas poziva na uzajamno služenje, životu i čovjeku.

"Ženu ne zovemo pravim imenom kad je nazivamo nježniji ili slabi spol. Mislimo pritom na poštovanje, ljubav i brigu koju ona s toliko topline, supružničke, majčinske i sestrinske, iskazuje onima koji je okružuju. No pred njom se tako zatvaramo po kriteriju dostojanstva. A sveti pisci promatraju ženu pod vidom dostojanstva kao osobe. To nam treba biti polazište za uvažavanje svake žene i za naše postupanje prema njoj. Rasprava o ravnopravnosti žena i pitanju tko je jači, muškarac ili žena, dovodi do situacije da se ženi otežava život. S jedne strane, zahtijeva se da budu jednake muškarcima ili još bolje od njih, čak i na radnim mjestima; a očekuje se i da sve dužnosti kod kuće obavi na nepogrešiv način. Marijino uznesenje je dobar povod da se promisli o ulozi žene u obitelji, našem narodu i svijetu. Vrijednost žene se nameće kao važna tema u javnosti i društvu, no tome ne treba pristupati po kriteriju moći" rekao je mons. Prenda. Poručio je da žena u društvu treba dobiti mjesto koje je neće iscrpljivati, nego će joj omogućiti da u punini može izraziti svoju ženstvenost i majčinstvo, te ostvariti svoje radne sposobnosti i poslovne kvalitete, bez dodatnih i suvišnih opterećenja. Istinski pogled na ženino dostojanstvo i ulogu u društvu treba očekivati u vlastitoj obitelji, kroz suprugu i majku u obitelji stječe se pravi pogled na ženu. Uloga majke je jedinstvena za rast čovjeka i stvaranje ispravnog pogleda na ženu, čemu treba doprinijeti i škola kao odgojno obrazovna ustanova. "Treba očekivati novi korak učvršćivanju zdravih pogleda na žensko biće. I mediji trebaju promicati zdravi pogled na ženu, lišen komercijalnog i potrošačkog mentaliteta. U kršćanstvu je žena uzdignuta do samog Boga. Po Mariji je svaka žena doživjela svoje veliko i puno dostojanstvo" istaknuo je nadbiskup, poručivši: "Neka sve žene u liku Marije dožive radost što ih Bog poziva da u svojoj ženstvenosti i majčinstvu daju nezamjenjivi doprinos rastu čovjeka u vjeri u ljudskosti".

Govoreći o vrijednosti ljudskog tijela, naglasio je da je tijelu po Božjem planu određen udio u konačnoj proslavi i potpunom ostvarenju čovjeka. "Tijelo nije jedan od potrošačkih elemenata našeg života. Ono ima svoje dostojanstvo jer njime izražavamo svoju osobnost. Ono je način našeg komuniciranja sa svijetom, čovjeka i stvorenog. Njime izražavamo najplemenitije osjećaje prema drugima, nažalost često i srdžbu i mržnju" upozorio je mons. Prenda. Tijelom odražavamo Božju ljepotu i određeno je za velike ciljeve koje je Bog postavio-blaženo, neprolazno i neprekinuto gledanje Boga. "Riječ je o proslavi i spasenju cijelog čovjeka, njegove tjelesne i duhovne stvarnosti. Mnogi problemi su pristupu tijelu plod su duha. Zato ni tijelo ne može doživjeti svoju ljepotu niti se možemo pred nju postaviti kao dar Božji, nego se često ide s požudom i grijehom. Treba obnoviti sebe iznutra kako bismo novim očima gledali druge" poručio je nadbiskup, potaknuvši na razmišljanje koliko poštujemo i kako gledamo na ulogu tijela u hodu prema Bogu. "Molimo za tu milost da dublje razumijemo što nam je Bog pripremio, dajući nam tijelo da dođemo na ovaj svijet. U događaju Marijina uznesenja duše i tijela vidimo veliko uporište za kršćanske i moralne stavove o ljudskom tijelu. Bog je tom tijelu dao veliku čast i odredio mu veliku sudbinu. Dao mu je udioništvo u blaženoj vječnosti u nebu. Pozvao je svako tijelo na proslavu. U Kristovu uskrsnulom tijelu i Marijinom uznesenom i proslavljenom svaki ljudski život pozvan je na taj isti život Isusa i Marije svojom tjelesnošću i dušom" rekao je zadarski nadbiskup.

Marijin blagdan poruka je i na služenje svakom čovjeku. "Služenje je pravi život. Uložiti sebe da drugima bude dobro znači služiti. Marija se sva stavila u služenje Božjoj riječi. Dar života je prilika za služenje, jer je sam Stvoritelj u svakom životu kao u svome hramu, građevini. Prihvaćati život, štiti ga i braniti najviši je oblik služenja u ljudskom postojanju i najveće poslanje na ovom svijetu. To je poruka i poziv na ponos i zahvalnost Bogu što možemo biti služitelji, čuvari i posvetitelji života, da u nj unosimo Božju stvarnost. Ima li većeg zadatka, većeg dostojanstva i milosti od tog dara" upitao je nadbiskup. Izrazio je zabrinutost za zarobljenost mladih života čije je tijelo zbog strasti i razduždanosti postalo rob i roba. "Marija nas poziva da obnovimo nadu u

onoga koji može sve izliječiti. Može se izići iz pakla ovisnosti, može se pobijediti zlo smrti koje ponižava mlade. Postoje mladi koji radosnim pogledom i izgledom svjedoče Božji hod s njima. Bog nam ne uskraćuje radost. Ako nešto u početku i ne razumijemo, daje nam razumijeti da je to blagoslov za nas i da se ništa ne može bez žrtve. Bez žrtve se ne možemo očistiti, osloboditi, postati novi ljudi, jer grijeh ne može proći bez trpljenja. Samo je pitanje koliko razumijemo da pristupajući Bogu doživljavamo otapanje svega što nas tišti i što trebamo odbaciti od sebe da bismo bili cjeloviti ljudi" rekao je mons. Prenda.

Kako bi kultura smrti odnosila što manje dragocjenih života, nadbiskup je pozvao i zakonodavce da budu poštivatelji i promicatelji života, jer u svakom životu Bog vidi svoju sliku i priliku. Njihova je moralna zadaća da budu služitelji čovjeku, rekao je, upozorivši na zagađenost društva nasiljem, kriminalom, ovisnošću, otimačinom i nepravdama. Sve to traži uzdignuće duha da bismo shvatili što treba činiti za dušu i tijelo.

Svetkovina Velike Gospe poput magneta privlači milijune u marijanska svetišta diljem svijeta. Razlog tolikom hodu vjerničke povorke prema Marijinom liku jest što u njoj, preobraženoj i uznesenoj na nebo, vjernik vidi ostvarenje svojih najdubljih čežnji za trajnim i neprolaznim životom. U Gospi vidi ostvarenje konačne pobjede dobra nad zlom, rekao je mons. Prenda pozivajući vjernike da ne misle da su nemoćni. Jer, čini nam se da je više zla nego dobra u svijetu. "No nije tako. Više je dobra nego zla, ali dobro nije vidljivo. A zlo je glasno i agresivno. Oni koji računaju s Bogom u životu i radu uvijek imaju snage. Molimo za nadu i pouzdanje da život, koliko god bio težak, u Božjoj blizini može dobiti novi početak, snagu i spasenje" poručio je nadbiskup, stavljajući pred sve lik Marije. "Ona je naše nadahnuće, poziv svima nama kako je veliko i lijepo biti uz Boga i kako se iz te blizine njega može nositi drugima, darovati njegovu ljubav i blizinu onima koji su potrebni". Nadbiskup je povjerio Crkvu, narod i domovinu Marijinom zagovoru koja vodi uskrsnome Kristu. Njena tiha, ali sigurna i uvjerljiva prisutnost i blizina te susret s njom u molitvi unose mir i sigurnost u naša srca i daju nam snage za ljudski i dublji kršćanski život, rekao je mons. Prenda, istaknuvši da smo snažni u vjeri kad smo osjetljivi za Božji govor - oživotvorenje toga je Marija.

BLAGDAN SV. ROKA

Bibinje ponovno vjernički slavi! Nakon proslave mlade mise don Ante Sorića ovog srpnja i proslave blagdana Velike Gospe u novoj bibinjskoj crkvi, u četvrtak 16. kolovoza svečano je proslavljen i blagdan sv. Roka, zaštitnika župe Bibinje. Rokovo u Bibinjama tradicionalno okupi veliki broj Bibinjaca iz prekoceanskih zemalja, ponajviše iz Australije, SAD-a i srednjoeuropskih zemalja, te Bibinjaca koji žive izvan Bibinja u raznim gradovima Hrvatske. Naći se doma za Rokovo znači obnoviti uspomene, ojačati rodbinstvo i prijateljstvo, osnažiti vjeru. Tako sv. Roko svake godine na poseban način poveže neiseljeno i iseljeno Bibinje, što je posebno bogatstvo svakog Rokova pa i ovogodišnjeg.

Svečana euharistija proslavljena je ove godine u prostoru katehetskog centra u gradnji, jer se crkva sv. Roka, posvećena 1673. g., temeljito obnavlja: zamjena žbuke, krovništva, rekonstrukcija kamenog zvonika i kora; posljednja slinča obnova učinjena je tridesetih godina prošlog stoljeća. Euharistijsko slavlje uz domaćeg župnika Josipa Radojicu Pinčića i dvadesetak svećenika koncelebrirano predvodio je don Ilica Jurišić, ravnatelj Caritasa Zadarske nadbiskupije. U propovijedi je istaknuo jednostavnu stvarnost svetosti, kako u životu sv. Roka tako i svake svetosti, koja se ostvaruje u stalnoj otvorenosti Božjoj riječi, a prepoznatljiva je po soli koja daje okus i po svjetlu koje svijetli u svakodnevici ispunjenoj brigom za drugog, osobito onog u potrebi. Nakon mise uslijedila je tradicionalna zavjetna procesija s kipom sv. Roka po starom selu u kojoj su sudjelovali brojni vjernici i hodočasnici i iz okolnih župa. Svečana misa završila je s Tebe Boga hvalimo i himnom Lijepa naša, a potom su ispred crkve sv. Roka bibinjski crkveni pjevači otpjevali nekoliko pjesama bibinjskog pučkog pjesnika Ante Sikirića, posvećenih crkvi sv. Roka i Bibinjama. Premda zvona sv. Roka ove godine nisu svečano zvonila zbog obnove zvonika, njihov zvon pohranjen u vjerničkoj memoriji svakog Bibinjca, kao i stih - zazov "Bože čuvaj nam Bibinje -

naše milinje" jača za život u svakodnevicu, kao i za narodno trajanje koje je u Bibinjama neobično živo i snažno.

RIVANJ - BLAGOSLOV NOVOG ZVONIKA I ZVONA NA BLAGDAN SV. JELENE

Prvi pohod nekog zadarskog nadbiskupa otoku Rivanj koji pripada župi Sestrunj-Rivanj održan je u subotu 18. kolovoza na blagdan sv. Jelenke križarice, zaštitnice Rivnja, kojoj je na vrhu otočkog brda na visini od 100 m prije 130 godina podignuta i crkva sv. Jelenke. Mons. Ivan Prenda predvodio je ispred crkve svečano misno slavlje u zajedništvu sa župnikom Rivnja don Josom Kerom, a slavlje su obogatili i vjernici iz Sestrunja koji tradicionalno na blagdan sv. Jelenke hodočaste na svoj susjedni otok. Nakon postojanja zvonika-preslice s jednim zvonom, ove godine u tri mjeseca Rivanjci su, predvođeni inicijatorom tog projekta, župljaninom Dušanom Fatovićem, u tri mjeseca izgradili novi zvonik oko 6 metara visine, te trudom župnika pribavili još jedno zvono. Blagoslivljajući novi zvonik i zvona, mons. Prenda je rekao da je to znak Božje prisutnosti i zajedništva: "To je izgradila ljubav prema Crkvi i svetinjama. Da niste osjetili potrebu čuti Božji glas, ne bi ga bilo. Te su građevne vertikale poput ruku uzdignutih prema nebu" poručio je mons. Prenda Rivanjcima kojih stalno na otoku živi tridesetak.

"To je djelo domaće mudrosti i požrtvornosti, rad vrijednih ljudi, izgrađen bez birokrata i inženjera. Nastao je iz ljubavi, onog što nam danas svima nedostaje" rekao je župnik Kero, u zahvalnosti svima koji su radom i novčano pomogli izgradnju zvonika koji dodatno uljepšava vrh otoka s kojeg se pruža pogled na zadivljujuće djelo Božjeg stvaranja, prekrasnu panoramu otočnog arhipelaga. Potresno je vidjeti izgorjelu površinu otoka koji je nedavno bio poprištem velikog požara. Izgorjela je trećina otoka, među njima i zasadi plodnih maslina koje su Rivanjci uzgajali. Kad se vidi izgorjela šuma u neposrednoj blizini stambenih kuća, od kojih nitijedna u toj prigodi nije stradala, spas od vatrene stihije Rivanjci zahvaljuju Bogu i njihovoj zaštitnici sv. Jeleni. A spašavanju su se odazvali i oni velikim naporima, za što im je priznanje izrazio i mons. Prenda.

Nakon mise predvodio je procesiju otokom s kipom sv. Jelene, zazivajući na njih Božji blagoslov i poželjevi da ih očuva od svakog zla, kojem su i nedavno bili svjedoci. "Vrijedan je svaki čempres i bor. Potrebna je mudrost upravljanja i davanje doprinosa izgradnji života vašim naporima. Neka i zavjetni blagdan sv. Jelene bude na dobro svake obitelji" poželio je mons. Prenda Rivanjcima, ponosnima što su jedni od rijetkih, rekao je zadarski nadbiskup, koji sv. Jelenu imaju za svoju naslovnicu i zaštitnicu.

U propovijedi im je opisao povijesne okolnosti vremena u kojem je živjela Jelena križarica, sveta žena i supruga, kraljica i majka cara Konstantina koji je u 4. st. dao slobodu kršćanima. Istaknuo je da se već 341. g. spominje ime prvog biskupa u Zadru, što znači da je, čim je omogućena sloboda djelovanja kršćana, sredinom 4. st. u Zadru organizirana Crkva. "Sv. Jelena je jaka povijesna osoba, jedna od onih ljudi koje uvelike doprinose ostvarenju ideala onih koji su smatrali da imaju ostvariti svoje poslanje. Majka je cara koji je pobijedio neprijatelje, a na nebu je vidio znak križa i natpis: "U ovom ćeš znaku pobijediti"" rekao je mons. Prenda, istaknuvši da su prva tri stoljeća Crkve bila krvava; tisuće ljudi je umiralo jer nisu htjeli staviti tamjan na oltare "Gospodina i Boga", kako su se nazivali i predstavljali mnogi vlastodršci ovog svijeta. Kad se Rimsko carstvo ujedinilo, Jelena je poželjela poći u Svetu Zemlju i vidjeti sveta mjesta kojima je hodio Gospodin. "Na njen su poticaj otkriveni špilja u Betlehemu i Golgota gdje je Krist raspet. Posebno je zaslužna jer je na njen poticaj biskup Jeruzalema dao tražiti križ na kojem je Isus raspet" rekao je mons. Prenda. Tad su se otkrila tri križa. Prema predaji, ne znajući koji je onaj na kojem je Krist raspet, kao Kristov je čašćen onaj po čijem je doticaju bolesnik ozdravio. Čestice toga križa otišle su u crkve diljem svijeta, a maleni ostatak Kristova križa nalazi se i u Ninu, rekao je mons. Prenda.

Stavljajući pred sve uzorni lik sv. Jelene, nadbiskup je pozvao da se poštuju žene majke i supruge. "Nikad nećemo moći stvoriti majku robota. Majka daje nutarnji život biću" poručio je mons. Prenda, dodavši da se mogu stvoriti kojekakvi tehnički modeli, no majka, njeno srce i ljubav, nezamjenjivi su u odgojnom poslanju i rastu čovjeka. Poželio je da narod poštuje prave vrijednosti i voli život, potaknuo je mlade na stvaranje bračnih zajednica što nije izuzeto od žrtve. Ohrabrio je otočane koji su se na svoj blagdan okupili na Rivnju. Mons. Prenda je rekao da je počelo nova doba tog otoka, jer se nekad misa u tamošnjoj crkvi slavila samo jedanput godišnje. Rivanjci su odlazili na susjedni Sestrunj. "Nemojte uspoređivati život nekad i sad. Svako vrijeme nosi svoje. Nije isključeno da ćemo jednom doživjeti i preobrazbu otoka na novi način" poručio je nadbiskup Prenda.

OTVOREN MEĐUNARODNI CENTAR ZA PODMORSKU ARHEOLOGIJU

Zadarski nadbiskup Ivan Prenda sudjelovao je u utorak 21. kolovoza na svečanom otvaranju Međunarodnog centra za podmorsku arheologiju koji se nalazi u prostoru nekadašnjeg samostana sv. Nikole i neposrednoj blizini istoimene crkve, koja od vremena Napoleonova pustošenja nije u uporabi za liturgijska slavlja niti pripada Zadarskoj nadbiskupiji, sudbina koju su doživjele i crkve sv. Donata, sv. Dominika te sv. Andrije. Zbog povijesnih okolnosti ti su sakralni prostori mjesta kulturnih događanja. Najnovija 'transformacija' samostanskog prostora, a na svečanosti je najavljena i obnova crkve sv. Nikole, zvonika te ostataka kompleksa, u središtu grada na zadarskom poluotoku postaje jedinstveno mjesto znanstvenog vrednovanja podvodne arheologije za Jadransku regiju, u čijem se središtu nalazi Zadar. U opremanje Centra je uloženo 8 milijuna kuna a otvorio ga je ministar kulture RH Božo Biškupić, najavivši njegovu suradnju s UNESCO-om, te prijedlog da Centar bude pod njegovim pokroviteljstvom. Tako bi pridonio provedbi UNESCO-ove Konvencije o zaštiti podvodne kulturne baštine koju je Hrvatska potpisala treća u svijetu.

Centar za podvodnu arheologiju sadrži Konzervatorsko-restauratorsku radionicu s laboratorijskom opremom, Edukacijski centar u kojem će se proučavati podvodna arheološka nalazišta Sredozemlja, dvorane za predavanje, urede i dormitorij u kojem će boraviti gosti stručnjaci, a u budućnosti i Muzej podvodne arheologije. U Hrvatskoj se sustavno 40 godina organiziraju podvodne arheološke aktivnosti; u našem podmorju evidentirano je više od 400

lokaliteta, a više od stotinu ih je registrirano i upisano u Registar hrvatske kulturne arheologije. Ministar Biškupić je istaknuo kako Hrvatska sad ima Centar koji će provoditi i koordinirati različite aktivnosti podvodnih arheoloških istraživanja, zaštitu i prezentiranje lokaliteta pod morem, konzervatorsko-restauratorske radove, edukaciju za osposobljavanje stručnih djelatnika te muzejsku prezentaciju karakterističnih nalazišta.

Mons. Prenda je podržao taj znanstveni projekt kao obogaćenje svekolikog života Grada i domovine. "Otvaranjem Centra grad dobiva još jednu ustanovu koja se pridružuje bogatoj kulturnoj baštini Zadra i institucijama koje je predstavljaju od ilirskih, rimskih vremena do danas. Centar je značajan zbog identifikacije, zaštite i istraživanja arheoloških nalaza u hrvatskom dijelu Jadrana. Čestitam nositeljima projekta na želji da Zadar i Hrvatska postanu regionalno središte ovog dijela Europe za zaštitu podvodne arheologije" rekao je mons. Prenda, u zahvalnosti za projekt kojeg je 1968. god. predložio akademik Mate Suić, a realizaciji su pridonijeli važni nalazi brodova u ninskoj luci. Zadarski gradonačelnik Živko Kolega istaknuo je da će se djelovanje Centra odraziti na kulturne i razvojne dosege Zadra, a bit će u sastavu Službe za arheološku baštinu Hrvatskog restauratorskog zavoda (HRZ) i povezan s njenim Odjelom za podvodnu arheologiju.

Ravnatelj HRZ-a dr. Ferdinand Meder rekao je da je potreba za osnivanjem Centra proizašla iz velikog značenja podmorske arheologije u fundusu hrvatske kulturne baštine. S obzirom da su upravo kod Zadra otkrivena važna arheološka nalazišta, opravdano je da se takav Centar utemlji u tom gradu. Dodatni razlog je i činjenica Zadra kao sveučilišnog centra s kvalitetnim i afirmiranim studijem arheologije. Zahvalnost je upućena i Arheološkom muzeju Zadar i bivšem ravnatelju Radomiru Juriću, koji su sporazumom s Ministarstvom kulture i HRZ-om ustupili taj prostor Centru za podmorsku arheologiju.

POSJET ZADARSKOG NADBISKUPA KOMUNI "MONDO NUOVO"

Cjelodnevni susret zadarskog nadbiskupa Ivana Prende i štićenika komune 'Mondo Nuovo' u župi sv. Ante Padovanskog u Nuniću održan je u srijedu 22. kolovoza u prostorima njihove zajednice u Benkovačkom dekanatu. U komuni je u tijeku i 'Tjedan roditelja', susret roditelja i štićenika, te je nadbiskup Prenda održao poseban susret i s roditeljima. S mladićima većinu vremena živi i Ivana Buterin, psiholog i voditeljica zajednice Mondo Nuovo za Hrvatsku. Buterin i mladići su upoznali nadbiskupa s djelovanjem zajednice, pokazali mu razne djelatnosti kojima se bave, uputili niz pitanja iz života vjere i Crkve i pristupili sakramentu ispovijedi. Razmatrali su zajedno Evanđelje od dana a sadržaj ohrabrujućih poticaja koje im je nadbiskup uputio bila im je duhovna obnova. "Sloboda će doći iz vaše borbe sa sobom i prošlošću. Budite ustrajni i strpljivi. Žrtva kojom se učvršćuje djelo koje prolazi kroz teškoće zakon je života. Parola "Lako ćemo" je iluzija, nije vrijedna ljudskosti, kao ni 'ideal' što manje raditi a što bolje proći. Boravak u zajednici je Božji dar koji vas po molitvi, radu i zajedništvu vodi nutarnjoj slobodi; da se čovječnost vrati, da se poremećeno uravnoteži. Punina slobode živi se u Božjoj blizini, a biti kršćanin znači u punini biti čovjek" poručio je nadbiskup jedanaestorici mladića, izrazivši im priznanje za raznovrsno stvaralaštvo koje su razvili, usporedivši njihovu životnost i aktivnosti s načinom života i nastanka nekadašnjih samostana.

Mladići su izgradili četiri objekta, od toga su dva stambena. Imaju stolarsku radionicu za koju su strojevi donirani iz Italije, veliki baker, pekaru, uzgajaju kokoši, svinje, golubove i tuke. Susjedna starica Stoja o kojoj su brinuli osam godina ostavila im je svoju kućicu i teren koji su u oni u potpunosti uredili za bavljenje svime navedenim. Bave se i pčelarstvom; imaju 90 košnica, a prošle godine, kad su i počeli s tim radom sa 30 košnica, napravili su 1200 kg meda, prirodnog, bez konzervansa. "Vi ćete to moći i izvoziti" rekao im je nadbiskup, diveći se njihovoj radinosti i domišljatosti kojom su svaki kamen iskoristili u izgradnji velikog kompleksa kojeg je mons. Prenda usporedio s parkom prirode a napravili su ga iz pustoši. Mladići čiste i za Grad Benkovac a oni im uzvrate građevinskim materijalom. Trenutno rade zid oko groblja i održavaju župnu crkvu sv. Ante. U gipsu i drvu izrađuju pobožne kipove i predmete, slike, ikone. "Ljubiti znači davati" vodeće je pravilo zapisano na ploči njihovih životnih uvjerenja temeljenih na Evanđelju. "Ponekad

se to cijeli život ne otkrije. Čovjek se toliko vrti oko sebe; pita se gdje sam ja u svemu tome, po meni, sa mnom. Zamjenicu 'ja' koristi u svim padežima" upozorio je nadbiskup, čestitajući im na želji i naporu da stječu radne navike i stvaraju. "Vi ste dio Crkve koja psalira, moli" rekao im je, radostan i zbog njihove redovite zajedničke molitve i Evanđelja kojeg nakon ručka zajednički svakodnevno čitaju. Pripremaju i skori izlazak hrvatske verzije prvog broja svog časopisa "Svjetonik", koji je znak "Mondo Nuova".

Mladićima je nadbiskup dominantno govorio o stvarnosti slobode, jer oni najbolje znaju što je ropstvo. Navika postaje narav, rekao je, dodavši da su u zajednici da im Bog pomaže i da jedno drugom pomažu. "Biće je stvoreno za slobodu, ideal čovjeka je biti slobodan. Stvari su stvorene da budu naše sluge, a ne da nama gospodare. A ljudi pod vidom sreće čine grijeh. Griješe jer misle da će biti sretni. Kad Bog brani da čovjek ode u provaliju, on misli da mu Bog uzima slobodu" upozorio je mons. Prenda, spominjući razna ropstva, ne samo drogu. "Kompas je savjest, glas Boga. Ako smo u miru sa savješću u miru smo sa sobom, Bogom i s drugima. Važno je stvoriti nutarnji duhovni život. Treba izići iz sebe, izbaciti što nas koči. Visoki je standard pristupa čovjeku. Od danas do sutra ne ide. Imate šansu uvijek se dizati, osloboditi se prošlosti i robovanja grijehu, puniti sebe Rječju Božjom, molitvom, ispovijedi, pričesću, djelima dobrote. Važno je uložiti, nema plodova ako se ne radi temeljito. Potrebno je duboko zaorati, ako ima zakona ulaganja ima i plodova. Treba proći kroz faze koje ne smiju biti površne: i kroz tjeskobu, strah, kako bi se došlo do pravih uzroka problema. Što bude teže, oslobađanje će brže ići. Mislimo kako će biti lakše ako nema teškoća, ali nije tako. Upravo je ta muka залог novog rađanja" rekao je mons. Prenda, govoreći o zakonima duhovnog života u kojem se oslobađanje ne događa jednim potezom. "Što imamo više pobjeda bit ćemo čvršći. Djelo, kad je ukorijenjeno, traje, jer je utemeljeno u ljubavi. Što se žrtvuje to traje, kroz teškoće se 'cementira'. To je zakon života u obitelji, Crkvi" poručio im je.

U obraćanju roditeljima istaknuo je važnost da dok odgajaju djecu i oni rastu u vjeri. Trpljenje je poziv da se vratimo Bogu, ono pročišćava i oplemenjuje. "Ljudi koji su prošli patnju i križ ne sude.

Osudama su skloni oni koji žive u nerealnim stvarnostima. Ta je situacija i za vas škola života, uči poniznosti da se u životu može dogoditi i nešto neželjeno, neočekivano. To je najveća životna škola" rekao je mons. Prenda, potaknuvši roditelje da podrže djecu ali i da zauzmu jasan stav. Zbog njega će ponekad sebe lomiti i protiv sebe raditi, jer kao roditelj čovjek je sklon činiti jedno, a kao učitelj i odgojitelj potrebno je drugo. "Nemojte se osjećati nemoćno. Puno toga i nećete moći učiniti, ali morate znati svoj stav. Ne mirite se s onim što nije dobro. Molite Boga i budite strpljivi. Moćniji ste nego što mislite. Nemojte se bojati reći i kad ste pogriješili. Morate sebi umirati, trošite se, razgovarajte. Zakon života je umiranje. Čovjek time ne nestaje nego cvate. Božji ste suradnici" rekao je mons. Prenda roditeljima s kojima se susreti u Zajednici održavaju dva puta godišnje.

Podržao je taj zajednički hod jer je svaki uspjeh sina radost za njih, a svaki neuspjeh njihova žalost. "Naše snage nisu dostatne spasiti nas. Milost nas spašava. Svatko tko traži slobodu u sebi potreban je Boga" rekao je nadbiskup.

Komuni Mondo Nuovo u Nuniću zadarska nadbiskupija prije devet godina dodijelila je napuštenu župnu kuću koju su mladići u potpunosti obnovili i nadogradili. S radom je počela po dozvoli mons. Prende, preko Caritasa zadarske nadbiskupije i don Čedomila Šuprahe. Mladići su izrazili potrebu i želju za dolaskom stalnog svećenika koji bi im bio duhovnik i pratio njihov život, te će im nadbiskup to i omogućiti. Osnivač "Mondo Nuova" je stalni đakon Alessandro Diotassi u Italiji. Zajednica je počela s radom kao udruga 1979. g., a 1983. g. dobili su prvi centar. Glavni centar komune nalazi se u Spinici u Italiji gdje imaju sedam kuća. Temeljna formacija mladića u zajednici je tri godine. Dosad je u komuni boravilo oko 1500 mladića, a u Nuniću oko 200.

MOLITVENO-REKREATIVNI TJEDAN "LJETNI KAMP EDEL QUINN"

"Ljetni kamp Edel Quinn", prvi sedmodnevni duhovno rekreativni susret članova više molitvenih zajednica iz Hrvatske, završen je u petak 24. kolovza u prostoru samostana sv. Jeronima Kćeri Milosrđa u župi Ugljan na otoku Ugljanu. Edel Quinn je legijska misionarka u Africi za koju je u tijeku proces beatifikacije, a ove je godine stota godišnjica njenog rođenja. I upravo u ovoj godini, pod njenim imenom, po prvi put su se okupili mladi legionari u ljetnom kampu, za koji je želja sudionika da postane tradicionalni. Zajedništvo su činili članovi zajednica Marijina Legija iz Zagreba, Dugog sela, Petrinje i Splita te zajednica iz Zagreba "Sveti Mihovil", "Ave Maria", "Ivan Pavao II." i "Marijino pohođenje". Sudjelovale su i dvije zagrebačke obitelji koje imaju devetero djece, angažirani laici Iva i Marko Pavković te Neda i Tihomir Golubić. Četrdeset sudionika kampa predvođenih monfortancem p. Mihovlom Filipovićem dnevno je, uz radosti koje pruža život pod šatorima u kampu samostana uz samo more, sudjelovalo u misnim slavljenjima, sastancima Marijine legije, euharistijskom klanjanju, molitvi u duhu Taizea, krunici Božanskome milosrđu te katehezama na temu Marijinih kreposti i Ljubavi u dimenziji križa. P. Mihovil im je razlagao sintezu puta kršćanske duhovnosti prema slobodi i poslanju, a u skladu s govorom o krepostima, sudionici su prvog dana susreta trebali kod svakoga pronaći, prepoznati neku krepost. Mnogi su bili ganuti jer nisu ni znali da ih drugi može na tako pozitivan način doživjeti, čovjek je inače sklon traženju mana kod drugoga. Sudionici su posjetili i legionare u Preku, a i oni su njima uzvratili posjet u Ugljanu. Obavili su i dva apostolata: susret s osobama u Psihijatrijskoj bolnici na Ugljanu te molitvu krunice na plaži. Bio je to nenametljiv apostolat, svjedočanstvo njihova uvjerenja. Ipak, pjesma i molitva kod nekih su kupača izazvali čuđenje, poput pitanja "Kud su od svih plaža došli baš na ovu?" ali i odobravanje; neki su im se sa zadovoljstvom priključili u molitvi i pjesmi. Legionari su prišli i ostalim ljudima, gostima u kampu i pozvali ih na sudjelovanje u Taizevskoj molitvi. Bila im je to prilika i za učenje Talijanskog jezika; naime, dvije su se djevojke odazvale pozivu i sudjelovale u molitvi, a za Taize dotad nisu bile čule. Na molitvenom susretu napisali su i svoje molitve na talijanskom jeziku.

"Puno se može postići druženjem, razgovorom, molitvom. Ta je inicijativa 'mladih mladima' potrebna, poželjna i plodno sijanje kršćanskog svjedočanstva" rekao je p. Mihovil Filipović. Potaknuo je sudionike Kampa da i drugima predlože doživljaj tog iskustva, a i nazočnost dviju

brojnih obitelji smatra važnim svjedočenjem prema drugim obiteljima. On i suradnici predložili su već i ostale inicijative Marijine legije, koji bi u zajedništvu i većem upoznavanju okupljao legionare u domovini i svijetu: poput Legijskih škola ili "Hodočašća za Krista", apostolata u kojem legionari odlaze iz matične zemlje u neku drugu i svjedoče kršćanski pogled na život na javnim prostorima. Kamp E. Quinn još je jedna slika u mozaiku najnovijih gibanja s mladima u Marijinoj legiji.

U rujnu 2006. g. u Dugom selu osnovan je prezidij mladih "Kraljica anđela" koji okuplja brojne između 12 i 17 godina. Upravo je želja tamošnje mlade legionarke Dine Pavković bila da se organizira tako jedan kamp, nakon što je pročitala knjigu o misionarki Edel Quinn, što je p. Mihovil podržao i organizirao priključivši im i druge zajednice. Istog je imena i prezidij mladih u Petrinji. Aktivni su i mladi legionari u župi sv. Marka, Neslanovac u Splitu. Dosad su održana i dva "Kana-festa", ovog lipnja u Mariji Bistrici i prošle godine u Čuntiću kod Petrinje. Sve to oživljava zajednicu Marijina legija koja je u Hrvatskoj pristuna desetljećima, a u komunizmu nije smjela javno djelovati. Stoga je pojava prezidija mladih veliki dar toj zajednici, nova živost i plod ustrajnog i samozatajnog rada odraslih legionara.

BLAGDAN SV. MARCELE, ZAŠTITNICE GRADA NINA

Župa sv. Anselma u Ninu proslavila je u subotu 25. kolovoza blagdan sv. Marcele, zaštitnice Grada Nina i nekadašnje Ninske biskupije. Svečano misno slavlje predvodio je don Ante Ivančev, župnik Privlake, u zajedništvu s desetak svećenika. Sv. Marcela je bila domaćica u kući Marte, Marije i Lazara i među prvim navjestiteljima Evanđelja, te je s đakonom Ambrozom pomagala sv. Anselmu u kristijanizaciji tada poganskog ninskog kraja. Sv. Marcelli se pripisuju i riječi upućene Kristu "Blažena utroba koja te nosila i grudi koje si sisao". Njene relikvije čuvaju se i časte u Ninu već od prvih stoljeća, a nalaze se u raci iznad glavnog oltara.

Don Ante je upozorio da je ljetni period opasnost da čovjek zaboravi na svoje opredijeljenje za Boga i dušu; u to vrijeme "kao da padaju svi zakoni i ono vrijedno što čovjeka čini sretnim" rekao je, istaknuvši da su mnogi svjedočili Boga u zgodno i nezgodno vrijeme. Nisu se ustručavali ići u nevjerničke sredine. Takva je bila i sv. Marcela, koja je došla navješćati Evanđelje stigavši preko Galije, a u Ninu je osnovala i samostan. "Marcela se susrela s Gospodinom i njegovim naukom. U

kući s Martom i Lazrom otvorila mu je svoje srce i dopustila da je Bog obogati svojom ljubavlju. Njenu riječ, da je blažena utroba koja je nosila Isusa, Isus nije zanemario. Isus nije odbacio činjenicu tijela, nego ju je dodatno pojačao rekavši 'Još blaženiji oni koji slušaju Božju riječ i vrše je' rekao je don Ante Ivančev. Istaknuo je da to pokazuje kako je na prvom mjestu duša, a nju određuje Božja riječ, pa bila i teška za prihvatiti je i provesti u životu. No tako 'osvajamo' Krista i možemo ići kroz život kao navjestitelji, rekao je propovjednik zaključivši: "Njegova ljubav i naša ljubav činit će dobrog čovjeka. Sv. Marcela je to usvojila i u potpunosti živjela Kristovu riječ o blaženstvu onih koji Božju riječ slušaju i po njoj žive".

BLAGDAN SV. ANSELMA, NASLOVNIKA NINSKE ŽUPE

Naslovnik ninske župe sv. Anselmo, biskup koji je osnovao Crkvu u Ninu, proslavljen je u nedjelju 26. kolovoza svečanim slavljem koje je predvodio domaći sin fra Anselmo Stulić, vikar Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri i župni vikar u župi sv. Nikole Tavelića u Rijeci. Prezbitarij nekadašnje ninske katedrale, crkve sv. Anselma, resi velika oltarna slika s likom biskupa Anselma, đakona Ambroza i sv. Marcele koji su mu pomagali u navještanju Evanđelja. Nin baštini tradiciju naselja starog 3000 godina, a župna crkva sv. Anselma, nekadašnja ninska katedrala, izgrađena je još u 7. st. Relikvije sv. Anselma i Marcele čuvaju se i časte u Ninu već od prvih stoljeća.

Sv. Anselmo je bio jedan od 72 učenika poslanih u svijet po Kristovom nalogu navještati Evanđelje. "Tradicijska nije bezvrijedna. Moderni povjesničari tradiciju pretvaraju u legendu, kao nešto što se moglo dogoditi ili ne dogoditi. Ali povijest spasenja počiva na Božjoj riječi i tradiciji Crkve u koju kršćanin vjeruje" rekao je fra Anselmo, istaknuvši da su zagovor ninskih zaštitnika mnogi osjetili kroz povijest. Anselmo je vjeru prenio kao mandat, Kristov nalog, 'Idite po svem svijetu i propovijedajte Evanđelje'. "Važno je da ono što radimo činimo u Kristovo ime. Tada ćemo ga uvijek susretati i bit će s nama" rekao je. U Nin je došlo Evanđelje po prenošenju Anselma, Marcele i Ambroza, koje su oni shvatili i za nas su se žrtvovali. "Nisu se bojali napustiti rodni kraj u Palestini. Došli su u poganski Nin. Hoće li i nama drugi narodi biti zahvalni, kao što smo mi njima, ovisi kakva će biti naša vjera. Hoćemo li se ponositi samo crkvama ili vjerom, ovisi o nama" rekao je fra Anselmo, dodavši da je o svecima teško razmišljati ako ih ne želimo nasljedovati. "Sveci nisu osobe koje je Bog milovao držeći ih na koljenima. To su osobe pune žara i vjere. Svetost je plod mukotrpnog osvajanja. Velike kreposti prate uvijek i velike patnje, kušnje, ali u tome ne izostaje podrška Gospodina koji ih vodi i želi pomoći. Nemojmo razmišljati o svecima ako ne dopustimo da nas uznemire, izazovu i predamo kormilo svog života onome kome su ga i oni predali" poručio je fra Anselmo, istaknuvši da sveci osrednje kršćane izazivaju da budu još bolji, dobre da budu savršeni, sve pozivaju da budu sveti.

Rekao je da uski putevi vode prema širini, otvarajući mogućnost da budemo što savršeniji. Kršćanski život ne poznaje statiku, nego treba ići naprijed ispunjenju. "Samozadovoljstvo je najveći neprijatelj kršćanskog života. Krist ne želi da se oslanjamo na materijalnu sigurnost i da osvajamo lažnim sigurnostima. Kristu su potrebni trudbenici Evanđelja. Ako nije apostolat ljubavi, svaki apostolat je neuspjeh" rekao je fra Anselmo, istaknuvši da je uvjet uspjeha širenja Evanđelja sebe dati Kristu; cijelim svojim bićem prenositi ono što smo osjetili kao radost. "Evanđelje sja u punom sjaju samo kod onih koji ga žive. Navještati Evanđelje može onaj tko je Bogu za sve zahvalan. Ako je vjera zadnja stvar našeg života, ona nas ne muči. A vjera je muka, Karl Rahner govori o muci, naporu vjerovanja, jer ono uvijek iznova u životnim situacijama zahtijeva opredijeljenje za Krista" istaknuo je propovjednik.

KOREJSKA TEOLOGINJA UČI HRVATSKI JEZIK

Dr. Marta Kiok Nam (43), korejska teologinja, boravila je s kćeri Graziom (13) od 13. do 24. kolovoza u Zadru, pohađajući Međunarodni tečaj Hrvatskog jezika kojeg vodi dr. Mile Mamić u sklopu svoje škole Lin-cro (Lingua Croatica). Marta i Grazia jedine su Korejke zainteresirane za učenje Hrvatskog jezika, među dosadašnjim polaznicima tog Tečaja kojeg dr. Mamić vodi devet godina. Grazia je ujedno i najmlađa polaznica koja je primila diplomu o savladnim osnovama Hrvatskog jezika. Marta, kojoj je to kršteno ime (Korejanci katolici imaju dva imena, korejsko i iz kršćanske tradicije) 23 godine živi u Italiji, gdje ju je na teološki studij poslao njen mjesni biskup mons. Angelo Kim iz biskupije Suwon, Martinog rodnog grada u blizini Seula. Studirala je knjižničarstvo, proučavajući antičke knjige na studiju u Vatikanskoj knjižnici, korejsku literaturu u Viterbu te na Urbaniani u Vatikanu. Doktorirala je na temu "Formacija kršćanskog laicizma u Istočnoj Aziji u kontekstu kulture i temeljem dokumenata Federacije Azijskih biskupskih konferencija". I papa Ivan Pavao II. u enciklici "Redemptoris missio" govori o potrebi da Crkva usredotoči misijsko poslanje na azijski kontinent, o čemu piše i u posinodnoj pobudnici "Crkva u Aziji". U Rimu djeluje i Papinski korejski zavod čiji je zaštitnik sv. Andrija Kim Taegon. Marta je zainteresirana za formaciju laika za Sjevernu Koreju i Kinu, susjedne komunističke zemlje za koje moli i nada se jednog dana slobodi tamošnjeg kršćanskog djelovanja. Marta moli i za otvaranje granica između Sjeverne i Južne Koreje čiji je međusobni rat od 1950.-53. i fizički podijelio 70 milijuna ljudi, koliko ih ima u obje Koreje, od toga u Južnoj Koreji 50 milijuna. "Puno je podijeljenih obitelji zbog blokiranih granica. Vlada Sjeverne Koreje strogo je odredila mjesta na koja se smije ići, i to samo za strance, turistički. Za razliku od intenzivnog života studiranja u Južnoj Koreji, u Sjevernoj su ljudi jako siromašni" kaže Marta čija je rodbina u Sjevernoj Koreji. Ne zna što je s njenim ujakom kojeg su deportirali komunisti. Ne znaju ni za obitelj njenog muža koja potječe iz Sjeverne Koreje. Muževljevi roditelji su došli u Južnu Koreju, no drugi su ostali. "Pripremamo se za otvaranje granica. Čekamo da se otvore. Molimo za to jako puno. Nadamo se i vjerujemo da će to sigurno biti" kaže Marta, ističući da je već ostvarena velika razlika u odnosu na početak perioda pedesetogodišnje blokade.

Marta je simultani i prevoditelj teoloških knjiga, a prevela je i knjige o Međugorju kamo od 1996. godine vodi grupe korejskih hodočasnika. Godine 1992. na odmoru u Njemačkoj iz kontakta s jednom mirovnim misijom za vrijeme rata čula je za Hrvatsku. "Učim Hrvatski jer želim govoriti i razumijeti Hrvatski, naučiti o hrvatskoj kulturi i povijesti. Povijest Katoličke crkve u Hrvatskoj jako je duga. Želim upoznati osjećaj, mentalitet Hrvatske i to bogatstvo religijske povijesti kao teologinja. To mi je važno" kaže Marta. Povijest katolicizma u Koreji duga je svega 300 godina, a prati ga izgon, progon i ubijanje kršćana. Marta kaže da imaju 130 osoba čija je kanonizacija u tijeku a neki su i proglašeni svetima. "Moja obitelj je katolička i to je vrlo važno za mene. Mogu izraziti svoju vjeru u Južnoj Koreji gdje je svega 10 % katolika. Ali taj postotak kršćana u Koreji je jako važan i raste. Osamdesetih godina u Koreji je bilo oko milijun katolika, a sad je više od 4 milijuna. Protestanata je 20 %, ostalo su budisti, hinduisti, konfucionisti, ali nisu praktikanti, te nereligijske zajednice" kaže. Ističe da nema problema u suživotu različitih religija, poštuju se međusobno, te joj je neshvatljiva ratna agresija na našim prostorima. Koreju posjeti tri do četiri puta godišnje, a izrazila je i želju za ponovnim dolaskom u Hrvatsku.

Ovog ljeta u Lin-Cro su održana tri tečaja, a posljednji kolovoški bio je atraktivan i zbog dinamičnih Korejki koje su zajedništvo 24 polaznika obojali azijskim tonom svog živahnog i razdraganog temperamenta. Vidjelo se to i po radosti primanja diplome kad je Marta stisnula pesnice i čvrsto podigla ruku, kao da je osvojila kakav sportski trofej. Tečaj se održava u Poljoprivredno-prehrambenoj i veterinarskoj školi Stanka Ožanića u Zadru, školi čiji ravnatelj prof. Ivan Paštar uvijek podržava plemenite inicijative koje promiču bogoljublje, domoljublje i čovjekoljublje. Ta škola na osobit način surađuje s roditeljima i proslavlja Majčin dan. "Hrvatska riječ koja odlazi u svijet je veliki izvoz, naša najveća izvozna vrijednost. Tako se širi lijepa riječ o našoj kulturi" rekao je prof. Paštar. Tečaj Lin-Croa pohode potomci hrvatskih ljudi u inozemstvu, učenici, studenti, poslovni ljudi, zaljubljenici u Hrvatski jezik i kulturu. "Netko želi učiti Hrvatski jezik zbog porijekla, a netko zbog ljubavi. Za hrvatsku kulturu je to jako vrijedno, nema puno takvih škola u Hrvatskoj" rekao je dr. Mamić. Svako ljeto pohodi ga stotinjak sudionika, a rad

zadnjeg tečaja bio je podijeljen u dvije skupine: Praško-Bečku školu činili su studenti Kroatistike, a Briselsku prevoditelji. Ljubitelji Hrvatskog jezika i kulture iz Europe i SAD-a upoznali su naše prirodne i kulturne znamenitosti. "Sad nam je jasno zašto se himna zove Lijepa naša" ustvrdili su. "Čudim se i pitam zašto su Hrvati otišli u Gradišće kad je ovdje tako lijepo" rekla je jedna polaznica iz Austrije. Širinu hrvatske duše pokazali su i susjedi dr. Mamića u čijim kućama, uz njegovu, budu smješteni polaznici Tečaja.

PRVI NACIONALNI SEMINAR ZA VODITELJE FORMACIJE FRANJEVAČKE MLADEŽI

Prvi nacionalni seminar za voditelje formacije Franjevačke mladeži pod geslom "Pozvani na kršćanski život u bratstvu", u organizaciji Hrvatskog nacionalnog bratstva Frame-Nacionalnog povjerenstva za formaciju, održan je u Zadru od 28. kolovoza do 1. rujna. Molitva, predavanja, rad po grupama, izmjena iskustava i diskusije sadržaj su susreta koji je okupio šest duhovnih asistenata i 37 voditelja formacije najmlađeg dijela Franjevačke obitelji iz cijele Hrvatske, od Slavonije i Zagreba, do Primorja i Dalmacije. Utvrditi stanje na terenu, sagledati poteškoće i promišljati njihova rješenja, osvrn na učinjeno i pogled u buduća nastojanja življenja Evandjelja nasljeđujući primjer sv. Franje Asiškog cilj je susreta na kojem su voditelji formacije razgovarali o svojoj ulozi, povratku na kršćanske, franjevačke korijene, pozivajući na odgovornost u vlastitoj i izgradnji ostalih. Framaši su održali predavanja "Frama - put i identitet (Statut)" i "Ljudska, kršćanska i franjevačka dimenzija". Nacionalni duhovni asistent fra Milan Krišto govorio je o ulozi duhovnog asistenta u formaciji a članovi Franjevačkog svjetovnog reda razlagali su temu "Što je formacija i tko je voditelj formacije" te "Razdoblje upoznavanja s bratstvom i razdoblje pripreme za obećanja". Predstavljen je i godišnji program formacije. "Po predavanjima smo sagledali ideale što je Frama i usporedili s mjesnim bratstvom kako bismo poduzeli korake i u djelovanju bili što vjerniji odrednicama Statuta. Identitet našeg zajedništva definira i dokument 'Frama - put franjevačkog poziva'" rekao je Lovro Sučić, nacionalni predsjednik Franjevačke mladeži, istaknuvši da je susret održan u Zadru kako bi se potaknuo franjevački duh u gradu u kojem postoji ambijent i skupina ljudi koja je spremna preuzeti organizaciju. "Potencijala ima, a susret voditelja formacije je dodatni impuls da se i oni sami zbliže te dobiju dodatnih poticaja kako bi i Zadar zaživio franjevačkom bojom" rekao je Sučić, najavivši buduće održavanje tih susreta na područnim razinama. Frama iz zadarske župe Srce Isusovo je bratstvo u osnutku, a obnavlja se i bratstvo sv. Ivana Krstitelja na Relji.

U Hrvatskoj Frama djeluje 15 godina, a pet područnih bratstava Frame čija su sjedišta Osijek, Zagreb, Rijeka, Zadar i Split okupljena su u Hrvatsko nacionalno bratstvo Franjevačke mladeži. U svijetu je oko 50 000 Framasa; u Hrvatskoj je 850 mladih s danim obećanjima, uz tendenciju sve većeg razvoja. Član Frame daje obećanje na godinu dana koje se potom obnavlja, čime franjevačku duhovnost priznaje svojom duhovnošću, izraz je želje za pripadnošću mjesnom bratstvu i obnova krsnog obećanja. U Hrvatskoj djeluje 57 mjesnih bratstava, s priključenim bratstvom iz Beča. Uz duhovnog asistenta, svako bratstvo vodi i animira Vijeće koje koordinira ritam života Frame i tjedne susrete mjesnog bratstva. U suradnji s njima, voditelj formacije usklađuje odgojne djelatnosti bratstva te promiče odgoj mladih u odgojnim razdobljima. Na prijedlog voditelja formacije, Vijeće u mjesnom bratstvu izabire animatore koji će surađivati u aktivnostima bratstva te saziva susrete animatora kojih može biti više u jednom bratstvu. Voditelji formacije vode brigu o potrebama Frame, usklađenosti inicijativa s crkvenom godinom, ocjenjuju napredak rasta u vjeri i priključenje najmlađih.

"Ponesi: vreću za spavanje, osmijeh, Novi zavjet, dokument 'Frama - put franjevačkog poziva', Statut, instrumente, stvari za kupanje" pisalo je na letku petodnevnog seminara čijim je sudionicima vrata otvorila OŠ Petra Preradovića u Zadru gdje su i spavali. Radni dio programa bio je u župi Srca Isusova, a mladi su se hranili u Domu hrvatske mladeži. "Svako zadarsko poduzeće izašlo je u susret organizaciji seminara" rekla je Zrinka Merčep iz bratstva Sv. Frane u Zadru; "Tvornica kruha Zadar" svakog je dana donirala kruh, "Maraska" piće, a UO "Stipe", "Kroštula", "Tiramisu" i "Marex gel" sladoled i slastice.

BARTOL – FEST U GALOVCU

Cjelodnevno svečarsko slavlje povezano s blagdanom sv. Bartola u Galovcu, zaštitnika lokaliteta Crkvina iz rimskog doba s ostacima ranokršćanske sakralne arhitekture, u nedjelju 26. kolovoza zaključeno je održavanjem Bartol-festa koje je okupilo brojnu galovačku djecu na susret pjesme, šale i igrokaza koje su sami osmislili i priredili. Za posvjedočeno zajedništvo djece i odraslih te angažirano župno djelovanje svih generacija, galovački župnik don Stanislav Wielinski imao je poručiti samo jedno: "Ponosan sam na vas". Naime, nakon prošlogodišnjeg nastupa samo djece na Bartol festu, ove godine pjevačke snage udružili su i odrasli. Sudjelovao je i KUD "Sv. Mihovil" iz Galovca, no njihova odjevenost u bogatu narodnu nošnju ove je godine dobila 'pojačanje'; i djeca su predstavila običaje svog kraja odjeveni u narodnu nošnju, izvodeći igrokaz u kojem su domišljatim humorom najmlađi prikazali svoje viđenje svakodnevice koju žive odrasli. Ovogodišnji "Bartol- fest" imao je i humanitarni karakter, te bi se mogao nazvati "Djeca djeci". Tog je dana, naime, organizirana i prodaja raznih suvenira i ukrasa koje su izradila galovačka djeca; njihova druženja u radionicama i marljivo stvaralaštvo u župnoj kući nisu prestala ni ovog ljeta, kad su izrađivali prigodne uratke i od kamena, školjki, a prilog prikupljen njihovom prodajom na Bartol-festu djeca će dati zadarskom dječjem vrtiću "Latica" za djecu s posebnim potrebama.

KONCERT STAROHRVATSKOG GLAGOLJAŠKOG PJEVANJA U SV. DONATU

Već po ustaljenoj tradiciji, 27. kolovoza 2007. godine, održan je jedanaesti po redu Koncert starohrvatskog glagoljaškog pjevanja u crkvi sv. Donata. Nastupili su pučki crkveni pjevači iz Jezera (otok Murter), Zbor sv. Cecilija i pučki pjevači iz Preka (otok Ugljan) i pjevači okteta «Pieta» iz Zadra-Arbanasi. Koncert je vodio urednik prof. Livio Marijan, etnolog, koji je istakao vrijednost ove jedinstvene glazbene baštine u hrvatskoj kulturi koju treba negovati i čuvati ne samo zbog njene specifičnosti u našoj kulturi već i zbog toga što pomalo nestaje iz žive uporabe po mnogim župama gdje je stoljećima živjela. U prepunoj crkvi sv. Donata, pjevači iz Jezera su izvodili napjeve svoje do danas očuvane Glagoljaške mise (Ulaznu, Gospodi, Viruju, Svet, Aganče), uz pjevanje poslanice i odgovora na misi. Oduševili su slušatelje drevnošću i ljepotom svojih starih napjeva prepunih melizama i bogatih višeglasjem s karakterističnim starim otočnim unisonim završecima. Jezerani su pjevali i djelove Božićne Jutarnje te Oficija za mrtve iz «Hrvatskog bogoslužbenika» koji je u njihovoj župi još u živoj uporabi te su ga dali pretiskati. Sve tri skupine pjevača izvodili su napjeve Velikog tjedna koji na poseban i dirljiv način izražavaju pučku duhovnost dalmatinskoga puka. Osobito je efektna bila inscenacija procesije Velikog tjedna s križem i feralima koja se kretala sv. Donatom uz zvukove raznih napjeva pokorničkih stihova Velikoga petka «Puče moj». Pjevače iz Preka vodio je prof. Ivo Nižić koji je prešku glagoljašku baštinu dokumentirao u knjizi «Preko – glazbena baština» koja je upravo tih dana izašla iz tiska i predstavljena javnosti. Pjevači okteta «Pieta» iz Arbanasa izveli su nekoliko pasionskih napjeva koji su baštine zadarske katedrale i glagoljaškog pjevanja Zadra a predvodio ih je Žan Morović, voditelj Katedralnog zbora «Sv. Stošije» u Zadru. Kao i dosadašnji koncerti, ovaj, u Hrvatskoj jedinstveni koncert, pobudio je veliki ineteres publike i medija a organiziran je potporom Županije, Grada i Turističke zajednice.

PODJELA MANDATA VJEROUČITELJIMA ZADARSKE NADBISKUPIJE

Zadarski nadbiskup Ivan Prenda podijelio je u srijedu 29. kolovoza u katedrali sv. Stošije 34 mandata za novu školsku godinu vjeroučiteljima zadarske nadbiskupije, od toga trinaest trajnih. Podjeli mandata prethodilo je misno slavlje koje je mons. Prenda predvodio u suslavlju s generalnim vikarom mons. Ivanom Mustaćem i nadbiskupijskim predstojnikom Katehetskog ureda don Gašparem Dodićem. Primanje mandata pred Bogom ocijenio je ozbiljnim trenutkom njihova života koje izaziva pitanje otkud to da im je Bog stavio toliki zadatak u život, te shodno tome potrebu ponoiznosti. "Svatko je pozvan produbiti odgovornost koju mu je Bog stavio na srce. Diploma je neophodan uvjet. Ali biti kateheta je više od toga. To znači prihvatiti odgovornost, biti dosljedan i uporan, moliti da se zadatak može izvršiti, da ne bude rutinski" istaknuo je nadbiskup, dodavši da je svaki nastup nova prilika i odgovornost. Upozorio je na opasnost 'uspavanosti', da se ne žive otajstva vjere i sakramentalni život.

"Neki se ne mire s vjeronaukom u školi i uvijek iznova postavljaju pitanje o 'diktaturi vjeronauka', iako postoji mogućnost slobodnog izbora. Hoće li i dalje ta pitanja 'visiti u zraku' i kako će se razvijati ovisi i o vama. Vi nosite ugled Crkve u školske klupe, ali nosite i sebe, svoj život. Bdijte nad sobom, programima, radom, odnosima u zbornici. Odbacite komplekse, u rang uste s drugim članovima profesorskog zbora. Prošla je početna teška faza. Pokažite da ste nositelji vjere koja prima ljude, da svi zajedno pokažemo pravo lice Crkve i nastupamo u Kristovo ime" poručio je mons. Prenda vjeroučiteljima.

Govoreći im o svjedočkoj vrijednosti njihova poslanja, suočio ih je s pitanjem kako Božja riječ utječe na njihov život i poziv. "Crkva vam daje mandat da idete pred mlade ljude, da im navijestite i svjedočite po znanju i prakticiranju vjere ono što je ušlo u vaš život; da budete Riječ Božja. Uvijek je pitanje koliko smo vjerni u tome i što to znači za naš osobni i život župe" rekao je mons. Prenda vjeroučiteljima. Potaknuvši ih na razmišljanje kako se to odražava na njihove stavove te što znači drugima prenijeti tu vjeru, posvjedočiti da je to i njihov put i život, mons. Prenda im je poželio snage za ustrajnost u radu, rast i napredak.

MISA POVODOM POČETKA NOVE ŠKOLSKE GODINE

Misno slavlje povodom početka nove školske godine okupilo je u petak 7. rujna u katedrali sv. Stošije u Zadru učenike svih zadarskih srednjih škola, a predvodio ga je generalni vikar zadarske nadbiskupije mons. Ivan Mustać u zajedništvu s desetak svećenika. Ravnatelji, profesori i djelatnici srednjoškolskih ustanova, uz pjevanje koje je predvodio Zbor mladih iz župa zadarske nadbiskupije bilo je slika novog školskog početka, a svaki početak daje novu šansu, rekao je mons. Mustać, poželjevši učenicima uspješnu školsku godinu. Istaknuo je važnost vjeronauka koji im pomaže u izgradnji ispravnog odnosa prema Bogu, pozvavši mlade na život i rast u Crkvi koja im uvijek izlazi u susret i želi im pomoći. Početak školske godine misnim slavljem započela je i Klasična gimnazija Ivana Pavla II., čiji su se učenici i djelatnici okupili na misi u zadarskoj katedrali u ponedjeljak 3. rujna. Misu je predvodio ravnatelj Gimnazije mons. Joso Kokić. Rekao je da se u školi ne bi trebali stjecati samo znanje i vještine, jer životno iskustvo pokazuje kako se i unatoč velikom znanju čovjek ne ostvaruje u svoj svojoj punini, nego bježi u razna otuđenja misleći da će se u njima ostvariti. Upozorio je i da mnogi nisu zadovoljni svojim statusom u obitelji, mladi ne nalaze skladno rješenje svoje slobode i poslušnosti roditeljima, a ni oni nisu zadovoljni stanjem svojih odnosa s djecom. "Tako djeca bježe iz obitelji, škola, Crkve. Osim znanja čovjeku je potrebno duhovnih vrijednosti. Mudrost za život cjelovitije prati i osmišljava ljudski život, ne samo znanje o životu. Dok se znanje stječe radom, mudrost srca se prima od mudrosti koja je Bog. Ona nam se objavljuje i na više načina, a u svoj svojoj punini objavila nam se u Isusu Kristu" rekao je mons. Kokić. Povodom početka nove školske godine, uime profesora i djelatnika Gimnazije mons. Kokić je uputio i Pismo roditeljima. Sadržaj i značenje njihovog "zajedničkog

posla" potkrijepio je mišlju pedagoga dr. Ante Vukasovića da je odgoj proces razvijanja, nastajanja, izgrađivanja čovjeka kao ljudskog bića, a to je dugotrajan i vrlo slojevit proces koji obuhvaća razvoj čovjeka u tjelesnom, intelektualnom, estetskom i radnom pogledu, oblikovanje njegove racionalne, osjećajne i voljne sfere.

Klasična gimnazija Ivana Pavla II. ove je godine po prvi put kompletirala upis svog školskog kapaciteta. Svaki razred ima dva odijeljenja, a u osam razrednih odijeljenja ove godine upisano je 214 učenika.

BLAGDAN POROĐENJA BDM U SELINAMA

Blagdan Rođenja BDM svečano je proslavljen u subotu 8. rujna u istoimenoj župi u Selinama. U pripravi koja je bila u Trodnevnicu koju su predvodili don Zvonimir Čorić, župnik Poličnika i Suhovara, don Srećko Frka Petešić, nadžupnik i dekan Paga i don Damir Juričin, dekan Ražanačkog dekanata, pripremili su svojim propovijedima i molitvama župljane Selina na proslavu Rođenja BDM koju je na sam blagdan zaštitnice župe predvodio fra Miro Bustruc, pučki misionar iz Imotskog. Do posljednjeg mjesta ispunjena crkva u Selinama pokazala je svoju životnost želje i čežnje za kršćanskim življenjem. Propovjednik je istaknuo da je život Božji dar i sve što se događa u svijetu i prirodi je odgovor čovjeka na devastiranje prirode. Bog je u svojoj ljubavi preko Blažene Djevice Marije darovao samog sebe u Isusu Kristu Bogočovjeku da navijesti Boga Stvoritelja i kako mi njemu dajemo, tako se nama u životu uzvraća. Zato poštujmo život, budimo zahvalni Bogu Stvoritelju u Isusu Kristu, našem Spasitelju, koji želi spasenje svakog čovjeka.

Nakon svečane mise i pjevanja mladih i odraslih koje je predvodila časna sestra Josipa, Božji puk se uputio u procesiju oko župne crkve iza križa našeg Gospodina Isusa Krista, kojeg je nosio Iso Jurlina i kipa Majke Božje kojeg su nosile djevojčice. Potom su išli muškarci, zbor i svećenici: fra Miro, don Zvonimir, don Grgo, mjesni župnik don Ivan Borić i ostali puk, a dali su hvalu i slavu Gospodu i Majci Božjoj - zagovornici i zaštitnici hrvatskog naroda. Nazočnost velikog broja vjernika pokazala je da volimo onu koja je na braniku naše Domovine, a to je Nebeska Majka. Na koncu svetog slavlja župnik se zahvalio svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se ta svetkovina proslavi na dostojanstven kršćanski način. U misi su sudjelovali i načelnik Općine Starigrad-Paklenica Krsto Ramić i ravnatelj škole Pavo Vulić. Nakon tog duhovnog ugođaja u Selinama bila je pučka veselica s grupom 'Felix', KUD-om 'Podgorac' i domaćim jelom.

BLAGOSLOVLJEN I OTVOREN PRVI DNEVNI BORAVAK ZA PSIHIČKI BOLESNE ODRASLE OSOBE U HRVATSKOJ

Zadarski nadbiskup Ivan Prenda blagoslovio je u petak 14. rujna u Zadru prvi Dnevni boravak za psihički bolesne odrasle osobe u Hrvatskoj. Taj je prostor uz potporu Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Grada Zadra uređen u Vili Troskot, a djeluje u sklopu Doma sv. Frane, najstarije socijalne ustanove u Hrvatskoj koja skrbi o starim i nemoćnim osobama, s tradicijom dugom 124. godine. Dom je 1883. god. osnovan kao Ubožnica sv. Frane i u njemu su trenutno zbrinuta 63 korisnika. Ravnateljica Doma sv. Frane Marija Pletikosa rekla je da je cilj tog projekta smanjenje kapaciteta u samoj ustanovi te znatno povećanje kapaciteta kroz ostale oblike skrbi. Trenutno postoje tri programa, a uskoro će početi i četvrti, čime će biti obuhvaćeno 300 osoba. Radno-educacijske terapije i različite vrste pedagoško-psihološkog rada s korisnicima koji u ustanovi Dnevnog boravka provedu vrijeme dok njihovi ukućani izbjavaju iz kuće pružaju im razne socijalizacijske mogućnosti interakcije i integracije u okolinu, osjećaj da su poštovani i prihvaćeni kao ljudi, bez obzira na njihove psihičke poteškoće. "Od Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi dobili smo punu podršku za osnivanje Dnevnog boravka za psihički bolesne odrasle osobe, uzimajući u obzir nedostatak kapaciteta za skrb izvan vlastite obitelji i razvoj izvaninstitucije, čime će se doprinijeti poboljšanju kvalitete življenja psihički bolesnih odraslih osoba" rekla je Pletikosa. Kapacitet Dnevnog boravka trenutno je 14 osoba, a skrb će se proširiti na brigu o 27

osoba. Korisnici koji će boraviti u Dnevnom boravku odgodit će smještaj u Domu, a moći će koristiti sve oblike skrbi. U Zadarskoj, Vukovarsko-Srijemskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji provodi se pilot program reforme socijalne skrbi u Hrvatskoj. Dom sv. Frane primjer je cilja tog projekta, deinstitucionalizacija i decentralizacija socijalnih ustanova.

Nadbiskup Prenda je izrazio priznanje programu i osobama koji su nositelji tog izvaninstitucijskog oblika skrbi koji njeguje humaniji pristup u odnosu s ranjivom skupinom ljudi; povoljan je a obuhvaća veliki broj korisnika i rasterećuje kapacitet Doma sv. Frane. "Čovjek ostaje čovjek, osjetljiv je na pažnju, ljubav i dobrotu u svim razdobljima života. Ukoliko ljudski element nije na visini, sve materijalno može biti izvrsno pripremljeno, no nije od velike pomoći" rekao je mons. Prenda, zahvaljujući djelatnicima na spremnosti u nesebičnom služenju drugima. Poželio je da starija dob psihički bolesnih osoba bude razdobljem milosti, spasenja i utjehe u kojem će im Bog poslati ljude koji će umanjiti njihove životne teškoće. Istaknuo je da se humanost i socijalna osjetljivost društva ogleda u brizi za nemoćne i ugrožene skupine ljudi, čemu pridonosi zajednički rad države i Crkve. Pohvalio je uključenost lokalne zajednice u taj projekt a postojeći program je rezultat dobre suradnje Doma i Grada Zadra. Mons. Prenda je najavio i skoro otvaranje Doma za beskućnike u zadarskom Caritasu. U svečanom događaju otvaranja Dnevnog boravka sudjelovali su predstavnici gradske i županijske vlasti te saborski zastupnici, a nadbiskup im je rekao da Božja riječ u mnogim primjerima govori o brizi koju je Bog iskazao prema starijima i nemoćnima.

Dnevni boravak je svečano otvorio Dragutin Keserica, pomoćnik ministra zdravstva i socijalne skrbi, koji je predstavio strateški razvoj socijalne skrbi u Hrvatskoj, čija bi realizacija trebala biti završena do lipnja 2009. god. "Sustav socijalne skrbi doživljava renesansu u reformi i ide u dobrom pravcu" rekao je Keserica, istaknuvši da je to rezultat trogodišnjeg rada s ljudima iz prakse. Vlada je u suradnji s ljudima koji rade u sustavu socijalne zaštite postavila strategiju, a oni su rekli da im ne trebaju socijalne akademije, nego konkretizacija u praksi reformom Domova i Boravaka kakav je otvoren u Zadru, s naglaskom na prevenciju institucije. Keserica je rekao da, poput otvorenog Dnevnog boravka, u Hrvatskoj nema takvog tipa organiziranog života za osjetljivu skupinu ljudi kojoj treba pružati više života; no u planu je otvaranje novih kapaciteta, što je primjer realizacije socijalne države u praksi.

U Hrvatskoj je u sustavu socijalne skrbi zadnjih godina otvoreno više od 600 novih radnih mjesta, sa zaposlenim psiholozima i pedagozima kojih nije bilo u pojedinim Domovima. Sustav inače zapošljava više od 10 000 djelatnika. Keserica je istaknuo veliku podršku Vlade RH u osiguranju sredstava, a potiče i razvoj javno privatnog partnerstva. Sadašnje institucije socijalne skrbi prekapacitirane su sa 400 osoba. "Izvaninstitucionalni oblik se primiće korisnicima, u pristupu koji ih tretira kao biološka i Božja bića koja to zaslužuju. Uvijek će biti socijalnih slučajeva. Pomoć ovisi o gospodarskoj pomoći države, dobro organiziranoj ustanovi, ali je potreban i ljudski pristup, s ljubavlju. Nije sve u novcu nego u pravom ljudskom pristupu" istaknuo je Keserica, zahvalivši svima koji taj posao rade s ljubavlju. Upozorio je da su prošla vremena socijalističkog pristupa kad se nije vidjela vrijednost svakog čovjeka, nego bi se takve osobe zatvorilo u daleki izolirani prostor i postavilo portira da ih čuva, bez mogućnosti njihovog slobodnog kretanja i interakcije s okolinom.

STUDIJSKO PUTOVANJE ZADARSKE VISOKO TEOLOŠKE KATEHETSKE ŠKOLE U RIM

Studijsko putovanje studenata, profesora i djelatnika Visoko teološke katehetske škole iz Zadra (VTKŠ) održano je od 10. do 15. rujna u Rimu. Hodočašće je predvodio ravnatelj Škole mr. don Marinko Duvnjak, a u srijedu 12. rujna pridružio im se i zadarski nadbiskup Ivan Prenda, te je s mladim nositeljima kateheze mons. Prenda, inače predavač na VTKŠ, sudjelovao u Općoj audijenciji s papom Benediktom XVI. On je izrijeком na hrvatskom jeziku pozdravio studente VTKŠ-a što je bilo iznenađenje i sudionicima hodočašća. Kad mu je u kasnijem susretu s papom, kako je običaj da nazočni biskupi pozdrave Svetog Oca nakon audijencije, mons. Prenda rekao "Tu su moji studenti", Benedikt XVI. je rekao "Da, znam, čuo sam ih", misleći pritom na njihov glasni i oduševljeni 'odzdav' papi nakon što je izgovorio njihovo ime. Prepoznatljivi po pokliku i

hrvatskoj zastavi, Zadrani su u prvim redovima audijencije posvjedočili žarku privrženost Petru naših dana. Svakodnevno su molili Jutarnju i Večernju, slavili misu te razgledavali rimske bazilike i ostale znamenitosti. Pomolili su se i na grobu Ivana Pavla II., posjetili Gregorijanu, a u Hrvatskom zavodu u crkvi sv. Jeronima misno slavlje za hodočasnike predvodio je mons. Prenda. Posjetili su i trapističku opatiju, crkvu 'Tri izvora', mjesto gdje je sv. Pavlu odrubljena glava. Monasi u opatiji uzgajaju eukaliptus i proizvode razne ljekovite proizvode, šampone i likere, od te biljke s terapijskim učinkom.

Na putu do Rima zaustavili su se u Ravenni i slavili misu u tamošnjoj ranokršćanskoj bazilici sv. Ivana Evanđeliste iz 5. st. Posjetili su i poznatu crkvu sv. Vite iz 6. st. i mauzolej s brojnim mozaicima starokršćanskih motiva. Između Riminija i San Marina zaustavili su se u komuni "San Patrignano" gdje živi 1600 osoba, koji se liječe od ovisnosti i oni koji su se izliječili pa su ostali kao pomoćnici, volonteri i suradnici. Prostor komune nalazi se na 14 000 kvadratnih metara i izgleda poput malog grada, s brojnim gospodarskim objektima. U komuni se nalaze i Hrvati iz Zadra i Splita, a jedan Zadrani bio je vodič kroz komunu svojim hodočasničkim sugrađanima. Posjetili su i Akvileju, jedan od četiri najveća grada Rimskog carstva koji sad ima svega 2000 stanovnika. Pod akvilejske bazilike iz 11. st. pun je mozaika sa starokršćanskim motivima te je zaštićen staklenom površinom po kojoj se hoda.

Hodočasnike je osobito dojmio posjet Domitilnim katakombama, koje su uz Kalistine najveće u Rimu. Kad se boravi u hladnim i vlažnim 17 km dugim hodnicima u četiri nivoa, a najveća dubina seže do 30 metara u zemlji, hodočasnici kažu da je to snažan poziv ljudima našeg vremena da žive životom kršćanina, znaju podnositi patnje, probleme i neprihvatanje Crkve. "U Domitilnim katakombama su brojni grobovi prvih kršćana. Oni su sav svoj život dali Kristu. Kopali su pod zemljom da bi mogli slaviti Boga. Nisu imali niša od ovog svijeta. A svojim su životom umrli za Krista. To je poziv i primjer svima nama da prihvatimo progone koji su danas drugačijeg tipa" rekla je hodočasnica Ana Čurko.

Nakon niza jednokratnih posjeta studenata VTKŠ-a hodočasničkim i studijskim mjestima u Hrvatskoj i BiH, dio troškova rimskog studijskog putovanja hodočasnicima je financirala zadarska nadbiskupija.

31. KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE

Je li sadašnja kateheza sposobna odgovoriti specifičnim socio-kulturalnim uvjetima i aktualnim religioznim potrebama djece, mladih i odraslih? Gdje se nalazi katehetska obnova mjesne Crkve? Koliko se realno izmijenila ili poboljšala pastoralna struktura u mentalitetu i u katehetskoj praksi? U želji da se "otvori prozor te realnosti", razmatranje tih pitanja sadržaj je 31. Katehetskog dana zadarske nadbiskupije održanog u subotu 22. rujna u pastoralnom centru župe Uznesenja BDM u Zadru. Susret je okupio svećenstvo, redovništvo, bogoslove, vjeroučitelje i vjernike laike aktivne u navještaju vjere, započevši molitvom Srednjeg časa koju je predvodio zadarski nadbiskup Ivan Prenda, a predslavio je i misu za sve sudionike. Mr. don Gašpar Dodić, predstojnik nadbiskupijskog Katehetskog ureda razlagao je temu "Župna zajednica-mjesto kateheze / Analiza Upitnika o župnoj katehezi". To je analiza rezultata ankete koja je prošle godine provedena u 114 župa u 12 dekanata zadarske nadbiskupije, a temu "Župna kateheza u zadarskoj nadbiskupiji - stanje i izazovi" bila je obradila dr. s. Ana Thea Filipović.

"Pokazatelji iz pastoralne prakse i crkvenih dokumenata daju nam vedrine kad kažemo da smo uvidjeli smjer, iako ga stvarno još nismo u potpunosti prihvatili. Iako sjeme Riječi posjeduje u sebi dinamizam života, s druge je strane uvjetovano različitom vrstom terena. Ono što bi mogla biti kušnja za rezultate na području katehetike, u stvarnosti je potreba obrata, prosudbe i izbora različitosti zemljišta" poručio je mr. Dodić koji je predstavio panoramu pastoralno-katehetskog stanja u Nadbiskupiji temeljem statističkih podataka polaznika župne kateheze. Brojke pokazuju koliko je sudionika u radu župne kateheze s prvopričesnicima, krizmanicima, djecom od 5. do 8. razreda, dječjim i zborom mladih, župnim zborom, mladima i studentima, roditeljima prvopričesnika i krizmanika te crkvenim pokretima. S obzirom na te kategorije na Katehetskom danu je održan i rad u deset skupina gdje je produbljena i individualizirana problematika rada s tim skupinama, promišljajući primjenu konkretnih katehetskih oblika rada. Cilj je bio ukazati na činjenice koje se odnose na katehetski pastoral te premisliti evangelizacijske zadaće Crkve u svijetu koji se mijenja, uočiti svjetla i sjene u župnoj katehezi. Temeljem rezultata upitnika kojeg su dostavili župnici ne može se izravno saznati kako je kateheza povezana sa zajednicom koja slavi, živi zajedništvo, naviješta i služi. No, po sudjelovanju ili nesudjelovanju djece, mladih i roditelja na župnoj katehezi, može se naslutiti i procijeniti: s jedne strane, kako se u zajednici provodi proces kršćanske inicijacije, koliki je angažman za katehizaciju, kako roditelji prenose vjeru djeci i koliko se brinu za njihov i svoj vjerski odgoj, a s druge strane, u kojoj mjeri se ostvaruje vjerski život župne zajednice i pojedinca kroz spomenuta četiri oblika crkvenog djelovanja.

"Problem promišljanja tradicionalnog procesa kršćanske inicijacije hitna je i složena zadaća sadašnjeg katehetskog pastoralna, ne samo našeg nego i Crkve općenito. Zadnjih 16 godina u europskoj katehetskoj praksi zapaža se stagnirajuća, nekad obeshrabrujuća situacija. Velike potrošene energije i uložene darežljivosti ne samo da nisu dale očekivane rezultate, nego su zabilježile i neuspjehe. Najveći znak tog 'sloma' je kriza tradicionalnog procesa kršćanske inicijacije" rekao je mr. Dodić, dodavši da je uvid u takvu situaciju usmjerio pozornost na model inicijacije odnosno promjenu konteksta u kojem se kateheza odvija. Govorio je i o liku katehete upozorivši: "Danas katehete imaju teret kojeg je nemoguće sam nositi. Pastoral i kršćanska inicijacija koji se vrte samo oko zauzetosti pojedinca na satu kateheze siromašan je i ponižavajući prije svega za samog katehetu. Naprotiv, u pastoralnoj ponudi koja uspije pronaći svoje mjesto u obitelji i zajednici, lik katehete će dobiti više crte onih koji prate, uvode, potiču, povezuju, pomažu u tumačenju životnih iskustava, nude riječi, mišljenje i nadasve borave srcem". Kako obnoviti pedagošku strukturu da se susret djece i mladih s Božjim misterijem ne bi događao s jednom prostorijom, knjigom, transparentima i dijapozitivima, nego sa životom osoba koje traže

vjerovati, znati ljubiti u ime Isusovo?, upitao je don Gašpar, istaknuvši da od inicijacijske strukture usmjerene na malene i sakramentalno, treba ići prema inicijacijskom procesu koji za stožer ima odrasle i usmjeren je prema kršćanskom životu.

Rezultati pokazuju da je u župama nadbiskupije najprisutnija sakramentalna kateheza, priprema djece za primanje sakramenta. Nedostatan je rad sa župnim i zborovima mladih. Nasuprot tome, jako je dobro zahvaćena župna kateheza u crkvenim pokretima i donosi dobre plodove. Novost u nadbiskupiji je pitanje rada s djecom s posebnim potrebama. "Da bi kateheza uspjela župna zajednica mora uključiti sve, počevši od onih koji su prvi naslovnici odgoja, roditelja. Preskočiti obitelj znači osuditi se na usamljenost, na pretpostavku ili umišljenost odgajati u vjeri jednim satom kateheze" upozorio je don Gašpar. Statistička potvrda tog stanja, u šk. god. 2006/07., je sljedeća: u školskom sustavu zadarske nadbiskupije djelatni je 61 vjeroučitelj laik, 21 redovnica i deset svećenika, a u župnoj katehezi 80 svećenika, 37 redovnica i 121 vjeroučitelj. Osnovne škole pohađa 13 307 učenika, od čega njih 12 849 pohađa školski vjeronauk. Župnu katehezu pohađa 9137 osmoškolaca. Dakle 3712 osmoškolaca koji pohađaju školski vjeronauk ne pohađa i župnu katehezu. U srednjim školama je 7288 učenika, od čega njih 7009 pohađa školski vjeronauk. U župnoj katehezi je 2795 srednjoškolaca. Dakle 4214 srednjoškolaca ne pohađa župnu katehezu, a pohađa školski vjeronauk. Nesrazmjer župne kateheze za osnovnu i srednju školu vidljiv je i u broju održanih sati. Župna kateheza za osmoškolce iznosi 13 137 sati, a za srednju školu 2589 sati. Za razliku od ministranata, prvopričesnika i dječjih zborova, od kojih svaka od tih skupina broji više od tisuću djece zahvaćenih župnom katehezom, broj mladih je svega 306, a broj studenata 86. Veća je i uključenost roditelja prvopričesnika negoli krizmanika.

Na osjetljivost tog rada upozorio je i mons. Prenda: "Dobro je da smo doživjeli kako je veliko polje rada u Nadbiskupiji. Čini mi se da se uvijek iznova javljaju pitanja što, kako i s kime raditi, od čega početi" rekao je mons. Prenda, istaknuvši da je uz školski vjeronauk kateheza druga tračnica koja vodi živoj župi. Izrazio je snažnu želju da u svakoj župi zaživi župna kateheza, što jest prisutno u gradskim župama, no ne i područjima izvan grada. Zadovoljan je sadržajem Katehetskog dana, rekavši da Gospodin poziva na poniznost. "Svih deset izvještaja iz radionica govore o jednoj vrsti nemoći. Puno poteškoća, pitanja, traženja. A malo rezultata" rekao je nadbiskup, dodavši da je sudjelujući u radionicama imao sliku neplodnog ribolova na koji su se potušili apostoli. Prošlih godina u zadarskoj nadbiskupiji svaka pastoralna godina bila je posvećena jednom programu. No ove godine određeno je da se nastavi sa sadržajem prošlogodišnjeg pastoralnog rada, Godinom župne kateheze. Mons. Prenda je rekao da je dvogodišnja ustrajanost na toj inicijativi zbog potrebe da se oživi ono što životari ili čega nema, da se podrži i promijeni ono što je neodlučno i nejasno: "To je cilj nastavka Godine župne kateheze: ne radi se o 'popravnom ispitu', nego produbljenju, proširenju na dubljoj kvaliteti kateheze. Vjerujem da radimo za budućnost".

PROSLAVLJEN DAN HRVATSKE POLICIJE I
BLAGDAN SV. MIHOVILA, NJIHOVA ZAŠTITNIKA

Dan Hrvatske policije i blagdan njihova zaštitnika sv. Mihovila proslavljen je u utorak 25. rujna u Policijskoj upravi zadarskoj u Zadru, na čijem ju platou svečana postrojba predstavljala svih 11 postaja Policijske uprave zadarske. U programu su sudjelovali uglednici iz policijskog, vojnog i političkog života te roditelji poginulih hrvatskih branitelja, a sudionicima se obratio i zadarski nadbiskup Ivan Prenda. Proslava je započela minutom šutnje i počašću poginulim braniteljima, policijskim službenicima i stradalim vatrogascima na Kornatu. Ujutro su se policajci okupili i na misnom slavlju koje je u crkvi sv. Mihovila predvodio o. Ivo Topalović, vojni kapelan nadbiskupije.

Hrvatska policija je moderna, vodeća u našoj regiji i uz bok većini europskih zemalja, istaknuto je na svečanosti na kojoj su izloženi i rezultati rada i ulaganja u policijski sustav koji je pojačan u brojnim segmentima i informatiziran. Anton Dražina, načelnik Policijske uprave zadarske podsjetio je da se Policija stvarala u posebnim okolnostima, u jednom od najpresudnijih

trenutaka za Hrvatsku, a postrojbe Ministarstva unutarnjih poslova pisale su najsajnije stranice naše ratne povijesti. Okončanjem rata Hrvatskoj policiji namijenjena je nimalo manja ali bitno drugačija uloga. Pravovremeno prepoznavanje problema i traženje rješenja zadatak je policije u čije se ljude treba ugledati; njihovom izvrsnošću postiže se konačan cilj, povjerenje svakog građanina u policijski rad, što im je najveća nagrada, rekao je Tomislav Buterin, savjetnik ministra unutarnjih poslova, dodavši da je zadaća ministarstva i podići ugled Hrvatske policije na veću razinu, kakav je imala za vrijeme i nakon Domovinskog rata. "Nažalost svjedoci smo i danas kako neki žele omalovažiti Domovinski rat i ulogu Hrvatske policije u stvaranju samostalne hrvatske države. Budući da to dolazi od onih koji baš i ne vole Hrvatsku i koji nisu nikad ni bili za njenu samostalnost na takve objede ne treba se osvrutati. Činjenica da je u Domovinskom ratu poginulo 714 policajaca, 3 586 je ranjeno a još 48 se vodi nestalima govori koja je bila uloga Hrvatske policije u Domovinskom ratu. To su pravi heroji i hrvatski mučenici, jer bez njihove žrtve ne bi bilo samostalne hrvatske države" rekao je Buterin.

Na veličinu njihovih zasluga i žrtve u polaganju života za slobodu ukazao je i nadbiskup Prenda. "Sve što se čini treba nutarnju duhovnu podlogu iz koje niče svijest o domovini. Iz duhovne kategorije od koje živimo rađa se izvrsnost policajca" poručio je mons. Prenda. Poželio im je hrabrost i ustrajnost u uočavanju zla i brzom prosuđivanju onog što im je činiti u zaštiti građanskog života i osiguravanju što manje ugroženosti. "Ljudi stavljaju u vašu zaštitu pronicljivost, sposobnost i brzo reagiranje, u vas stvaljaju svoje povjerenje i nadu. Druga kategorija koja živi u svima nama jest da će se ono što očekujemo od policije i ostvariti. Da će to biti policija koja bdije oslanjajući se na državne zakone, pravila svoje službe, nutarnja uvjerenja u svojoj savjesti i moralna načela te da će ostvariti ono čega smo svi željni - da se ta služba očituje kao služba zaštite i pomoći čovjeku" poručio je mons. Prenda policajcima, čestitavši im blagdan njihova zaštitnika. I činjenica da Dan svoje službe povezuju uz blagdan sv. Mihovila, njihova zaštitnika, kazuje kako su svjesni da je usprkos sveg ljudskog djelovanja i tehnike potreban oslonac na Boga i pouzdanje u njegovu zaštitu, rekao je mons. Prenda. Darovao je načelniku Dražini Monografiju o Papinom boravku u Zadru, rekavši da je i za Papinog dolaska u Hrvatsku na nivou bila spremnost Policije koja je izvrsno vladala situacijom, te je i taj događaj utisnut u njihov lik. Nadbiskup je istaknuo i potrebu još bolje organiziranosti dušebrižništva za policajce, kako je to uređeno i sa vojnim sustavom.

Načelnik Dražina je istaknuo da problemi kriminaliteta i sigurnosti ljudi i imovine nisu samo problem policije; učinkovito i dugoročno suprostavljanje može se provesti angažiranjem svih

potencijala društva, a policijski službenici će služiti sa svima u zajedničkom radu na suzbijanju različitih društvenih devijacija. "Policija je odgovorna za sigurnost u društvu, no postoje i drugi subjekti koji na takvo stanje mogu pozitivno utjecati: odgoj u obitelji i obrazovni sustav. Mi smo servis i na usluzi građanima i državnim institucijama. Što bolja suradnja s građanima znači još bolju prevenciju svih vrsta kriminaliteta" poručio je izaslanik ministra Buterin, poželjevši da Dan Hrvatske policije kao svoj prihvate i svi građani Hrvatske, jer "policajac je naš susjed, rođak i prijatelj, zato je Dan policije i Dan svih nas".

OTVORENJE I BLAGOSLOV CARITASOVOG PRENOČIŠTA ZA BESKUĆNIKE

Prenočište za beskućnike "Sv. Vinko Paulski" Caritasa zadarske nadbiskupije svečano je otvoren u srijedu 26. rujna u sklopu kompleksa Caritasa u Zadru. Djelatnike Caritasa, prenočište i sve koji će u njemu boraviti blagoslovio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda. U svečanosti su sudjelovali svećenici, redovništvo te predstavnici Grada i Županije. Zadarski Caritas u socijalnom području rada ima osam, a u savjetodavnom šest programa, te mjesečno pruža pomoć oko 500 osoba.

Prenočište je novi program socijalne pomoći i ponuda zadarskog Caritasa s kapacitetom za 16 osoba smještenih u dvije muške i jednu žensku spavaonicu. Plod je zajedničkog ulaganja Zadarske nadbiskupije, Županije i Grada, te brojnih dobročinitelja. Ravnatelj Caritasa don Ivica Jurišić rekao je da je to izraz pomoći za najpotrebnije u kojima se vidi Krista patnika. Korisnici prenočišta dnevno će imati sva tri obroka u Caritasovoj Pučkoj kuhinji, a ravnatelj Jurišić najavio je i korak naprijed u radu s ovisnicima. Nadbiskup Prenda je zahvalio svima koji su uložili sredstva u tu hvalje vrijednu inicijativu koja smjera potrebama čovjeka, rekavši da to jest kap, ali vrlo značajna, jer Crkva, sredstva i državne strukture su za čovjeka. "Pred nama je polje rada koje se nikad ne može zaključiti. Krist je rekao 'Uvijek ćete imati siromahe među sobom'. Ne zato jer je to ideal, nego jer je ljudsko društvo nesavršeno. Ali svi zajedno možemo učiniti mnogo. Crkva ne može sve. Ni drugi ne mogu sve. Ali svi zajedno možemo u partnerskom odnosu i u zajedničkom radu pomoći čovjeku koji je potreban" rekao je mons. Prenda.

Zadarski gradonačelnik dr. Živko Kolega sretan je što Grad može sudjelovati u takvim projektima. Obećao je još i veću pomoć takvih akcija zahvalivši Nadbiskupiji što Grad smatra partnerom u zajedničkom radu. Županija godinama sustavno pomaže rad Caritasa, a za Prenočište je izdvojila i

dodatna sredstva, rekao je župan Ivo Grbić. "Dom je svetinja od pamtivijeka. Više no mjesto i fizički prostor, dom je metafora sigurnosti pripadanja nekog i nečemu, osjećaj topline u kojoj je duša smirena. Ne imati dom usud je kojem nikom ne bismo poželjeli. Primiti nekog u svoj dom dobročinstvo je koje nema cijenu. Stvoriti nekom makar privremeni dom izniman je čin skrbi za one kojima je pomoć najpotrebnija" rekao je župan Grbić, zaključivši da je običaj poželjeti sretan početak rada; "No ja ću zahvaliti djelatnicima Caritasa ali i Prenocištu poželjeti da svoja vrata otvara što rjeđe, vjerujući da će broj potencijalnih korisnika biti što manji".

Caritas je lice Crkve i trudi se prepoznavati potrebe čovjeka, poručio je ravnatelj Jurišić zahvalivši svima koji pomažu njegov rad; npr. Tvornica kruha Zadar besplatnom dnevnom dostavom kruha i ostalih proizvoda u 11 godina Caritasu je donirala vrijednost više od milijun kuna. Jurišić je zahvalio i Đakovačkom Caritasu i splitskoj udruzi Most na savjetima u otvaranju Prenocišta kakvo oni imaju. U kući od 120 četvornih metara ima tri spavaonice, dva sanitarna čvora, skladište i sobu za dežurnog kućepazitelja. Ljeti je otvoreno od 21,00, a zimi od 20,00 do 8,00 sati. Korisnici su osobe koje su privremeno došle u Zadar a zatekli su se bez financijskih sredstava, osobe u tranzitu te oni koji su upućeni u Prenocište na zahtjev službene osobe, MUP-a i Centra za socijalnu skrb.

Cilj tog projekta čiji proračun za 2008. god. iznosi oko 400 000 kn je osigurati dostupnost smještajnih kapaciteta, usluga i servisa za beskućnike, motiviranje za izlazak iz statusa beskućnika i integracija u redovne životne tokove. Aktivnosti Prenocišta su prihvati i smještaj beskućnika i skitnica, redovni zdravstveni pregledi korisnika, osiguranje obroka, humanitarne akcije s ciljem promoviranja rada i animiranja šire javnosti za problematiku beskućnika, savjetovanje, s ciljem resocijalizacije korisnika te kontinuirano održavanje prostora prenoćišta.

IZLOŽBA "PAPA ISPOD IDRA"

"Papa ispod idra" naziv je izložbe slika susreta puka s Papom na Forumu i skica pozornice s koje je Ivan Pavao II. predmolio Slavje Šestog časa za svog pohoda Zadru 2003. god. Autor Izložbe postavljene u Osnovnoj školi "Murterski škoi" u Murteru je Nikola Bašić, arhitekt 'Papine pozornice', a prof. Vladimir Skračić je inicijator Izložbe koja se do 7. listopada održava u sklopu manifestacije "Tjedan Latinskog idra 2007". Organizator je Udruga 'Latinsko idro' čiji članovi promiču obnovu i reafirmaciju pomorske baštine, a izložba 'Papa ispod idra' jedan je od znakova tih nastojanja. U petak 28. rujna Izložbu je otvorio zadarski nadbiskup Ivan Pređa, rekavši da je susret s Papom u Zadru događaj koji nas je ispunio radošću i ponosom te ga se prisjećamo ne samo činjenično, nego s dubokim emocijama. U tome je stvaranjem izvanjskog ambijenta osobitu ulogu imao Nikola Bašić. "On je ne samo arhitekt nego i pjesnik, umjetnik, koji stvara ono što daje pečat jednom vremenu" rekao je mons. Pređa. Istaknuo je da mu je tadašnji glavni vatikanski ceremonijar mons. Piero Marini rekao da je susret s Papom pripremljen na visokoj kulturnoj razini, oplemenjen molitvom, a cijeli ambijent je pružao izuzetnu sliku i nezaboravan dojam kojeg su ponijeli u Vatikan. Takav dojam nisu imali samo neposredni sudionici na Forumu, rekao je nadbiskup, nego i ljudi diljem svijeta koji su izražavali reakcije oduševljenja neobičnim ambijentom i rijetkom pozornicom koja je, rekao je nadbiskup, i više od pozornice. Njena osobitost je višekilometarski zeleni vijenac kojeg su zadarski srednjoškolci i žene spleli od girlandi, zelenog dalmatinskog raslinja, te jedro s jarbolom koje je dalo pečat prostoru na kojem je Papa bio da izgleda poput lađe. Arhitekt Bašić taj je iznimni povijesni događaj povezao s nastojanjem očuvanja baštine, želeći podržati njegovanje tradicije i kulture koja svjedoči vezu s morem, pomorstvom, onim što nas je povezivalo s drugim kulturama i civilizacijama te nas oblikovalo u osobnost o kojoj smo dužni govoriti. "Vrijedan je svaki trud koji stremi očuvanju naše osobnosti koja želi biti različita od svake druge osobnosti i to je ono što svojim poslom želim ostvariti. Taj događaj se odvijao u sakrosanktnom prostoru za hrvatsku kulturu u kojem su koncentrirane metafore hrvatske graditeljske baštine, gdje iz tla zrači duhovni supstrat svih povijesnih i kulturnih slojeva natoloženih na tom prostoru; u njemu je trebalo nešto napraviti, intervenirati. Kako se nositi sa svime time, kako sve to pomiriti i ne ući u konkurenciju s tim snažnim simbolima" rekao je Bašić, smatrajući zlonamjernima primjedbe nekih kolega da se u

izradi pozornice koristio populističkim pristupom. Ključno pitanje je bilo zasjenjenje prostora na kojem će biti Papa, što je riješio unošenjem jedra kao replike. "Latinsko jedro bilo je idealni element koji se mogao koristiti kao čista replika, bez dizajniranja, istinit kakav jest, kao da je skinut s leuta i prenesen u prostor. To je bila gesta koja je prešla u novu simboličku i metaforičku sferu. Odjednom je to jedro bilo i jedro Kristove lađe, jedro pod kojim je papa Aleksandar III. doplovio u Zadar, jedro lađe pape Ivana Pavla II. koju je ostavio žalu, jedro bazilikalne crkve. Bila je to lepeza metafora i simbola koje je svatko mogao pročitati na način blizak njemu" rekao je Bašić, dodavši da je pozornica funkcionirala u simboličkom smislu tako široko da su svi u njoj vidjeli nešto svoje, što ih je povezivalo s nečim gdje su se osjećali osobom koja pripada nekom prostoru i kulturi. "Odmaknuo sam se od napasti da se nadmećem sintetičkim dizajnom s tim prostorom. Krenuo sam u istraživanje onoga što predstavlja našu tradiciju, način na koji smo obilježavali velike svetkovine, a to je bilo povezano uz zeleni vijenac, girlandu. Taj element sam primjenio kao tvornu supstancu da napravim cijeli zeleni zid, zaslon pozornice koja je u tom ovalnom obliku asocirala na brod i zakrilila je cijeli prostor" rekao je Bašić.

U ime udruge "Latinsko jedro", susreta s Papom prisjetio se prof. Vladimir Skračić. Za dolaska pape u Zadar Udruga formalno još nije postojala, no njen je doprinos utoliko što je u zadarskoj luci bilo usidreno 18 gajeta čekajući papinski blagoslov. "Vjerujemo da je galija pape Aleksandra III. kojom je plovio 1177. g. imala vesla i latinsko jedro koje se upravo u to doba prvi put spominje u dokumentima" rekao je prof. Skračić.

Izložba je bila popraćena i prikazom dokumentarnog filma Vlade Zrnića o pripremi i dolasku Ivana Pavla II. u Zadar, a girlandu koja je obogatila izložbeni prostor za tu su prigodu ispleli murterski osmoškolci.

BLAGOSLOV MRTVAČNICE

U sklopu župne svetkovine sv. Mihovila, zaštitnika Galovca, u subotu 29. rujna zadarski nadbiskup Ivan Prenda blagoslovio je mrtvačnicu koja se nalazi na groblju u Galovcu, u blizini povijesnog lokaliteta Crkvine. Uz župnika Stanislava Wielinskog obredu su nazočili i zemunički dekan don Boris Pedić te načelnik Općine Galovac Slavko Šare. U molitvi Bogu nadbiskup je poželio da ta mrtvačnica snagom njegova blagoslova bude mjesto mira i nade; da na tom mjestu duše živih krijepi vječna nada, da tu uzdižu molitve na pomoć onima koji usnuše u Kristu i bez kraja hvale njegovo milosrđe.

BLAGDAN SV. FRANE

"Može li kršćanstvo biti umorno? Može li vjera biti umorna? Kršćanstvo ne može biti umorno, ali može kršćanin, Crkva u meni, tebi, u svakome od nas" poručio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda brojnim Franjinim štovateljima predvođeni u četvrtak 4. listopada na blagdan sv. Frane Asiškog u samostanskoj crkvi sv. Frane u Zadru središnje blagdansko koncelebrirano slavlje.

Nadbiskup Prenda je istaknuo pitanje 'umornog kršćanstva' teologa Tomislava J. Šagi Bunića, budući da je sveti Franjo, rekao je nadbiskup, 'popravio Crkvu' koja je na prijelazu 12./13. st. postala umorna, ohladila u vremenu rađanja renesanse i humanizma. "Vjera, ljubav, žar, djelotvornost, život po Evanđelju - to se umori. A sv. Franjo je dizao umorne iz svih društvenih slojeva. Božja pedagogija ga je vodila po teškoćama i bolesti, te je shvatio da je njegov poziv za Crkvu put blaženstava, siromaštva, čistoće i poslušnosti. Sv. Franjo je vjerovao da je Duh Sveti moćan obnoviti Crkvu po onome tko prihvaća put blaženstava" poručio je mons. Prenda. Sv. Frane je ideal čovjeka ostvarenog Kristovog evanđelja, što je trajni izazov Crkvi i svakom pojedincu. Ostvario je ljubav prema Bogu i čovjeku, a suobličen Kristu i po zadobivenim stigmama, taj je svečev život neiscrpiv a svjedočanstvo duboko. To je trajni govor u Crkvi jer izvire iz križa, rekao je mons. Prenda.

Ukazao je i na jadikovke svećenika i ostalih u Crkvi, ljudi u obitelji, radnoj sredini, gdje zna biti toliko struja, podjela, muka i loših primjera. "Kad se čini da se župa ne može spasiti, a obitelj i pojedinca dignuti, Bog pokazuje koliko je moćan u svakom ljudskom stanju, prihvaćanjem patnje, iznova stvarati novo. Što nosim u sebi? Umor ili svježinu? Nadu ili posustajanje? Zašto nosim jedno, a zašto drugo? Probudimo to u sebi" poručio je mons. Prenda vjernicima, ohrabrivši ih da ne budu pesimisti. "Bog ne treba silne vojske, nego snažnog pojedinca oblikovanog po križu i Evanđelju. Ne mora biti ni najbolji. Ali treba se boriti i biti na tragu Isusove muke i uskrsnuća" poručio je nadbiskup, pozivajući na potrebu zajedništva, da budemo obnovitelji u svojim sredinama. Treba odvažnosti i hrabrosti za svjedočanstvo življene vjere, jer iz gorušičinog zrna Bog stvara obilje. "Stavimo mu se na raspolaganje i bit ćemo sposobni graditi Kristovu Crkvu. Bog podiže po onima koji su slika Evanđelja, Raspetoga i slika sv. Frane" zaključio je zadarski nadbiskup.

Franjevačka provincija sv. Jeronima jedina je redovnička zajednica sa sjedištem u Zadru, rekao je provincijal Josip Sopta, a svoju prisutnost i franjevačku duhovnost svjedoči smještena na kraju zapadnog dijela poluotoka u zidinama Grada već 800 godina. Provincijal Sopta je najavio i skori početak obnove samostanske crkve franjevac Male braće koja je na najstarija dalmatinska crkva izgrađena u gotičkom stilu.

Bila je posvećena još u 13. st., a u sakristiji crkve sv. Frane 1358. god. potpisan je "Zadarski mir", kojeg je s Mlecima sklopio ugarsko hrvatski kralj Ludovik I. Anževinac. Tim je Mirom Ludovik I. vratio pod svoju vlast cijelu Dalmaciju. Mletačka republika odrekla se posjeda cijelog dalmatinskog kopna i otoka od Kvarnera do Drača, a mletački dužd odrekao se titule "hrvatskog i dalmatinskog hercega".

MISA U POVODU DANA OBRANE GRADA ZADRA

"Pravedno je reći Bogu hvala za veliki dar slobode koja se kovala teško: kroz žrtve, smrti, gubitke, ali Božjom naklonošću uspjeli smo izaći iz obruča zla i nastaviti prema slobodi. Treba se sjećati dobročinstava koja nam je Bog dao na trnovitom putu prema slobodi a prati nas i sad u izgradnji domovine" rekao je zadarski nadbiskup Ivan Prenda na misi koju je povodom Dana obrane Grada i spomena 16. godišnjice agresije i razaranja Zadra predvodio u subotu 6. listopada u zadarskoj katedrali sv. Stošije. Uoči blagdana Gospe od Ružarija, 6. listopada 1991. g., u rubnom dijelu Zadra zaustavljena je velikosrpska agresija. Listopadskih dana te godine bili su najveći neprijateljski napadi u Domovinskom ratu na Zadar - s kopna, mora i zraka, a samo u prvom tjednu obrane poginulo je 23 civila i 19 vojnika, uz potrebu skrbi 25000 prognanika. Crkva je oduvijek povezivala dvije stvarnosti duboko utkane u čovjeka: domovinu na svijetu i nebesku domovinu. Zemaljsku stvarnost treba poštivati i dati joj što joj pripada, jer ona vodi zadnjem cilju koji je iznad svih careva i ljudske povijesti, iznad dobra i zla na ovom svijetu, rekao je zadarski nadbiskup poručivši: "Zato smo mi kršćani uvijek lojalni u građanskom životu. Pa i kad vladari nisu na razini Božjih zakona, Crkva je molila za njih. Molila je da se zlo umanji, da se pobijedi ono što nije korist čovjeku. Jer mir državi u kojoj jesmo je i naš mir. Dobro države je i naše dobro".

Prvi kršćani umrli su za svoje uvjerenje, ali su molili za državni poredak smatrajući da u njemu treba ostvarivati svoj kršćanski život, da treba biti odgovoran i lojalan svjetovnoj vlasti. No znali su i da dobro koje nose u sebi ne može biti potpuno ako nismo s Bogom povezani, rekao je mons. Prenda, istaknuvši da je molitva za domovinu zahvala za postignuća u prošlosti i molitva za njenu budućnost: pravno uređenje, zajedništvo, napredak; prožetost vrednotama koje su jamstvo da društvo može trajati i u krizama i opasnostima koje nikad nisu odsutne. "Zato je Crkva dužna biti oslonac i poticaj te molitve, ali i biti otvorena u svim problemima, pitanjima i poteškoćama, biti svjesna potreba društva u kojem živi" istaknuo je mons. Prenda. Dan ranije, u petak 5. listopada, sudjelovao je i na prijemu u Gradskoj vijećnici, koje povodom Dana obrane Grada zadarski gradonačelnik upriliči za zapovjednike postrojbi iz Domovinskog rata, predstavnike ratnih Udruga, Hrvatske vojske, policije i lokalnih vlasti. Gradonačelnik Živko Kolega evocirao je spomen na osporavanje našeg prava na slobodu i neovisnost, rekavši da su rane nažalost opet otvorene sramotnom presudom Haškog suda. "On mora biti zaštitnik dostojanstva žrtvi, a pogazio je njihovo i dostojanstvo domovine; pravdu zanemaruje tijelo koje je osnovano kako bi je provodilo" upozorio je dr. Kolega. Nadbiskup Prenda je rekao da bi ta razočaravajuća presuda trebala potaknuti i podsjetiti i na '91., kad "Zadar nije bio Troja, ali se znao obraniti jer je bio jedno iznutra. To je ključ onoga što trebamo činiti. Čini se da smo naivnost, u kojoj smo nekad mislili da nam netko nešto može dati, zamijenili sa sigurnošću da sami možemo puno učiniti. Nitko nam ne treba nešto dati, nego trebamo nešto zajednički postići" zaključio je nadbiskup Prenda.

SVETKOVINA SV. ŠIMUNA

Svečanom Večernjom u nedjelju 7. listopada koju je u crkvi sv. Šime u Zadru predvodio zadarski nadbiskup Ivan Prenda započela je osmina štovanja sv. Šimuna, zaštitnika Grada Zadra, čije je tijelo stiglo u Zadar u 13. st.

"Sv. Šimun je povijesna i biblijska osoba i s njim u mislima hodočastimo u jeruzalemski hram gdje je po Božjem nadahnuću dočekao Otkupitelja svijeta u liku dječaka, kojeg je Marija prikazala u hramu po Mojsijevu zakonu" rekao je mons. Prenda u homiliji. Taj je događaj zauvijek ostao zabilježen na početku Lukinog evanđelja. Sv. Šimun je prorok koji poput Ivana Krstitelja povezuje Stari i Novi zavjet. Čini most Božjih ljudi koje je Bog poslao da razotkriju, povuku zastor Starog zavjeta i otkriju pogled na Novi zavjet. Bog ih je obilježio svojom prisutnošću i dao im ulogu u ostvarenju plana spasenja, rekao je nadbiskup Prenda, zadržavši se u tumačenju biblijske misli koja za sv. Šimuna kaže: "Duh Sveti bijaše na njemu". Prosvijetljen i vođen Duhom Svetim, Šimun je došao u hram i primio Isusa na ruke. "I mi smo pomazanici Duha. Kršćanin postaje hram Duha Svetoga. Bog je stavio pred nas to da budemo ljudi Novog zavjeta i ostvarenja Božjih obećanja.

Obnovimo tu svijest, da je duh Gospodnji ne samo nad nama nego u nama. On je duh naše duše" poručio je mons. Prenda vjernicima, istaknuvši da je plod Duha Svetog nadahnuće koje čovjek prima da ostane vjeran i ide Božjim putem. Nadbiskup je poželio da oslušujemo njegovu prisutnost u sebi i budemo poslušni u njegovu djelovanju. "U savjesti imamo njegov glas i vodstvo. Znamo ga slušati" poručio je mons. Prenda, potaknuvši na molitvu sv. Šimunu da nam da razumijeti tihi govor u dubinama naše savjesti kako bismo bili poslušni Duhu Svetom.

Uoči svetkovine sv. Šimuna mons. Prenda je istaknuo i činjenicu koju je Providnost povezala sa štovanjem dvaju zadarskih zaštitnika, sv. Stošije i sv. Šimuna. "Na blagdan sv. Stošije 15. siječnja Hrvatska je međunarodno priznata 1992. g., a na blagdan sv. Šime slavimo Dan neovisnosti, kad je Hrvatski sabor prekinuo pravne odnose s državama bivše Jugoslavije, čime su stvoreni temelji nove stvarnosti, samostalne države Hrvatske. Puno je značenja u tim datumima i povezanosti naših svetih zaštitnika s događajima koji se duboko tiču naše domovine" poručio je mons. Prenda.

Svetkovina sv. Šime, zaštitnika Grada Zadra, u ponedjeljak 8. listopada slavi se u svetištu sv. Šime u Zadru s nekoliko misnih slavlja. U pozlaćenj raci iznad glavnog oltara u crkvi sv. Šime počiva njegovo neraspadnuto tijelo koje je u Zadar stiglo u 13. st. Središnje prijepodneвно euharistijsko slavlje predvodio je zadarski nadbiskup u miru Marijan Oblak, a okupilo je brojne svećenike koncelebrante i tisuće štovatelja sv. Šime iz cijele zadarske nadbiskupije koji u crkvu hodočaste od ranih jutarnjih sati. Upravitelj svetišta don Josip Lenkić osobiti pozdrav uputio je hodočasniciima iz župa Ražine i Presveto Srce Isusovo iz Šibenske biskupije. "Došli smo častiti i moliti sv. Šimuna, izvršiti zavjete, obići i vidjeti njegovo sveto neraspadnuto tijelo. Od njega učiti, njegov primjer slijediti; da sv. Šime u svakome od nas nastavi susret s Isusom, Marijom i Josipom, da po nama nastavi svoj hvalospjev Bogu i govor o Isusu" istaknuo je mons. Oblak, rekavši da je sv. Šimun "jednostavan čovjek". Evanđelist Luka je zapisao "Živio u Jeruzalemu čovjek imenom Šimun".

Šimun nije pripadao visokom građanskom društvu. Bio je običan Izraelac, bogobožan zavjetni vjernik, molitelj, redoviti posjetitelj hrama, poznavatelj Svetog Pisma. Šimun je žarko želio i molio da se ispune proroštva o obećanom Mesiji, rekao je mons. Oblak, naglasivši da se Šimun dao

voditi Duhom Svetim. Duh Sveti ga je doveo u hram kad je Marija donijela Isusa prikazati Gospodinu. Uzevši ga u naručje, Šimun je prepoznao obećanog Mesiju, svjetlo i slavu puka izraleskoga. "Vrhunski susret Isusa i Šimuna" istaknuo je mons. Oblak. Podsjetio je i na riječi koje je u svojoj prvoj papinskoj propovijedi rekao Benedikt XVI.: "Nema ničeg ljepšeg nego dopustiti da nas Evanđelje iznenadi. Nema ničeg ljepšeg od susreta s Kristom - njega upoznati i drugima priopćiti svoje prijateljstvo s njime. To je u potpunosti doživio sveti Šime" rekao je mons. Oblak, dodavši da i svakog od nas Evanđelje treba iznenaditi, čitajući ga u obitelji. "Sad je na nama red, doživjeti ljepotu i radost susreta s Kristom, drugima to posvjedočiti, da i oni postanu učenici i prijatelji Isusa Krista. Je li to moguće? Moguće je ako se i mi kao sv. Šime damo voditi Duhom Svetim. Ako budemo kao on pravedni i bogobojazni, čitamo i poznajemo Sveto Pismo. Ako budemo svagdanji molitelji kao i sveti Šime i slavimo misu koja je sakramentalni i stvarni susret s Kristom. Jesmo li to kadri obećati na blagdan sv. Šime i održati to obećanje" upitao je mons. Oblak, zaključivši: "Ako jesmo, sv. Šime će nastaviti živjeti u nama i po nama. Nastavit će po nama proslavljati Boga i svjedočiti za Krista u našem vremenu i na našem prostoru".

Večernje koncelebrirano slavlje na svetkovinu sv. Šime, zaštitnika Grada Zadra, čije neraspadnuto tijelo počiva u škrinji sv. Šime u istoimenom zadarskom svetištu, predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prenda. Povodom proslave Dana neovisnosti pozvao je na molitvu za domovinu, podsjećajući da je mlada država u okolnostima koje su joj bile nametnute morala poduzeti što je bilo potrebno i moguće za izgradnju svoje slobode i neovisnosti. I Grad Zadar se ovih listopadskih dana sjeća svojih rana, rekao je nadbiskup, no u blizini blagdana sv. Šime doživjeli smo olakšanje i Božju pomoć.

Sv. Šimun je imao milost svojim očima vidjeti dijete Isusa koje su roditelji donijeli u hram i što je najvažnije, Duh Sveti mu je otkrio tko je to. Prepoznao je u njemu ostvarenje obećanja Starog zavjeta u kojima je Bog govorio o Svjetlu koje će obasjati sve narode svijeta. Stoga je u propovijedi mons. Prenda razlagao temu zašto je Krist Svjetlo. Isus se objavljuje kao svjetlost svijeta djelima i riječima, no govori i o tami koja se suprostavlja svjetlu. Krist je svjetlo čovjekovom razumu u pitanjima o smislu života, tko smo, odakle dolazimo i kamo idemo; odakle toliko zla u svijetu te stvarnost smrti u životu. Isus daje odgovore koji su svjetlo za naš život. "On to može dati jer nije filozof ni pjesnik koji pokušava natuknuti rješenja mučnim ljudskim pitanjima ili ublažiti neznanje o tome, nego jer je vječni Sin Božji" rekao je mons. Prenda, dodavši da je on svjetlo jer razbija tamu koja je u nama i koja nas okružuje: pomračenje dobra, mržnja, krađa, nepravde, ubojstva, nasilje, laži, ponižavanje i porobljavanje drugog. "Tama je u čovjeku bilo kojeg staleža, svjetovnom ili crkvenom, kad se širi duh malodušja i plaši ljude da sve propada, da ništa ne vrijedi, ili kad se u Hrvatskoj kaže da nema napretka, da je sve negativno, što ljude plaši i stvara u njima tjeskobu" upozorio je mons. Prenda.

Poručio je da upravo na Dan neovisnosti, kad je Domovina proglasila prekid s državom u kojoj se Hrvat katolik nije osjećao dobro, treba poći od vlastite kuće stečene žrtvama i krvlju. Kršćanin, svećenik, znanstvenik, privrednik, zastupnik u Saboru i nositelj građanskih dužnosti treba Božjom pomoću doprinijeti da njegovim radom, vjerom i sposobnostima zavladaju pravda i pravednost, briga za čovjeka, da mu se osiguraju duhovna i materijalna dobra za dostojan život. "Tada svatko od nas, hodeći za Kristom, širi svjetlo, a raspršuje tamu. To nam je sveta dužnost. Bog će nas pitati jesmo li mračili oko sebe ili smo širili svjetlo i mir u životu" poručio je nadbiskup. Objavljenje Krista kao Svjetla svijeta ističe opreku između tame i svjetlosti upravo na moralnom polju. Svjetlost je obilježje područja Božje vlasti u dobru i pravednosti, a tama je Sotonino područje zla i bezbožnosti. Oni koji čine zlo bježe od svjetlosti da se ne razotkriju njihova djela, a oni koji postupaju po istini dolaze k svjetlosti, rekao je nadbiskup, dodavši da ta borba postoji u čovjeku od rođenja. No važno je da čovjek ne dopusti da se zamrača njegova nutarnja svjetlost. Zato treba hodati u istini, pravednosti, milosti, činiti dobro. Prvo mjerilo svjetlosti je bratska ljubav, poručio je nadbiskup, pozivajući sve da budu sinovi Svjetla; da odbace tamu, malodušje, pesimizam, crno gledanje, te budu otvoreni Kristu Svjetlu koji daje mir i radost, čime svatko postaje slava Božja.

PROSLAVA 500 GODINA OD UTEMELJENJA RAŽANCA

Blagdan Gospe od Ružarija, naslovnice i zaštitnice župe Ražanac, u nedjelju 7. listopada proslavljen je u znaku velikog jubileja - 500 godina od utemeljenja mjesta Ražanac u obliku kakvog danas baštini. U ražanačkoj župnoj crkvi Gospe od Ružarija koncelebrirano slavlje i procesiju kroz mjesto s Gospinim kipom predvodio je zadarski nadbiskup Ivan Prenđa. Župnik don Damir Juričin podsjetio je na spomen plemićkog ugovora o gradnji utvrde s kaštelima Razantinusa - Ražanca iz 1507. god., jubilej čija je višednevna kulturna proslava zaključena blagdanskim slavljem u župnoj crkvi čiji je glavni oltar podignut u spomen na 100. godišnjicu bitke kod Lepanta, nakon koje je papa Pio V. i proglasio blagdan Gospe od Ružarija. Povijest je u Ražancu i ranije pisala svoj spomen i govor o hrvatskoj prisutnosti, no 500 godina je novija povijest u kojoj je to lučko mjesto na jugu Velebitskog kanala odolijevalo napadima Mlečana i Turaka. "U kratkom roku, bratskom slogom, sve je bilo izgrađeno, da pred najezdama Turaka sačuvaju svoje obitelji i najdragocjenji dar, baklju vjere. Trenutno smo mi ta hodočasnička povorka koja ide utrčim stopama pređa, dužna sačuvati i prenijeti mlađim naraštajima svjetlo vjernosti Kristu za koje su naši pređi ginuli i borili se, prolazeći kroz tjeskobe i kušnje, uz velike žrtve" rekao je don Damir Juričin, podsjetivši na zavjet Gospi od Ružarija, čija se pomoć uvijek osjetila, a krunica je bila znak pouzdanja u Boga.

Nadbiskup Prenđa je izrazio priznanje Ražančanima na nastojanju da dublje uđu u svoju povijest te upoznaju današnje pokoljenje odakle su i koje duhovno, kulturno i građansko pravo su primili. "Želimo li biti dostojni sinovi onih koji su gradili to sve i koji su ostali vjerni, usprkos svim teškoćama, rušenjima i osvajanjima? Ili mislimo da je došlo vrijeme da nešto drugo trebamo biti? Bog nam po slavlju 500 godina mjesta govori kako je silno bitno držati se starih korijenja" poručio

je mons. Prenda, istaknuvši da nam se duhovna i narodna stvarnost ne može osporiti. Na nju trebamo biti ponosni i Bogu zahvalni. Iako se i danas, kad nas drugi pritišću izvana, mnogi pitaju je li Bog s nama na putu kao što je vodio naše pretke, kao i kad je kod Lepanta pobijeden teški neprijatelj, ali ne našom snagom nego Božjom pomoću. "Bog je itekako s nama na putu, svih ovih stoljeća. Ne bismo došli tako maleni i nemoćni na ovaj predivni prostor kojeg su svi htjeli imati; gdje su svi dolazili ne da daju nego da uzimaju; ne da grade nego da ruše. To smo osjetili i nedavno, kad smo bacili s ramena teret onoga koji je tu još jedanput htio staviti svoju nogu i ostati" rekao je mons. Prenda. Upozorio je da i danas ozbiljno sve treba pozivati da se ne stide vjere koja je oslonac zdravog pojedinca, obitelji i naroda. "Ne treba nam više puno parola u životu. Imamo stvarnost koju smo toliko željeli. Trebamo izgrađivati svoju domovinu, slobodu i dostojanstvo, ali ne bez Krista i morala koji proizlazi iz Evanđelja. Povijest je pokazala da narod koji pogazi moralna načela nestaje, razara sebe jer nema temelja na kojima bi stajao" poručio je nadbiskup. Upozorio je i na egoizam u otvaranju životu. "Kažu, što bih se ja mučio za tolike? Je li to potrebno? Neka drugi misli tko će sutra biti branitelj, pisac, liječnik, znanstvenik, graditelj. To uvijek treba netko drugi, brinuti se za nas. Tako oni koji mudruju, prema onima koji vole život i obitelj. Oni kažu 'Neka drugi preuzme odgovornost'. Pa i preuzet će. Bit' će ih onih koji će graditi i nositi domovinu, a oni koji se zatvaraju u sebičnost otići će s ovog svijeta bez tragova" rekao je mons. Prenda.

Zahvalivši Bogu i za brojna duhovna zvanja koja Ražanac i danas daje Crkvi, nadbiskup je pozvao da budemo ponosni na svoju kulturu jer je ona veliki dio i doprinos onome što Europa treba imati i to upravo mi možemo dati, ne bojeći se da će nas ono što nam drugi narodi ponude odvesti od tradicije i bogatstva koje nam je Bog podario.

"Pozvani smo čvrsto stajati na korijenima koje nam je Bog dao a Crkva ih nosi. A u Crkvi, župa je zajednica iz koje raste bogatstvo života. U njoj se sve događa: rođenje, vjenčanje, tu se opraštamo od pokojnika, molimo i slavimo sakramente. Bez župe ne bismo bili prepoznatljivi. Koje su bure prošle i Ražancem, a evo nas, tu smo. Zato je vjernost prva stvar" poručio je mons. Prenda ražanačkim župljanima čiju zajednicu čine i vjernici iz Rtine i Jovića. Ohrabrio ih je da vole svoje obitelji, poželio da im Bog da sloge, potaknuo na zahvalu za sve darove i molitvu da ih Bog uzdrži u dobru.

SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA

Svećenička rekolekcija zadarskog prezbiterija na temu "Biskup i prezbiterij u poslanju svoje Crkve" održana je u srijedu 10. listopada u Nadbiskupskom sjemeništu 'Zmajević' u Zadru. Tradicionalno na listopadskoj rekolekciji zadarski nadbiskup naznači godišnju pastoralnu temu, ove godine je to župna kateheza, te je mons. Prenda izložio i osvrt na nedavno održani 31. Katehetski dan zadarske nadbiskupije. Mons. Ivan Prenda je svećenicima iznio i promišljanja biblijske, teološke i ekleziološke naravi koje uvijek vrijede u Crkvi jer izviru iz naravi i poslanja Crkve. No potaknuo je svećenstvo na razmišljanje i raspravu o pitanjima o kojima je potrebno uvijek govoriti, a to su njihova zauzetost, metode rada, način govora, ljudskog i svećeničkog zajedništva te mjere ljubavi prema Bogu i čovjeku. Razlagao je tri aspekta bitnog poslanja svećenika: kako prezbiterij Nadbiskupije živi naviještanje Riječi, slavljenje Otajstava i svoju pastirsku dimenziju, jer, rekao je mons. Prenda, "shvaćanje naše pastirske službe daje ton našem životu". Nadbiskup smatra stanje kateheze u župi prvim temeljem župe. Drugi temelj je liturgija, dostojanstveno slavlje Otajstava vjere, uz potrebu da se doličnom održava estetika koja priliči Svetome. Pastoralna ljubav župnika za povjerenu mu zajednicu treći je stožer župe. Župnikovo vodstvo očituje se priznanjem laicima da imaju pravo sudjelovati u poslanju Crkve te podupirati njihova društva s vjerskim svrhama, rekao je nadbiskup, istaknuvši da je župnik u vodstvu župe pozvan surađivati s biskupom i prezbiterijem, a u vjernicima odgajati osjećaj za župnu zajednicu i njene potrebe. "Župnik je obvezatan prepoznavati u župi darove koje nose pojedinci, probuditi ih i usmjeravati na izgradnju. Tome služe župna vijeća, plod ekleziologije II. Vatikanskog sabora, a vidimo ih kao hitnost u ostvarenju zadaća župe. Koliko župa i župnik vrednuju njihove

mogućnosti? Župnik je pozvan na hitnost odgajanja suradnika u pastoralu, katehizaciji, Caritasu, pastoralu bolesnika, tiska, brizi za materijalne objekte" rekao je mons. Prenda, istaknuvši da su u župama u kojima je ostvaren taj timski rad plodovi blagoslovljeni i velik je učinak u rastu svijesti odgovornosti laika za župu. Govoreći o crkvenim pokretima, nadbiskup je rekao da se nikome i nitijednoj župi ne nameće niti je nametnuto koji oblik zajednice ili pokreta će izabrati, a oni koji su prihvatili te stvarnosti u župi doživjeli su blagoslov. Istaknuo je i potrebu suradnje na razini dekanata. Poručio je da je svjedočko vladanje svećenika sveta dužnost koja ih čini vjerodostojnima u zajednici, pred vjernicima i nevjernicima, a odgovornost za dužnosti ih ili obezvrjeđuje u osobnom i javnom nastupu ili kvalificira ozbiljnim ljudima. Nadbiskup je izrazio uvjerenje da je svatko tko živi svećeništvo duboko s Kristom u molitvi i radu kadar dati veliki doprinos životu mjesne Crkve.

"Biskup u povjerenju mu partikularnoj Crkvi nije šef, direktor. Svećenici nisu zaposlenici u biskupovoj Crkvi, nego su poslani s biskupom u Crkvi Isusa Krista. U njoj smo različito odgovorni, ali svi smo odgovorni Bogu živome i prema uređenju Crkve, pred biskupom koji je postavljen za poglavara" rekao je mons. Prenda, dodavši da je biskup pastir, ali i svatko od svećenika, te su odgovornosti različite prema stupnjevima Svetog reda. Nadbiskup je govorio i o zalaganju Crkve da živi načelo subsidijarnosti i solidarnosti u društvu, što proizlazi iz komunitarne naravi Crkve. Iako su ti izrazi iz rječnika socijalnog nauka Crkve, o njima govore i tri papine enciklike koje su postale katolička i baština ljudskog društva. "Biskup je dužan razvijati, po načelu subsidijarnosti, zadaće i odgovornosti u onima koji su snagom svoga ređenja za Crkvu pozvani dati udio u njenom poslanju. Zanemarivanje tog načela stvara zbrku u životu Crkve koja rađa teškoćama po Crkvu. Zato je Crkva, osobito odlukama na Drugom vatikanskom saboru, potaknula suodgovornost pojedinaca i tijela u mjesnoj Crkvi i na razini univerzalne Crkve" istaknuo je mons. Prenda.

ĐAKONSKO REĐENJE

Petoricu akolita zadarske nadbiskupije zadarski nadbiskup Ivan Prenda zaredio je za đakone u subotu 13. listopada u župnoj crkvi Rođenja BDM u Benkovcu. Mons. Prenda je predvodio misno slavlje u zajedništvu s brojnim svećenicima, među kojima su bili i rektori Bogoslovlja i odgajatelji iz Rijeke i Đakova. Zajedništvo tisuća vjernika činili su i bogoslovi iz cijele Hrvatske, željni, uz obitelj i rodbinu, podržati đakonat svojih kolega kao prvi stupanj svetog reda usmjeren prema svećeništvu, kojeg je nadbiskup nazvao njihovim važnim životnim korakom. Slavlje je bilo i slika zajedništva vjernika iz svih dijelova Nadbiskupije, njenog kopnenog i otočnog dijela, po porijeklu zaređenih đakona Ivana Rončevića, Filipa Kucelina, Bože Barišića i Stipe Mustapića, te jedinstva s vjernicima porijeklom iz BiH, kao što je ređenik Zoran Topalović rodom iz Nove Bile, koji đakonsku službu i obavlja u Benkovcu kojeg su nakon ratnih stradanja u poraću naselili doseljenici iz BiH. Budući da su velike pastoralne potrebe u Benkovačkom dekanatu, izborom te župe za mjesto ređenja mons. Prenda je vjernicima Benkovca, izražavajući radost, poručio da su se svećenicima na duhovnoj njivi Nadbiskupije pridružila petorica novih apostola, znak da Gospodin uvijek šalje mlade ljude, pokazatelj da Isus i danas poziva i ljubi Crkvu. Ređenici su primjer i izazov za sve, osobito one koji osjećaju da ih Gospodin potiče da mu se odazovu. Nadbiskup je govorio o službi đakonata koja se sastoji u poslanju posluživanja kod oltara i naviještanja Evanđelja na misi, propovijedanja, predsjedanja molitvama, krštenju, nazoče vjenčanju i blagoslivljaju ga, nose poputbinu umirućima i predvode pogrebne obrede. Pozvani su i brinuti za siromašne, napuštene, ostavljene i bolesne. Đakonska služba je od početka postavljena u Crkvi, a nazvani su poslužiteljima kako bi se brinuli za potrebne u prvoj kršćanskoj zajednici.

"Crkva vam nudi dvije ljubavi: Isusa Krista koji vas je pozvao i time pokazao da vas izabire za svoje suradnike. Druga ljubav, koja izvire iz prve, su ljudi kojima vas Gospodin šalje, da budete njegov glas koji će ga naviještati, njegovo uho koje će slušati umorne, njegova ruka koja će blagoslivljati i podizati nemoćne. Upravo su oni mjera vaše ljubavi prema Gospodinu" poručio je nadbiskup ređenima, poželjevši da ih uz Krista veže istinska duhovnost i da se ne boje.

Crkva je brižna majka koja ih potiče da budu dosljedni u obećanjima Isusu i Crkvi, da budu neumorni u radu i zahtjevni prema sebi. "Neka vam oko bude nepomućena pogleda na sve

stvoren; prema dušama revni, prema stvarima nenavezani, slobodni, u koračanju hrabri a u obećanjima prema Crkvi i biskupu dosljedni i poslušni. Ne bojte se nemoći" ohrabrio je mons. Prenda đakone, potaknuvši ih da se ne pouzdaju u svoje snage, nego oslone na onoga koji je rekao da bez njega ne možemo ništa učiniti.

Pozvao ih je da budu nada Božjem narodu u svijetu koji prosuđuje na temelju slobode za koju kaže da nema granica; da ne razočaraju one kojima ih Bog šalje, jer sloboda u kojoj su i oni rekli 'da' Gospodinu treba biti sloboda od zla i prijanjanje uz Boga.

Tekstove napisala: Ines Grbić

KRONIKA

SRPANJ 2007.

22. MISA U ŽUPI SV. ŠIME - o. Nadbiskup je u župnoj crkvi sv. Šime, u Zadru slavio nedjeljnu svetu Misu i krstio jedno dijete.

24. NADBISKUP NA PRIMOPREDAJI BRODA - U brodogadilištu «Split», u Splitu, Nadbiskup je na poziv direktora Tankerske plovidbe iz Zadra, bio nazočan primopredaji broda SV. DONAT koji je predan toj našoj hrvatskoj tvrtki. Brod je najveća jedinica u hrvatskoj pomorskoj floti. Dužina mu je 250 metara i nosivost 166.000 tona.

25. POSJET MINISTRANTIMA - O. Nadbiskup je posjetio grupu ministranata, na ljetnom susretu u Franjevačkom samostanu, u Karinu. Bili su ministranti iz šest župa naše Nadbiskupije, a susret je

vodio dopn Zdenko Dundović, animator za duhovna zvanja u Nadbiskupiji zadarskoj i Roland Jelić bogoslov.

28. MISA NA KORNATIMA - O. Nadbiskup je slavio Misu na otoku Piškeri u Kornatskom otočju, Misu za ribare i mornare iz Salske župe kojoj pripada i crkva sv. Marije na otočiću Piškeri.

29. PROSLAVA SESTARA KLANJATELJICA NA SILBI - O 80. godišnjici dolaska Sestara Klanjateljica u župu Silba, na Silbi, o. Nadbiskup je predvodio svečanu Euharistiju, u župnoj crkvi Rođenja BDM.

KOLOVOZ 2007.

1.-12. NADBISKUP NA ODMORU - O. Nadbiskup je proveo ovogodišnje praznike, dobrim dijelom s mons. Ivanom Devčićem, riječkim nadbiskupom, u župi Krasno, na Sjevernom Velebitu, uz svetišta Majke Božje na Krasnu

12. MISA U KRASNOM - O. Nadbiskup je predvodio svečanu Misu u svetištu Majke Božje na Krasnu za stradalnike u Domovinskom ratu koji tradicionalno hodočaste u Svetište pred Veliku Gospu.

15. VELIKA GOSPA - O. Nadbiskup je prije podne slavio Misu u župi Marijina uznesenja, u Škabrnji, a navečer u svetištu Gospe Maslinske, na Belafuži, u Zadru.

17.-18. VIII NADBISKUP NA TRSATU - O. Nadbiskup je sudjelovao na hodočašću hrvatsko-slovenskom na Trsatu, u Rijeci s biskupima HBK i SBK.

18. BLADAN SVETE JELENE NA RIVNJU - O. Nadbiskup je predvodio na o. Rivnju svetom Misom i procesijom kroz mjesto, blagdan sv. Jelene, Križarice. Tom prigodom je blagoslovio i novopodignuti zvonik i jedno zvono.

19. MISA U KATEDRALI - O. Nadbiskup predvodio je Misu u katedrali sv. Stošije.

22. POSJET KOMUNI U NUNIĆU - O. Nadbiskup posjetio komunu ovisnika Mondo nuovo, u Nuniću. S članovima komune je ostao jedan dan i održao susrete s mladima i njihovim roditeljima te voditeljima komune.

24. LANIŠĆE-SVETVINČENAT - U tim župama Istarske biskupije spominjala se 60. godišnjica mučeništva sluga Božjega Mira Bulešića, kojega su komunističke vlasti ubile u Lanišću. Glavna proslava je bila u njegovom rodnom mjestu Svetvinčenat gdje se nalazi njegov grob. Na proslavi je sudjelovao sav hrvatski episkopat, biskupi is Slovenije i Italije.

27. NADBISKUP U ZAGREBU - O. Nadbiskup je posjetio ministra zdravstva i socijalne skrbi dr. Nevena Ljubičića radi nekih pitanja socijalne ulog Caritasa.

28. SJEDNICA EKONOMSKOG VIJEĆA - U prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata u Zadru, održana je pod predsjedanjem o. Nadbiskupa sjednica Ekonomskog vijeća Nadbiskupije.

RUJAN 2007.

30. VIII. - 7. IX. HODOČAŠĆE U SVETU ZEMLJU- O. Nadbiskup je predvodio III. nadbiskupijsko hodočašće u Svetu Zemlju u kojem su sudjelovali svećenici, redovnici i vjernici laici iz Zadarske nadbiskupije. Stručni vodič je bio o. dr. Božo Lujić, profesor biblijskih znanosti na KBF-u u Zagrebu.

7. PROSLAVA SV. MARKA KRIŽEVČANINA – O. Nadbiskup je predvodio svečanu Misu u župnoj crkvi sv. Ane u Križevcima povodom blagdana sv. Marka Križevčanina.

9. SPOMEN HRVATSKIH MUČENIKA NA UDBINI- Na godišnjicu pogibije hrvatskih vojnika na Krbavskom polju, o. Nadbiskup je s više hrvatskih biskupa sudjelovao u sv. Misi, na mjestu izgradnje nove crkve, u Udbini.

11.-13. NADBISKUP U RIMU - Hodočašću profesora i studenata Visoke teološko-katehetske škole iz Zadra, pridružio se u Rimu i o. Nadbiskup te bio na općoj audijenciji na Trgu sv. Petra te pozdravio osobno Svetoga Oca na završetku audijencije. Također je posjetio neke Kongregacije radi nadbiskupijskih poslova.

17.-18. DANI HRVATSKE RATNE MORNARICE - O. Nadbiskup je sudjelovao u proslavi Dana Hrvatske ratne mornarice. Prvoga dana koncelebrirao je u katedrali sv. Stošije s mons. Jurjem Jezerincem, vojnim biskupom i mons. Joškom Šantićem, gen. vikarom Vojnog ordinarija. Drugoga dana bio je svečanosti postroj mornara, na Istarskoj obali, u Zadru.

22. XXXI KATEHETSKI DAN ZADARSKE NADBISKUPIJE - U župi Marijina uznesenja u Zadru slavio se XXXI. katehetski dan Zadarske nadbiskupije. Sudjelovali su

svećenici, vjeroučitelji u školi, sve redovnice u katehizaciji, u školi i župama, te katehete župne kateheze. O. Nadbiskup je otvorio skup, predvodio sve. Misu te ga zaključio/Vidi u "Zad. nadbiskupija"/.

26. BLAGOSLOV PRENOČIŠTA ZA BESKUĆNIKE – O. Nadbiskup je blagoslovio prenočište za beskućnike koje je pomoću sredstava Nadbiskupije, grada Zadra i donatora, priredio Caritas Zadarske nadbiskupije.

27. NADBISKUP NA SKUPU O EU - U organizaciji Ministarstva vanjskih poslova RH, EU i Svjetske konferencije religija za mir, Hrvatska sekcija, o. Nadbiskup je u Zagrebu održao predavanje: Uloga Rimokatoličke crkve u nastajanju ujedinjene Europe.

28. IZLOŽBA NA MURTERU - Na izložbi "Pod Papinim idrom" koju je priredio dipl. arh. Nikola Bašić, autor liturgijskog podija za Papina posjeta Zadru, o. Nadbiskup je progovorio o nastajanju bine, te se osvrnuo na cjelovit doprinos arhitekta Bašića uspjehu toga nezaboravnog pastoralnog posjeta Svetoga Oca Zadru.

29. SV. MIHOVIL U ŠIBENIKU - O. Nadbiskup je sudjelovao na Službi Svjetla, u šibenskoj katedrali uoči blagdana sv. Mihovila i na sam dan Blagdana u procesiji i svečanoj Misi u Šibeniku.

29.-30. PROSLAVA OSNUTKA POŽEŠKE BISKUPIJE I EUHARISTIJSKI KONGRES- U POŽEGI - O: Nadbiskup je sudjelovao na svečanoj Večernjoj službi u požeškoj katedrali i na svečano Misi Euharistijskog kongresa u povodu 10. obljetnice osnutka Požeške biskupije.

LISTOPAD 2007.

1. INAUGURACIJA NA SVEUČILIŠTU U ZADRU - O. Nadbiskup i o. Nadbiskup u m., sudjelovali su u svečanoj inauguraciji novoga rektora dr. Ante Uglešića, za drugoga rektora Sveučilišta u Zadru. Nadbiskup i Nadbiskup u miru su u ime Zadarske nadbiskupije uputili čestitke novome rektoru.

3. SJEDNICA SAVJETNIKA ZADARSKE NADBISKUPIJE - U Maloj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata, u Zadru o. Nadbiskup je predsjedao II. sjednici Zbora savjetnika Zadarske nadbiskupije.

4. **BLAGDAN SV. FRANE** - O. Nadbiskup je predvodio svečanu koncelebriranu sv. Misu, na blagdan sv. Frane Asiškoga, u njegovoj crkvi u Samostanu Otaca Franjevaca provincije sv. Jeronima u Zadru.

4. **BLAGOSLOV MRTVAČNICE U GALOVCU** - O. Nadbiskup je blagoslovio mrtvačnicu na mjesnom groblju u župi i mjestu Galovac.

7. **500. GODIŠNJICA NOVOGA RAŽANCA** - Na poziv don Damira Juričina, župnika Ražanca, a o 500. godišnjici spomena izgradnje četiriju kula, odnosno početka novoga Ražanca, na župnu feštu Gospu od Ružarija, o. Nadbiskup je predvodio svečanu Misu i procesiju ulicama mjesta.

8. **PROSLAVA BLAGDANA SV. ŠIME** – Uoči blagdana, u crkvi sv. Šime, o. Nadbiskup je predvodio svečanu Večernju. Prvu prijedpodnevnu svečanu, koncelebriranu Misu predvodio je o. Nadbiskup u miru, a večernju sv. Misu o. Nadbiskup ordinarij.

10. **SVEĆENIČKA REKOLEKCIJA** - O. Nadbiskup je predvodio prvu mjesečnu rekolekciju u novoj pastoralnoj godini na temu Nadbiskup i prezbitarij u životu svoje Nadbiskupije.

12.-14. **PASTIRSKI POHOD BENKOVCU I BRUŠKOJ** – O. Nadbiskup je započeo pastirski pohod u župi Benkovac i Bruška. Prvog dana susreo se s pastoralnom ekipom na čelu sa župnikom don Čedomilom Šuprahom, s vjeroučiteljima školskog vjeronauka i župne kateheze, s vjeroučenicima 7. pa zatim 8. razreda, te s pripravnicima za krizmu.

12. **SUSRET SA SVEĆENICIMA BENKOVAČKOG DEKANATA** - Navečer se o. Nadbiskup susreo sa svećenicima Benkovačkog dekanata, u župnoj kući u Benkovcu.

13. **ĐAKONSKO REĐENJE U BENKOVCU** - O. Nadbiskup je predvodio sv. Misu u župnoj crkvi Marijina rođenja, u Benkovcu, na kojoj je podijelio sv. red đakonata akolitima Boži Barišiću, Filipu Kucelinu, Stipi Mustapiću, Ivanu Rončeviću i Zoranu Topaloviću.

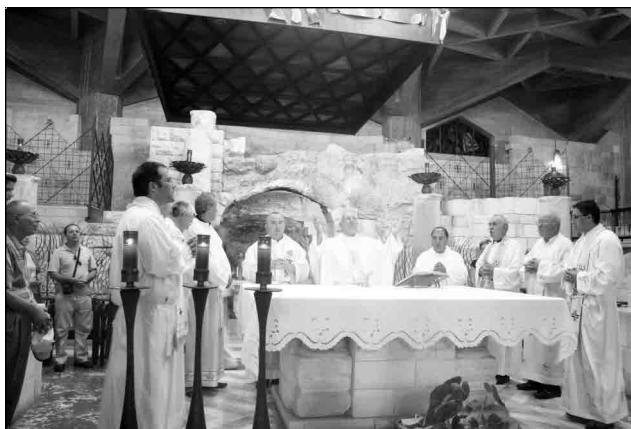
14. **NASTAVAK PASTIRSKOG POHODA U BENKOVCU**. O. Nadbiskup je slavio dvije svete Mise s narodom u župi Marijina rođenja u Benkovcu. Nakon prve, jutarnje Mise, o. Nadbiskup se sastao s ministrantima u župi Marijina uznesenja. U Bruškoj, je u 12 sati slavio Misu te se susreo s narodom i poslije Mise u župnoj kući.

14. **IZBOR OPATICE BENEDIKTINKI U PAGU** - O. Nadbiskup je predsjedao izboru opatice samostana sv. Margarite u Pagu. Na svoj treći šestogodišnji mandat izabrana je dosadašnja opatica M. Bernardiaca Badurina. Čestitamo.

15. **SJEDNICA EKONOMSKOG VIJEĆA** - Pod predsjedanjem o. Nadbiskupa održana je sjednica Ekonomskog vijeća Zadarske nadbiskupije. Na Dnevnom redu su bila različita tekuća pitanja i pristigli predmeti za rješavanje.

16.-18. **ZASJEDANJE BISKUPA HBK U GOSPIĆU** - O. Nadbiskup sudjelovao je na zasjedanju plenuma Hrvatske biskupske konferencije u Gospiću.

O. Nadbiskup predvodi Misu u crkvi navještenja u Nazaretu.

Zadarski hodočasnici pred Bazilikom Svetog Groba u Jeruzalemu

SADRŽAJ

Nadbiskupova riječ, 3

SVETA STOLICA

Papina poruka za Svjetski misijski dan 5

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

Priopćenje Stalnog vijeća HBK od 10. 9. 2007. 9

Pismo hrvatskih biskupa za kolektu za crkvu na Udbini 10

Izjava Komisije Iustitia et pax od 19. 9. 2007. 12

ZADARSKA NADBISKUPIJA

XXXI. katehetski dan Zadarske nadbiskupije. 13

Mr. Gašpar Dodić «Župna zajednica – mjesto župne kateheze» 15

ODREDBE

44

Imenovanja

51

Obavijesti

53

STATISTIKA

59

NAŠI POKOJNICI

Don Vinko Šolaja

67

M. Alojzija Badurina OSB

67

KULTURNI PRILOG

Dr. Pavao Kero: 125. Obljetnica glasila Zadarske nadbiskupije 66

IZ POVIJESTI NAŠIH ŽUPA

Raštević

71

IZ ŽIVOTA ZADARSKE CRKVE

69

KRONIKA

113

V. Fjodorov: Majka Fausta predstavlja Anastaziju sv. *Krševanu*, aerografija, 2004.